

ფრიდრიხ შილერი

ყაჩაღები

დრამა ხუთ მოქმედებად

თარგმანი სანდრო შანშიაშვილისა

Quae medicamenta non sanant, ferrum sanat; quae ferum non sanat, ignis sanat. / Hippocrates

რასაც წამალი ვერ განკურნავს, მას რკინა განკურნავს; რასაც რკინა ვერ განკურნავს, მას ცეცხლი განკურნავს. / ჰიპოკრატე

In tyrannos! - ტირანების წინააღმდეგ!

მოქმედი პირნი

მაქსიმილიან ფონ მოორ - მფლობელი გრაფი

კარლ, /

ფრანც, / გრაფის შვილები

ამალია ფონ ედელრაიხ, / გრაფის ნათესავი

შპილბერგ, /

შვაიცერ, /

გრემ, /

რაცმან, / თავზეხელაღებული და მოქეიფე ახალგაზრდობა; შემდეგ ბანდიტები

შუფტერლე, /

როლერ, /

კოსინსკი, /

შვარც, /

ჰერმან, / უკანონო შვილები ერთ-ერთი აზნაურისა

დანიელ - მოხუცი მსახური გრაფ ფონ მოორისა

პასტერ მოზერ

გუნდი ყაჩაღებისა და სხვები.

მოქმედება წარმოებს გერმანიაში, მოქმედების ხანგრძლივობა ორი წელიწადი.

პირველი მოქმედება

სურათი პირველი

ფრანკონია

დარბაზი მოორის სასახლეში

ფრანცი და მოხუცი მოორი

ფრანც: მართლა კარგადა ხართ, მამაჩემო? რაღაც გაფითრებული მეჩვენებით!

მოხუცი მოორ: სრულიად კარგად, შვილო ჩემო, სრულიად კარგად! რამე სათქმელი გაქვს?

ფრანც: ფოსტა მოვიდა! ჩვენი ლაიპციგელი კორესპონდენტისაგან წერილი არის.

მოხუცი მოორ: კარლოსის ამბავს მატყობინებს?

ფრანც: დიახ, ამბავს, მაგრამ ვშიშობ... არ ვიცი... მაინც როგორია თქვენი ჯანმრთელობა? მართლა კარგად ხართ, მამაჩემო?

მოხუცი მოორ: როგორც თევზი წყალში! შვილის ამბავს იწერება? შენ რა გაწუხებს, ორჯერ რომ იკითხე ჩემი ჯანმრთელობა?

ფრანც: თუ ავადა ხართ ან თუ ოდნავ ცუდად გრძნობთ თავს... მაშინ ნება მიბოძეთ, სხვა დრო ვარჩიო მოსალაპარაკებლად. (ჩურჩულით) ამ ამბავს უძღვრის სხეული ვერ გადაიტანს.

მოხუცი მოორ: ღმერთო ჩემო, ისეთს რას გავიგებ?

ფრანც: ნება მიბოძე, ჯერ სიბრაღის ცრემლი დავღვარო ჩემი ზნედაცემული ძმის გამო. მე უნდა სიჩუმე დამეცვა და არასოდეს კრინტი არ დამეძრა, რადგან იგი თქვენი შვილია. მე უნდა დამეფარა მისი შერცხვენა და სისამაგლე, რადგან იგი ჩემი ძმა არის, მაგრამ რომ მე თქვენი მორჩილი უნდა ვიყო - ეს არის ჩემი პირველი და სამწუხარო მოვალეობა... ამიტომ მაპატიეთ.

მოხუცი მოორ: კარლ! კარლ! ნეტავ იცოდე, შენი ქცევა რა მწუხარებაში აგდებს მამაშენს. ნეტავ იცოდე, შენზე ერთი კარგი ამბავი მე ათი წლის სიცოცხლეს მომიმატებდა! დამიბრუნებდა სიჭაბუკეს, მაგრამ ახლა, ვაგლახ, სამარეს მაახლოვებს!

ფრანც: მოხუცო, თუ ასეა, მაშინ მშვიდობით! დღეს ჩვენ ყველას მოგვიხდებოდა თქვენს კუბოზე თმები გვეგლიჯნა.

მოხუცი მოორ: ნუ მიდიხარ! აწ რაღა დამრჩენია, ერთი პატარა ნაბიჯი, დაე ასრულდეს, როგორც მას სურს (დაჯდება). მისი წინაპრების ცოდვები მესამე და მეოთხე თაობას მოეკითხება... დაე მან მოიყვანოს სისრულეში.

ფრანც: (წერილს ამოიღებს). ხომ იცნობთ ჩვენს კორესპონდენტს! უცქირეთ!.. ჩემი მარჯვენა ხელის თითს დავთმობდი, ოღონდ კი მეთქვა, რომ იგი ცრუობს, გესლიანი, სულმდაბალი, ცილისმწამებელი. ძალ-ღონე მოიკრიბეთ - მაპატიეთ, რომ თქვენ თვითონ წერილს არ გაკითხებთ - თქვენთვის საჭირო არ არის, თქვენ ვერც გადაიტანთ, ყველაფერი რომ შეიტყოთ.

მოხუცი მოორ: ყველაფერი, ყველაფერი, შვილო ჩემო! შენ იქნები ჩემი საყრდენი!

ფრანც: "ლაიპციგი, პირველი მისი. მე რომ შენთვის მტკიცე პირობა არ მომეცა, ძვირფასო მეგობარო, მცირედიც კი არ დაგიძალო, რაც შენ ძმას გადახდომია, მაშინ ჩემი უდანაშაულო კალამი ამდენ მწუხარებას არ მოგაყენებდა. თითქოს თვალთ გხედავ, რომ შენ ამ საზიზღრისა და გარყვნილისათვის აფრქვევ ცრემლებს" (მოხუცი სახეს იფარავს). ხედავთ, მამაჩემო, მე მხოლოდ უწყინარ ადგილებს გიკითხავთ! "რომ შენ გარყვნილისათვის ამდენ ცრემლს აფრქვევ". ოხ, ცრემლი მდიოდა, მისთვის მე გულით ვწუხდი! - "თითქოს ვხედავ მოხუცებულს და პატიოსან მამაშენს, სიკვდილივით გაფითრებულს"... ღმერთო ჩემო, მართლაც გაფითრებულხარ, ჯერ ხომ მცირედიც არ მოგისმენიათ.

მოხუცი მოორ: განაგრძე... განაგრძე!

ფრანც: "გაფითრებული, როგორც სიკვდილი, ემხოზა სკამზე და წყევლის იმ დღეს, როდესაც ბავშვის ბავემ ტიტინით მამის სახელი ახსენა. მე ყველაფერი არ გამანდეს, მაგრამ იმ მცირეოდენიდანაც, რაც მე გავიგე, შენც მცირეს გატყობინებ. შენმა

მამ, ვგონებ, ყოველგვარ გარყვნილებას და უსირცხვილობას გადააჭარბა. ყოველ შემთხვევაში მე ბევრი რამ არ მსმენია, რაც მან ჩაიდინა. გუშინ შუალამისას მან ვალად აიღო 40000 დუკატი. ამაზე ადრე გააუპატიურა ადგილობრივი ბანკირის ქალიშვილი და მისი საქმრო კი - კარგი გვარისა და კეთილი ყმაწვილი - სასიკვდილოდ დასჭრა დუელში. თვითონ გაექცა სამართალს და თან გაიყოლა შვიდი ამხანაგი, რომლებიც ჩართული ჰყავს გახრწნილ ცხოვრებაში". მამაჩემო! ღვთის გულისათვის! მამაჩემო! რა გემართებათ?

მოხუცი მოორ. კმარა! კმარა! შვილო ჩემო!

გრანც: მე თქვენ გზოგავთ... "მათ მდევარი დაადევნეს, შეურაცხყოფილნი თავგამოდებით ყვირიან და მოითხოვენ დაკმაყოფილებას. მისი თავი შეფასებულია... სახელი მოორების..." არა, ჩემო საბრალო ენავ, მამისმკვლეელი ნუ გახდები! (ხევს წერილს). ნუ დაუჯერებთ, ერთ სიტყვასაც ნუ ერწმუნებით.

მოხუცი მოორ. (მწარედ ატირებული). ჩემო გვარო, ჩემო პატიოსანო სახელო!

გრანც: (მამას ეხვევა). ურცხოვო, ათასჯერ ურცხოვო კარლ! განა მე წინასწარ არ ვგრძნობდი ამას, როცა ის ჯერ კიდევ პირზე რძეშეუშრობელ გოგოებს დასდევდა ქუჩის ბიჭბუჭებთან და ათასგვარ ნაძირალებთან ერთად! ის ეკლესიას გაურბოდა, როგორც ავაზაკი გაურბის ციხეს და შენგან გამოთხოვნილ გროშებს აბნევდა უთავბოლოდ! ხოლო ჩვენ ამ დროს სახლში სასოებით ვლოცულობდით და წმინდანების ქადაგებას ვისმენდით. განა მე ამას წინასწარ არ ვგრძნობდი, როცა ის იულიუს კეისარის, ალექსანდრე მაკედონელის და სხვა გზადაბნეული წარმართების თავგადასავალს სიამოვნებით კითხულობდა, ხოლო ტოვიტის ცოდვათა მონანიების წიგნს კი უგულუბელს ჰყოფდა? ასჯერაც მიწინასწარმეტყველება თქვენთვის, რადგან მე ის მიყვარდა როგორც ღვიძლი ძმა, რომ ის თქვენ შეგარცხვენდათ, თავსლაფს დაგასხამდათ და უბედურებაში ჩაგაგდებდათ. ო, ნეტავ არ ატარებდეს ის მოორის გვარს! ო, ნეტავ კი ამ გულს არ უყვარდეს ის ასე უსაზღვროდ! დანაშაულებრივია ეს ჩემი სიყვარული მისადმი და, ალბათ, ღმერთის წინაშე ოდესმე პასუხსაც ვაგებ.

მოხუცი მოორ. ო, ჩემო იმედებო! ჩემო ოქროს იმედებო!

ფრანც: თქვენ კი ამბობდით: "ის მგზნებარე სული, რომელიც მას თან დაჰყოლია და ხდის მგრძნობიერს ყოველგვარი სილამაზისა და დიდებულისადმი, მისი პირდაპირობა, რაც მის თვალეში გამოკრთის, მისი გრძნობის სინაზე, რაც მას აღუძრავდა თანაგრძნობას დაჩაგრულისადმი, მისი ვაჟკაცური გამბედაობა, რის გამო არ უშინდებოდა არც ასწლოვან მუხის მწვერვალს და არც კლდე-ღრეს, ბოლოს ყველაფერი ეს მას აქცევს შესანიშნავ მოქალაქედ, დიდებულ ადამიანად"... აი, ესეც თქვენი დიდებული ადამიანი! ახლა თქვენ ხედავთ, მამაჩემო, მგზნებარე სული გაიზარდა და მოიტანა სამარცხვინო ნაყოფი. ნახეთ ის პირდაპირობა რა უტიფრობად გადაიქცა! ნახეთ, ის გრძნობის სინაზე და გულჩვილობა როგორ ეარშიყება როსკიპ ქალებს!

მამაჩემო, გვარი გამოიცვალეთ, იზრუნეთ სხვა სახელზე, თორემ მასხარა ბიჭბუჭების და მეწვრილმანების თითით საჩვენებელი შეიქნებით, როცა შენი შვილის, ბატონი კარლის სურათს, ლაიპციგის ბაზარზე გამოჰკიდებენ.

მოხუცი მოორ: ნუთუ შენც, ჩემო ფრანც, ნუთუ შენც? ო, ჩემო შვილებო! რარიგ მარჯვედ უმიზნებთ ჩემს გულს!

ფრანც: ხედავთ, მეც შემძლება მახვილგონიერება. მაგრამ ჩემი სიმახვილე მორიელის ნესტარს წააგავს. ამასთანავე ეს მშრალი, უხეში, გულცივი და გაუთლელი ფრანცი, - რა სახელებით არ მნათლავდით, როცა ის კალთაში გეჯდათ და უალერსებდით, რათა ჩემსა და მას შორის ხაზი გაგველოთ და ის აგემადლებინათ, - ეს ფრანცი მოკვდება აქ და დაივიწყებენ, ხოლო მისი სახელი კი ქვეყანას მოეფინება! ხა! ხა! ღმერთო, გმადლობ, რომ მას არ ვგავარ.

მაშ, ერთი მიბრძანეთ, თქვენ რომ იმ შვილს თქვენს სახელს არ უწოდებდეთ, განა არ იქნებოდით ბედნიერი ადამიანი?

მოხუცი მოორ: ო, გაჩუმდი! როდესაც დედამ პირველად ხელში გადმომცა, მე ავწიე და დავიძახე: უბედნიერესი მამა ვარ მეთქი ქვეყანაზე!

ფრანც: ასე თქვით მაშინ, მაგრამ დღეს? თქვენ უბედური ხართ; სანამ ის თქვენი შვილია, თქვენი მწუხარება გაიზრდება მის გაზრდასთან ერთად. ეგ მწუხარება თქვენ დაგლუპავთ.

მოხუცი მოორ: ო, დღეს მან სამარის პირად მიმიყვანა.

ფრანც: აი, ხომ ხედავთ! და რომ ის შვილი თქვენ უარყო?

მოხუცი მოორ: ფრანც! ფრანც! რას ამბობ, ფრანც? (აღელვებული წამოდგება).

ფრანც: განა ეგ სიყვარული არ არის მისადმი, რამაც თქვენ მწუხარებაში ჩაგაგდოთ? ნუღარ გეყვარებათ დღეის შემდეგ და აღარც თქვენი შვილი იქნება. არა სისხლი და ხორცი, არამედ გული გვანათესავებს. თუ თქვენ იგი აღარ გეყვარებათ, მაშინ ეს გადაგვარებული აღარ იქნება თქვენი შვილი, თუნდა რომ თქვენი ხორციდან იყოს ამოჩარხული. იგი თქვენთვის თვალსაჩინო იყო დღემდე, დღეს კი - უკეთუ თვალი შენი გიპირებს წარწყმედას, გვასწავლის საღვთო რჯული, ამოიგლიჯე იგი; უმჯობესია ცალთვალი შეხვიდე სამოთხეში, ვიდრე ორივე თვალით შთახვიდე ჯოჯოხეთად. უმჯობესია იყო უშვილო და ისე წარსდგე ღვთის წინაშე, ვიდრე მამაც და შვილიც ჩაცვივდეთ ჯოჯოხეთში. ასე გვასწავლის საღვთო რჯული.

მოხუცი მოორ: შენ გინდა შვილი დავწყევლო?

ფრანც: არა! არა მეთქი! აბა ვინ გირჩევს დასწყევლო იგი? ვინ არის თქვენი შვილი? ვისაც სიცოცხლე მიანიჭეთ, ხოლო ის ცდილობს საკუთარ თქვენსას ბოლო მოუღოს?

მოხუცი მოორ: ო, ეგ კი მართალია! ჩემ დასასჯელად იგი განგებამ მომივლინა. დიახ, ჩემ დასასჯელად!

ფრანც: ხედავთ, რა შვილობრივი გრძნობით გეპყრობათ თქვენი სათაყვანებელი! თქვენ მკლავთ იმის გამო რომ თქვენ იგი გიყვართ, იგი თქვენს ყელს ხელებით ჩასჭიდებია და გახრჩობთ, იმის გამო, რომ თქვენ მას მოწყალე თვალით უცქერით. მან თქვენი გული მოინადირა, რათა საიქიოს გაგისტუმროს. როცა თქვენ აღარ იქნებით, იგი შეიქნება თქვენი ქონების პატრონი და იქნება თავისი სურვილების ბატონი. ზღუდეს ჩამოიშორებს და მისი ვნებანი ინავარდებენ თავისუფლად. წარმოიდგინეთ, რამდენჯერ ინატრებდა მამის სიკვდილს, რომ ის თავისუფალი ყოფილიყო. და განა ეს სიყვარულისთვის სიყვარულია? განა ეს მადლობის გადახდაა მამობრივი მზრუნველობისათვის? როცა ის ერთი წუთის სიამოვნების გულისათვის სიცოცხლეს

უწამლავს თავის მშობელს, როცა ის არაფრად აგდებს წინაპრების სახელს და პატიოსნებას, შვიდი საუკუნის მანძილზე შეუბღალავს? თუ იგი თავისი წინაპრების შეუბღალავ დიდებას ჰგმობს და ივიწყებს წამიერი სიამოვნებისათვის, ნუთუ თქვენ მას შვილს უწოდებთ? მიპასუხეთ, მას თქვენ შვილს უწოდებთ?

მოხუცი მოორ: უმადურია, მაგრამ მაინც შვილია ჩემი! მაინც შვილია!

ფრანც: ჰო, მაინც შვილია! ყოვლად საყვარელია, ძვირფასი შვილი! რომლის მარადი ზრუნვა მამის სიკვდილია! ო, რომ შეგეძლოთ ამის გაგება! რომ ჩამოიცლიდეთ ბინდს თვალებიდან! თქვენი ღმობიერება მას ღუპავს და აკანონებს მის გარყვნილებას. მამაჩემო, ჩემი ხვედრი წყევლა თქვენ გადაგხდებათ!

მოხუცი მოორ: სწორია! სრული სიმართლე! ყველაფერში მე ვარ დამნაშავე, ჩემი ბრალია!

ფრანც: რამდენი ათასი კაცი ყოფილა, რომ ცთუნების და სიტკბოების ტრფიალით თრობილა, მაგრამ შემდეგ ტანჯვას გამოუსწორებია. იფიქრეთ, მამაჩემო, იქნებ სჯობდეს რამდენიმე ხანს დატოვოთ იგი უარყოფილი, თავისი მწუხარების ამარა. ის ტანჯვაში ან უნდა გამოსწორდეს და სიმართლის გზას დაადგეს, ან დარჩეს გათახსირებულად და მაშინ, ვაი მას, ვინც თავისი გულჩვილობით სპობს უმადლესი სიბრძნის გამოყენებას! ასე არ არის, მამაჩემო?

მოხუცი მოორ: მივწერ, რომ ხელი ამიღია.

ფრანც: სამართლიანად და გონივრულადაც მოიქცევით.

მოხუცი მოორ: რომ თვალითაც აღარ დამენახოს.

ფრანც: ერთადერთი მისი საშველი ეგ იქნება.

მოხუცი მოორ: ვიდრე არ გამოსწორდება!

ფრანც: რასაკვირველია! რასაკვირველია! მაგრამ რომ დაგიბრუნდეს ნიღაბჩამოფარებული, თავი შეგაბრალოს, მოგიალერსოს და პატიება გამოგთხოვოს, ხოლო მეორე დღეს თქვენი ღმობიერება და ხასიათის სისუსტე მასხრად აიგდოს თავის

როსკიპებში? არა, მამაჩემო! ის თვით დაბრუნდება, როცა გონს მოვა და სინდისი აიძულებს.

მოხუცი მოორ: მაშ, ახლავე მივწერ.

ფრანც: მოითმინეთ: კიდევ ერთი სიტყვა მამაჩემო! მეშინია, თქვენმა წყრომამ კალამს მეტად მკაცრი სიტყვა არ დააწერინოს, რაიც მის გულს ბოლმით აავსებს... გარდა ამისა... განა პატიებად არ მიიღებს, თუკი საკუთარი ხელით დაწერილი წერილის ღირსად გახდით? იქნებ უკეთესი იყოს, ეგ მე მომანდოთ?

მოხუცი მოორ: კარგი! მისწერე, შვილო, მისწერე! მართლაც გული დამეტანჯება, შენ მისწერე!

ფრანც: მაშ, თანახმა ხართ?

მოხუცი მოორ: მისწერე, რომ სისხლის ცრემლები... ათასი უძილო ღამე... მაგრამ ჩემი შვილი სასოწარკვეთაში არ ჩააგდო. მისწერე, რომ მამის გული... გეუბნები, ჩემი შვილი სასოწარკვეთაში არ ჩააგდო! (დამწუხრებული გადის).

ფრანც: (დაცინვით თვალს გააყოლებს). ინუგეშე, მოხუცო! შენ იმას ვეღარ ჩაიკრავ გულში. ავკრიფო ეს ნაგლეჯები, რომ ჩემი ხელი არავინ იცნოს (ნაგლეჯებს ჰკრეფს). მას გზა აქეთკენ ისე ჩაეხერგა, როგორც ზეცა ეღობება ჯოჯობეთს. მე მართლაც ტუტუცი უნდა ვყოფილიყავ, რომ არ შემძლებოდა მისი მოგლეჯა მამის გულიდან, თუნდაც გადაჯაჭვულნი ყოფილიყვნენ. ისეთი ჯადო-წრე შემოგავლე, რომ მას ვერც გადააბიჯებ. თამამად, ფრანც! სიყრმის შვილი მოცილებულია, გზა გაწმენდილი! მსურს ჩემს გარშემო ყველაფერი ფესვებიანად ამოვგლიჯო, რაც კი დიდებისაკენ გზას მიღობავს. მაშ თამამად, ფრანც, თამამად! მწუხარება მოხუცსაც მალე მოიდნობს. მე მისი გულიდან ამოვგლეჯ კარლს, თუნდაც სიცოცხლე თან ამოჰყვეს! მაქვს უფლება დაურღვეველი, რომ ბუნებას ვუთხრა სამდურავი: რატომ პირველი მე არ გამოვძვერ დედის საშოდან? რატომ მე არ ვარ პირმშო შვილი ერთადერთი? რატომ ამკიდა ტვირთი სიმახინჯისა, თითქოს ბუნება ჩემი დაბადების ჟამს გაკოტრებულიყოს. რატომ მე მარგუნა სახელდობრ ეს ლაპლანდიური ცხვირი? რატომ მე, უთუოდ მე, ეს ზანგის ტუჩები! ან ეს თვალეები ჰოტენტოტისა?.. თითქოს ადამიანთა მოდგმას, რაც კი სიმახინჯე გააჩნია, ერთად დაუგროვებია ჩემს წარმოსაშობად! წყევლა და კრულვა მას!

ვინ აღჭურვა იგი იმ უფლებით, რომ სხვას უბოდოს და მე წამართვას? განა მას ვინმე მოეპირფერა, ვიდრე იგი ქვეყნად წარმოიშვებოდა, ან ვინმემ შეურაცხჰყო, ვიდრე ის არსებად იქცეოდა? რატომ მოქმედებდა ასე მიკერძოებით?

არა! არა! მე უმართებულო ვარ ბუნების მიმართ. მან ჩვენ დაგვაჯილდოვა საზრიანობით და გამომგონებლობით, როცა გადმოგვყარა საქვეყნო ზღვის კიდეზე საბრალონი და შიშველ-ტიტველნი! გასცურე, ვისაც შეუძლია ცურაობა. ხოლო ვინც მარჯვე არ არის, ჩაიძირე და დაილუპე! იძუნწა ჩემთვის ბუნებამ და ახლა რას უნდა მივაღწიო - ჩემზეა დამოკიდებული! თვითეულს თანაბარი უფლება აქვს დიდსა და მცირეზე. სურვილს ანადგურებს სურვილი, მისწრაფებას - მისწრაფება, ძალას - ძალა! უფლება გამარჯვებულის ხვედრია და ძლიერება ერთადერთი კანონია ჩვენთვის.

ეს მართალია, რომ არსებობს საყოველთაოდ ცნობილი საზოგადოებრივი პირობები, რასაც მოძრაობაში მოჰყავს ქვეყნის მაჯისცემა! პატიოსანი სახელი! ჭემმარიტად, ეს ის ფულია, რომლითაც შეგიძლია იჩარჩო და მოგება ნახო, თუ ხარჯვის ცოდნა შეგწევს. სინდისი - ო, რასაკვირველია, შესანიშნავი საფრთხობელაა, რათა ალუბლის ხეზე ჩიტები შეაშინო. ესეც მოხერხებულად დაწერილი თამასუქია, რითაც გაჭირვების დროს გაკოტრებულს შეუძლია ფეხზე წამოდგეს.

მართლაც რომ ყოველივე ეს ფრიად ჩინებულად არის დაწესებული: ტუტუცები პატივს გცემდნენ, ხოლო მდაბიო ხალხი ფეხქვეშ გართხმული გყავდეს და ჭკვიან ხალხს ამის გამო კეთილად ეცხოვრებოდეს. ხუმრობის გარეშე, ფრიად ჩინებულად არის დაწესებული. ესენი მე წარმომიდგენია ერთგვარ ღობედ, რითაც ჩემი გლეხები მოხერხებულად შემორკალავენ ხოლმე თავიანთ მინდვრებს, რომ შიგ კურდღელი არ გადაძვრეს, ხოლო მებატონე დეუს ჰკრავს ხოლმე თავის ცხენს და მიქრის, სადაც სამკალი უნდა მოსულიყო.

საწყალი კურდღელი! ამქვეყნად კურდღლად ყოფნა საცოდაობაა. მაგრამ ბატონს სჭირდება კურდღლები.

ამრიგად, თამამად გადავაბიჯოთ ყველაფერ ამას! ვისაც არაფრისა ეშინია, იგი იმაზე ნაკლებ ძლიერი გახლავთ, ვისიც ყველას ეშინია. ახლა ისეთი აბზინდიანი ქამარი უნდა ატარო, რომ საჭიროების მიხედვით კიდეც შეავიწროვო და კიდეც გააფართოვო.

ახალ ყაიდაზე უნდა წარვმართო ჩემი სინდისი, რათა შემემძლოს თავისუფლად მისი მოარშიება, უკეთუ დავსქელდი. ასეთ შემთხვევაში ჩვენ არაფერ შუაში ვართ. ბრალი დასდეთ დერციკებს. მე იმდენი ყბედობა მომისმენია ნათესაური სისხლის შესახებ, რომ პატიოსანი კაცი შეირყეოდა! ეს შენი ძმა არისო! რომ ვთარგმნო, ეს ნიშნავს: ისიც იმ ბუხრიდან გამოძვრა, საიდანაც შენ, ამიტომ უნდა იყოს წმინდა სათაყვანებელიო. კარგად დაუკვირდით ამ მოჩმახულ სილოგიზმს! სასაცილო დასკვნაა: სხეულთა სიახლოვე სულის ჰარმონიულობააო, სამშობლოს საზიარობა გრძნობათა იგივეობააო. შემდეგიც მოვისმინოთ: ეს არის მამაშენი! მან მოგცა სიცოცხლე, ხორცი და სისხლი. ამიტომ იგი უნდა იყოს შენთვის წმინდა არსება. აი ეშმაკური დასკვნა! მინდა შეგეკითხო: მან მე რად შემქმნა? იმიტომ არა, რომ მას მე ვუყვარდი, მაშინ ჩემი "მე" ჩანასახში არ იყო. განა მე მიცნობდა იგი, ვიდრე მე გამაჩენდა? განა ჩემზე ფიქრობდა, როცა ჩემს ჩასახვას აპირებდა? განა მას მე ვუნდოდი? განა მან იცოდა, თუ რა გამოვიდოდა ჩემგან? არც ვისურვებდი მას ეს სცოდნოდა, თორემ მე მას დავსჯიდი იმის გამო, რომ მან მე წარმომშობა. განა შემიძლია მე მას მადლობა გადავუხადო იმისთვის, რომ მე მამაკაცი ვარ? ისევე ნაკლებად, რომ მე დამნაშავედ მეცნო, უკეთუ დედაკაცად დავბადებულყავ. განა შემიძლია პატივი ვცე იმ სიყვარულს, რომელიც არ ემყარება ჩემი "მეს" პატივისცემას? ან განა შეიძლება ყოფილიყო ჩემი "მესადმი" პატივისცემა, როცა იგი ჯერ კიდევ არ იყო მოვლინებული? მაშ სად არის აქ წმინდანობა? ნუთუ იმ ქმედობაში, რის მიზეზითაც მე წარმოვიშვი? თითქოს არ იყოს ამაში მეტი პირუტყვობა, ვიდრე სიწმინდე. ეს იყო პირუტყვის ჟინის დაკმაყოფილება. ნუთუ ეს ჟინი არის წმინდანობა, რის მეოხებითაც მე გავჩნდი? განა მე მას მადლობა უნდა ვუთხრა, რაკი მას ვუყვარვარ? ეს არის მისი პატივმოყვარეობა, თანდაყოლილი ცოდვა ყოველი მხატვრისა, რომელსაც უყვარს თავისი ნაწარმოები, რაოდენ იგი საზიზღარიც არ უნდა იყოს. ამრიგად, უცქირეთ, რა ყოფილა თქვენი ურთულესი მექანიკა, რაც თქვენ წმინდანობის ბურუსით შენიღბეთ, რათა ჩვენი სიმხდალე ბოროტად გამოიყენოთ.

ნუთუ მე ნებას მივცემ, რომ ამგვარი ამბებით, როგორც ბავშვს თავბრუ დამახვიონ?

არასოდეს! თამამად, ფრანც! ყველაფერს მოვსპობ, რაც კი გზას გადამიღობავს, რაც კი ხელს შემიშლის გავხდე ბატონი! მე უნდა ვიქმნე ბატონი, რათა ძალით მოვიპოვო ის, რომლის მოსაპოვებლადაც არ გამაჩნია მიმზიდველობა!

სურათი მეორე

სარდაფი საქსონიის საზღვარზე

კარლ ფონ მოორ გართულია წიგნის კითხვაში. შპიგელბერგი სვამს.

კარლ. (წიგნს გადასდებს). ოო, რამდენად დაკნინებულად მეჩვენება ეს მელანზე დამყარებული საუკუნე, როცა პლუტარქესთანა დიად ადამიანებს ვეცნობი.

შპილბერგ: იოსებ ფლავიოსის წიგნიც წაიკითხე!

კარლ. პრომეთეს მგზნებარე ნაპერწკალი ჩამქრალა და დამპალ ფუტუროში ეძებენ ალს, იმ მოჩვენებით ცეცხლს, რომლით ჩიბუხსაც კი ვერ მოუკიდებ და, აი, ესენი ვირთხებივით აცოცებულან ჰერკულესის ტორებზე და გამხმარ კენჩხაში ტვინს აწვალევენ. ფრანგთა აბატი ქადაგებს - ალექსანდრე მაკედონელი კურდღელივით ფრთხილი იყო. ჭლექიანი პროფესორი, რომელიც ყოველი სიტყვის თქმაზე ნიშადურით გულს იბრუნებს, ძალ-ღონეზე ლექციებს კითხულობს, ხოლო უქნარები, რომელთაც უბრალო ფრუტუნიც კი აფრთხობთ, ჰანიბალის სამხედრო ხელოვნებას ჰგმობენ. ფუ, დაკოდილთა დაცემულ საუკუნეს, რომელსაც აღარაფერი ძალუმს, გარდა იმისა, რომ ცოხნოს წარსული დროებითი გამარჯვებანი, კუნთებში ძალა ამოიწურა და მოდგმის წარმოშობას ლუდის სადედე ეხმარება.

შპილბერგ: (სვამს). ჩაი, მეგობარო, ჩაი!

კარლ. და აი, ისინი უგუნური საშუალებით ჯანსაღ ბუნებას იმახინჯებენ, მათ გულს ერთი ჭიქის გამოცლაც ვეღარ აუტანია, რადგან იციან ჯანმრთელობას თან ჩააყოლებენ. ბატონის მოახლეებს ელაქუცებიან; ეგებ მათი ბრწყინვალეების წინაშე ისინი კეთილად ახსენონ, უმწეოს კი ფეხს აჭერენ. სადუკეველს სწყევლიან, რომ ეკლესიაში იშვიათად დაიარება და თვითონ კი საკურთხეველთან ნაძარცვს იყოფენ. გულს იღონებენ ქათმის დაკვლაზე და ზეიმობენ, როცა მათი მეტოქე გაკოტრებული გარბის ბირჟიდან. არა! ამაზე ფიქრი აღარ შემიძლია! არ შემიძლია არტახებით შევბოჭო ჩემი სხეული, კანონებით შევხუთო ჩემი ნებისყოფა. კანონმა ლოკოკინებად გადააქცია ყველა, ვისაც არწივივით ნავარდი შეეძლო. კანონს ჯერ არც ერთი თვალსაჩინო

ადამიანი არ შეუქმნია, თავისუფლება კი სულ დიადებს და ბუმბერაზებს ქმნის. აბა, იმისთანა ვაჟკაცების ჯარი მომეცით, როგორც მე ვარ და გერმანიას იმისთანა რესპუბლიკად გადავაქცევდი, რომ მასთან შედარებით რომი და სპარტა დედათა მონასტრებად გეჩვენებოდათ (ხმაღალ მაგიდაზე დააგდებს და წამოდგება).

შპილბერგ: ვაშა, ვაშა! შაბამ შენს სიტყვას! შენ მაგით იმ აზრს დამაჯახე, რაც მე დიდი ხანია თავში მიტრიალებს. აბა დალიე, მეგობარო, დალიე! გამიგონეთ, რა იქნება, რომ ჩვენ ებრაელებად გადავიქცეთ და აღვძრათ საკითხი ურიასტანის დასაარსებლად? ეს ხომ მოხერხებული და ხელსაყრელი გეგმა არის? მოვფენთ მანიფესტებს მსოფლიოს ყოველ კუთხეში და ყველას ურიასტანში დავამკვიდრებთ, ვინც კი ღორის ხორცს ვერ ეწყობა. იქ ნამდვილი საბუთებით დავამტკიცებ, რომ ტეტრარქი იროდი ჩემი წინაპარი იყო... ნახეთ ზეიმი, ხელახლა რომ იერუსალიმის აშენებას მოინდომებენ!

კარლ: კმარა, მეგობარო, გეყოფა ამდენი სისულელე...

შპილბერგ: მაშ, ცთომილი შვილის როლს ხომ ვერ ვითამაშებთ და ისიც შენ, ასეთი ვაჟკაცი, რომელმაც ადამიანთა სახეებზე ხმლით უფრო მეტი დასწერე, ვიდრე ნაკიან წელიწადს სამმა მდივანმა დასწერა ბრძანებათა წიგნში. გინდათ მოგაგონოთ კარლოსის ძაღლის დიდებული დამარხვა? ხა, ხა! გახსოვს, ვიღაც ბატონებმა შენი ძაღლი დასჭრეს. შენ კი სამაგიეროს გადასახდელად მთელს ქალაქს მარხულობა უბრძანე. შენს განკარგულებას ყველა სასაცილოდ იგდებდა, მაგრამ შენც მარჯვედ მოიქეც, მთელი ლაიპციგის ხორცი ერთიანად შეისყიდე და ამრიგად რვა საათის განმავლობაში გამოხრული ძვალის კი აღარსად მოიპოვებოდა და თევზის ფასმაც აიწია. ქალაქის მაგისტრატის ბატონები შურის სამიებლად ემზადებოდნენ. ჩვენ, სტუდენტები, ფეხზე ვიდექით, ვიყავით ათას შვიდასამდე. შენ იყავ ჩვენი მეთაური. ყასბებმა, დერციკებმა, დამტარებლებმა და ყველა საამქროებმა მტკიცედ შევფიცეთ: ქალაქი მტვრად გვექცია, თუ ვისმეს ხელს შეახებდნენ. ბოლოს ვიწვევთ ექიმებს, მთელს კონსილიუმს და სამ დუკატს აღვუთქვამთ, ვინც ძაღლისათვის რეცეპტს გამოსწერდა. ბატონი ექიმები კი სამი დუკატის გულისთვის ერთმანეთს ეცილებიან. ერთი მეორეს დაესივნენ და ხელფასი სამ ბაცენამდე დასცეს. ერთ საათში თორმეტი რეცეპტი დაიწერა, მაგრამ საბრალო პირუტყვმა მაინც ფეხები გაჭიმა.

კარლ: საზიზღრები!

შპილბერგ. ძაღლის დაკრძალვა ხომ შესაფერი ზეიმით მოხდა. ათას კაცს ცალ ხელში ჩირაღდნები გვეჭირა, მეორეში დაშნა. შუადამისას ჟრიამულით და ზარების წკარუნით ძაღლი ქალაქგარეთ მივასვენეთ და იქ ჩავფალით. შემდეგ გავმართეთ ქელები, რომელიც გათენებამდე გაგრძელდა. შემდეგ შენ მადლობა გადაუხადე თანამებრძოლებს და უბრძანე შესყიდული ხორცი ნახევარ ფასად გაეყიდათ. Mort de ma vie! მერე ისეთი პატივისცემით მოგვეპყრნენ, როგორც მეციხოვნეებს დაპყრობილ ციხეში.

კარლ მოორ გრცხვენია, რომ დღესაც მაგ ამბით თავი მოგაქვს?

შპილბერგ: ე, კარგი, თუ ძმა ხარ! მაშ შენ მოორ აღარ ყოფილხარ. გახსოვს, შექეიფიანებულს რამდენჯერ კრიჟანგი მასხრად აგიგდია და გითქვამს: დააგროვე ქონება, შემდეგ ჩვენ ამ ქონებით ყელს გავისველებთო. შენ ეს არ გახსოვს? ე, გახსოვს! აი შე უსირცხვილო, საბრალო მკვებარავ!

კარლ მოორ წყეულიმც იყავ, რომ ეგ გამახსენე! მეც ვიყო წყეული, რომ მაგას ვამბობდი! მაგრამ ეგ ხდებოდა ღვინის გავლენით და გულმა არ იცოდა ენა რას ლაყობდა.

შპილბერგ: (თავს აქნევს). არა! არა! მაგას ნუ ამბობ! შენთვის ეგ შეუფერებელია. მითხარ, მეგობარო, შენ რაღაც გაწუხებს. მაშ მე მომისმინე ჩემი ბავშვობის ამბავი. ჩვენი სახლის მახლობლად ერთი თხრილი იყო გაჭრილი, სიგანით თითქმის რვა ფუტი. ბავშვები ერთმანეთს შევეჯიბრებოდით ხოლმე, მაგრამ გადახტომას მაინც ვერ ვახერხებდით. ვისკუპებდით და შიგ ტყაპანს მოვადენდით. სახლის გვერდით ჯაჭვით ძაღლი იყო დაბმული. მიყვარდა მისი გაღიზიანება. ერთხელ ქვა ვდრუზე. ძაღლმა ჯაჭვი გაწყვიტა და ჩემსკენ გამოექანა. მომდევს გამწარებული ძაღლი. ჩემ წინ კი ღრმა თხრილია. საცაა დამეწევა და მეცემა. რა მექნა? ბევრი აღარ მიფიქრია, ვისკუპე და გადავხტი. ამ გადახტომას უნდა ვუმადლოდე, თორემ ის ძაღლი სულ დამგლეჯდა.

კარლ. რა გინდა მაგით თქვა?

შპილბერგ: ის, რომ გაჭირვებაში ძალა მატულობს! არ ვიცი შიში რა არის, როცა უკიდურესობაში ვვარდები. საფრთხესთან ერთად ვაჟკაცობა იზრდება. უბედურებაში

ძალ-ღონე კვდება. ბედს, ალბათ, უნდა, რომ მე დიდი ადამიანი ვიყო, ამიტომ მუდამ გზას მილობავს!

კარლ. (გალიზიანებული). არ მესმის, რაში გვჭირდება ვაჟკაცობა, ან რას უნდა მოვახმაროთ იგი?!

შპილბერგ: ერიჰაა!.. მაშ, უნდა ჩაქრეს შენი ნიჭი? წახვიდე უკვალოდ! იქნებ გგონია, იმ შენი უმსგავსო ოინებით თავდება ადამიანთა გამომგონებლობა? ნება მოგვცე გავიდეთ ფართო ასპარეზზე. პარიზში! ლონდონში! იქ სილას გაგაწნავენ, უკეთუ ვინმე პატიოსან ადამიანად ჩათვალე. გულს უხარია, როცა ხელს ფართოდ გაშლი. თვალებს დააჭყეტ და გოცდები! მოიცა! როგორ უნდა გაკეთდეს ყალბი ხელის მოწერა, როგორ უნდა ითამაშო ბანქო, როგორ უნდა გატეხო სახლი და გამოაცარიელო ზანდუკები, ამას ყველაფერს ისწავლი შპიგელბერგისაგან. ვინც სცნობს საჭიროდ, რომ პატიოსანმა თითებმა იშიშმილოს, ის უნდა ჩამოკიდო სახრჩობელაზე.

კარლ. (უფულისყუროდ). როგორ? ნუთუ შენ ასე შორს წახველ და გადააჭარბე?

შპილბერგ: მე ვგონებ, შენ უნდობლად მიცქერ. შენ მნახე, როცა მე თავს ავიშვებ, შენი ტვინი მაგ საბრალო ქალაში გადმოგიტრიალდება. (წამოდგება, მხურვალედ) როგორ ნათლად წარმოვიდგენ! დიდებული აზრი ჩამესახა! დიდებული გეგმები აღმოცენდნენ ჩემს ტვინში! აქამდე ვთვლემდი. (შუბლში ხელს ირტყამს) ბინდი მეფარა და ჩემი ძალა იყო შებოჭილი, მუხრუჭს უჭერდა ჩემს გეგმებს! უკვე გამოვფხიზლდი და ვგრძნობ, თუ ვინ ვარ მე და ვინც უნდა ვიყო!

კარლ. შენ ხარ ტუტუცი! ღვინო გიბრუნის თავში.

შპილბერგ: (უფრო გატაცებით). მეტყვიან: "შპიგელბერგ, სასწაულთმოქმედი ხარ, შპიგელბერგ!". "ვწუხვარ, რომ შენ არ ხარ გენერალი, - მეტყვის მეფე, - თორემ ავსტრიელს კუდიტ ქვას ასროლიებდი". "დიახ, - იტყოდნენ ექიმები, - სამწუხაროა, რომ მედიცინა არა გაქვს შესწავლილი, თორემ ჩიყვის წამალს აღმოაჩენდიო!". "სამწუხაროა, რომ მეცნიერება არ გაქვს შესწავლილი, - ამოიოხრებდა ზოგიერთი, - თორემ ქვას ოქროდ აქცევდიო!". შპიგელბერგზე ილაპარაკებენ აღმოსავლეთიდან დასავლეთამდე, თქვენ კი - მხდალებმა და მშიშრებმა, ქვემძრომებმა, იხოხეთ, კუდი აქიცინეთ ტალახში!

ამ დროს შპიგელბერგი ფრთებგაშლილი აფრინდება სამარადისო დიდების მწვერვალზე.

კარლ: გისურვებ კეთილ მგზავრობას! ამაღლდი სამარცხვინო ბოძით დიდების გვირგვინამდე. ხოლო მე მშობლიურ ტყეთა ჩრდილში ჩემს ამალიასთან ველი წმინდა სიხარულს. ამ ერთი კვირის წინათ მამაჩემს წერილი მივწერე და ვთხოვდი პატიებას. ყველაფერს მოვახსენებდი გულახდილად. სადაც გულწრფელობაა, იქ შებრალებაც და დახმარებაც არის. გამოვეთხოვოთ ერთმანეთს, მორიც! დღეს ჩვენ ერთმანეთს უკანასკნელად ვხედავთ. ფოსტა უკვე მოსულია. უთუოდ მამაჩემის პატიება უკვე ქალაქშია.

(შემოდინან: შვაიცერ, გრიმ, როლერ, შუფტერლე, რაცმან).

გრიმ: ნუთუ არ იცით, რომ გვითვალთვალებენ?

როლერ: შეუძლიათ ყოველ წამს დაგვაპატიმრონ.

კარლ: ეგ არც გამიკვირდება! დეე მოხდეს მოსახდენი, შვარცი ხომ არ გინახავთ? ხომ არაფერი უთქვამს წერილის შესახებ?

გრიმ: დიდი ხანია გეძებს... ჰო, ამბობდა რაღაცას...

კარლ: სად არის? სად? (სურს სასწრაფოდ გავიდეს).

გრიმ: დარჩი! ის აქ გამოგვზავნეთ, რა გათრთოლებს?

კარლ: მე არა ვთრთოლავ, ან რა უნდა მათრთოლებდეს, მეგობარო! წარსულ კვირას მამაჩემს წერილით პატიება გამოვთხოვე. მისთვის მცირედიც არ დამიფარავს. მეგობრებო, ის წერილი ჩემთან ერთად თქვენც გაგახარებთ. უბედნიერესი ადამიანი ვარ მთელს დედამიწის ზურგზე (შემოდის შვარცი), და რატომ არ უნდა ვიყო სიხარულით აღსავსე?

შვარცგ: ძმაო! ძმაო! წერილი, წერილი!

(შვარცი გაუწვდის წერილს რომელსაც შვარცი სწრაფად ხსნის).

კარლ, რა დაგემართა, რა სასიკვდილო ფერი დაგედო?

კარლ. ჩემი ძმის ხელია!

შვარცგ: ეს შპიგელბერგი რაღას ჩადის?

გრიმ: ეტყობა ხელიდან მიდის, ან იქნებ ბნედამაც მოუარა.

შუფტერლე: არა, ჭკუას ძალას ატანს და ლექსებს თხზავს.

რაცმან: შპიგელბერგ! ეი, შპიგელბერგ! (შპიგელბერგი კუთხეში ხელებს იქნევს, წამოიძახებს: "La bourse ou la vie! და შვაციერს ეცემა ყელში. იგი მოიცილებს და კედელს მიანარცხებს. კარლი წერილს დააგდებს და გავარდება).

როლერ: მოორ, საით, მოორ?

გრიმ: რა დაემართა! ასე რამ გადარია?

შვაციერ: უთუოდ კარგ ამბავს მიიღებდა.

როლერ: აბა ვნახოთ (წერილს კითხულობს). "უბედურო ძმაო" დასაწყისი სასიამოვნოა! "იმულებული ვარ მხოლოდ მოკლედ შეგატყობინო, რომ შენი იმედი გაცრუებულია. მამაშენმა შემოგითვალა: წადი, სადაც შენს გარყვნილებას მიჰყავხარო. კიდევ დაუმატა: ნურც გექნება ნურავითარი იმედი, რომ პატიებას ოდესმე მაინც მიიღებ, თუ არ დათანხმდები, რომ ჩაჯდე ციხე-კოშკის თაღების ქვეშ, ჯურღმულში და იქ დაჰყო წყლისა და პურის ამარად იმ დრომდე, სანამ თმა შენი არწივის ბუმბულად არ გადაიქცევა და შენი ფრჩხილები ფრინველის კლანჭებად. ეს მისი საკუთარი სიტყვებია. იგი მიბრძანებს წერილი დავათავო! მშვიდობით სამუდამოდ. მებრალები. ფრანც ფონ მოორ".

შვარცგ: არ უნდა ლაპარაკი, შაქარივით ტკბილი ძმა ჰყოლია? სახელად ფრანცი რქმევია იმ კუდიანს.

შპილბერგ: (უახლოვდება) მაშ პურზე და წყალზეა ლაპარაკი? ვის არ შეშურდება ასეთი ცხოვრება! ხომ გეუბნებოდით, დაბოლოს თქვენთვის თავის ტეხა მე მომიხდება-მეთქი.

შვარცგ: რას ამბობს ეგ ცხვრის თავი? ვირმა ჩვენთვის რა თავი უნდა იტეხოს.

შპილბერგ: მშიშარა კურდღლები, წელკავიანი ძაღლები ყოფილხართ, უკეთუ გული არ გერჩით დიდ საქმეს მოჰკიდოთ ხელი.

როლერ: კარგი, გეთანხმები! ვთქვათ შენ მართალი ხარ. იყოს ნება შენი, მაგრამ ეგ შენი თავისტეხა ჩვენ ამ წყეული მდგომარეობიდან გამოგვიყვანს?

შპილბერგ: (ამაყად იცინის). უბედურო! მას სურს გამოვიდეს ამ მდგომარეობიდან! ხა! ხა! გამოგვიყვანთ ამ მდგომარეობიდან? შპიგელბერგი ქეციანი ძაღლი იქნება, რომ მარტო მაგაზე ფიქრობდეს. გმირებად, თავადებად, ღმერთებად უნდა გაქციოთ!

რაცმან: მორიც, ასე უცბად, ერთ დარტყმაზე თითქმის ეგ მეტიც არის, მაგრამ ვაი, თუ ეგ შენი თავისტეხა ჩვენს თავებს მოითხოვდეს.

შპილბერგ: არა! თქვენგან საჭიროა მხოლოდ ვაჟკაცობა! მოსაზრებას თუ მოფიქრებას მე ვკისრულობ! ვაჟკაცობა, როლერ! სითამამე, გრიმ! შეუპოვრობა, რაცმან! გამბედაობა, შვაიცერ, გამბედაობა!

შვარცგ: გამბედაობა? თუ საქმეს მარტო ეგ აბრკოლებს, იმდენი გამბედაობა შემწევს, ჯოჯოხეთში ფეხშიშველმა გავიარო.

შუფტერლე: და იქ სახრჩობელასთან ემმაკს შევებრძოლო რომელიმე წარწყმედილისთვის.

შპილბერგ: აი, ეგ მომწონს! თუ თქვენში არის მართლა ვაჟკაცობა, დაე ერთ-ერთი თქვენთაგანი წინ წამოდგეს და თქვას: რალა დარჩენია მას დასაკარგი, როცა შეუძლია ყველაფერი მოიგოს.

შვარცგ: მართლაც-და, ძალიან ბევრს დავკარგავდი, თუ ის უნდა დავკარგო, რისი შეძენის განზრახვაც მაქვს გულში.

რაცმან: მე კი, დალახვროს ემმაკმა, ბევრ რამეს შევიძენდი, თუ იმის შეძენას მოვიწადინებდი, რისი დაკარგვაც აღარ შეიძლება.

შუფტერლე: მე რომ შემემთხვეს და ის დაგვარგო, რაც ვალით შეძენილი ახლა ტანს მიფარავს, ხვალ დასაკარგი აღარაფერი მექნებოდა.

შპილბერგ: მაშ ასე, თუ თქვენს ძარღვებში გერმანული სისხლი კიდევ ჩქეფს, წავიდეთ, ბოჰემიის ტყეში დავიდვით ბინა. იქ ყაჩაღების გუნდი შევადგინოთ და... რა თვალის დამიჭყიტეთ? უკვე გაქრა თქვენი ვაჟკაცობა?

როლერ: შენ, ცხადია არ ხარ ის პირველი გაიძვერა, რომელსაც სახრჩობელა ავიწყდება, მაგრამ ჩვენ სხვა არჩევანი არ დავგვრჩენია!

შპილბერგ: არჩევანი? იქნებ თქვენ გინდათ თქვენი ვალების გამო ჩასხდეთ ციხეში და იქ ამოღებთ მეორედ მოსვლამდე? ან იქნებ გინდათ ლუკმაპურის მოსაპოვებლად ეწამოთ ბარით ან წერაქვით? ან იქნებ მათხოვრებად ჩამოიაროთ და მოწყალება ითხოვოთ? იქნებ ჯარში წასვლა ისურვოთ? ეგ დიდი საკითხია, ენდობიან თუ არა თქვენს სიფათებს. აი ყველაფერი ის, რაც შეგიძლიათ აირჩიოთ.

როლერ: შპიგელბერგი მუდამ არ ტყუის. მეც მქონდა ჩემი გეგმები, მაგრამ იგივე გამოდიოდა. ურიგო არ იქნებოდა, - ვფიქრობდი ჩემთვის, - შეგვეხანხლა რომელიმე კრებული ანუ აღმანახი, ან ამდაგვარი რამ, ან გვეწერა კარგ ფასად რეცენზიები, როგორც ახლა არის მიღებული.

შუფტერლე: დალახვროს ეშმაკმა! თქვენი აზრი ჩემსას ემთხვევა. რა იქნება, რომ მოგვევლინო წმინდანად და ყოველდღე წარმოთქვა ჭკუის სასწავლებელი ქადაგება?

გრიმ: კარგია, თუ ეგ არ მოხერხდება, გახდი ათეისტი. ჩვენ შეგვეძლო ოთხი თავი სახარებისა გაგვენიავებინა; ჩვენს წიგნს კოცონზე დასწავდნენ ჯალათის ხელით, ხოლო დანარჩენ წიგნებს აწეულ ფასში დაიტაცებდნენ.

რაცმან: ან შეიძლება გაგველაშქრა ფრანგების წინააღმდეგ და აგვეკიდა ისეთი რამ, რასაც ექიმები ვერცხლის წყლით არჩენენ.

შვაიცერ: მორიც! შენ ან დიდი ადამიანი ხარ, ან ბრმა ღორი, რკოს რომ მიადგა.

როლერ: შენ დიდებული ორატორი ხარ, შპიგელბერგ, როდესაც პატიოსანი კაცი გინდა ავაზაკად გადააქციო... მაგრამ, გამაგებინეთ, ეს მოორი სად წავიდა?

შპილბერგ: პატიოსანო? იქნებ გგონია, მაშინ შენ ნაკლებ პატიოსანი იქნები, ვიდრე ახლა ხარ? ან როგორ გესმის "პატიოსნება?" მდიდარ კრიჟანგებს რომ მესამედი ზრუნვა ჩამოაცილო, რაც მათ მოსვენებას და ძილს უკარგავს, მათი დამალული თანხა რომ წარმოებას მოახმარო, დაამყარო სიმდიდრის თანასწორობა, ერთი სიტყვით, შექმნა ქვეყნად ოქროს საუკუნე; ღმერთი გაანთავისუფლო მუქთახორებისაგან, რომ აღარ დაგვატეხოს ომი, ჭირი, დავიდარაბა და ექიმები, - აი, ეს არის, ჩემი აზრით, პატიოსნება. ამრიგად ყოველი ლუკმის ჩაყლაპვაზე სიამოვნებით გაგახსენდეს, რომ ის ლუკმა შენმა გამჭრიახობამ, შენმა ვაჟკაცობამ და დაუღალავმა სიფხიზლემ მოგანიჭა... დიდთაგან და მცირეთაგან იყო პატივცემული...

შვაიცერ: ჩინებულია, შპიგელბერგ, ჩინებული! ეშმაკმა წაგილოთ, რას გაშტერებულხართ? რაღას უცდით?

შვარცგ: დიახ, ძმაო მორიც, შენი გეგმა გამოდგება. ჩემს კატეხიზმომიც ასე მაქვს აღბეჭდილი.

შუფტერლე: მეც ასე ვფიქრობ. დალახვროს გამჩენმა, შპიგელბერგ, მეც შენად მიგულე.

გრიმ: მეც, მეც შპიგელბერგ! ვინც მეტს შემოგთავაზებს, ის ჩემი ღმერთია! მოიტა ხელი, მორიც!

როლერ: მაშ ჩემი სულიც ეშმაკისთვის ჩამიბარებია.

შპილბერგ: გავეშუროთ, ამხანაგებო, გავეშუროთ, წავიდეთ!

როლერ: მოიცათ! მოიცავთ! საით, მეგობრებო? ნადირსაც უნდა თავი ებას.

შპილბერგ: აბა რას ბოდავ? განა თავი უკვე არ არსებობდა, სანამ სხვა ნაწილები ამოდრავდებოდნენ? მომყევით, ამხანაგებო!

როლერ: მოიცა-მეთქი. თავისუფლებასაც მეთაური სჭირდება. უმეთაუროდ რომი და სპარტა დაილუპა.

შპილბერგ: სწორია! როლერი მართალს ამბობს. ამასთანავე ჭკუიანი მეთაური უნდა გვყავდეს. ხომ გესმით? გამჭრიახი, პოლიტიკოსი! მართლაც, რომ წარმოვიდგენ ამ

ერთი საათის წინათ რანი ვიყავით და გამჭრიახი მოფიქრების მიზეზით რანი გავხდით... ცხადია, მართალია, გინდათ ბელადი. მაშ, ვისაც ეს აზრი მოუვიდა, განა ის გამჭრიახი და პოლიტიკოსი არ არის?

როლერ: რომ მცირე იმედი მაინც მქონდეს, სულ მცირე... მაგრამ არა. ის არასოდეს თანახმა არ იქნება.

შპილბერგ: რატომაც არა, მეგობარო? თქვი თამამად! თუმცა ქარიშხლის პირდაპირ ხომალდის მართვა მეტად ძნელია, აგრეთვე ძნელია მმართველის მოვალეობა, მაინც თქვი თამამად, როლერ, იქნებ იკისროს და თანახმაც იყოს.

როლერ: დავიღუპებით, თუ არ იკისრა. უმოოროდ ჩვენ უსულო გვამები ვიქნებით.

შპილბერგ: (გაბრაზებული ზურგს შეუბრუნებს). ხეპრე! ჭკუის კოლოფო! (შემოდის კარლ მორი, აღელვებული დადის და თავისთვის ლაპარაკობს).

კარლ: ადამიანო! ადამიანო! ცრუ ნიანგთა ცბიერო მოდგმავ! შენი ცრემლები წყალია, შენი გული ლოდი! ტუჩებში იკოცნები, გულში კი მახვილს უტარებ! ლომიც და აფთარიც კვებავს თავის ლეკვებს, ყორნებიც კი ლეშს უზიდავენ თავიანთ ბარტყებს! მაგრამ ის... ის... მე ბოროტების ატანას შევეჩვიე, ღიმილიც კი შემიძლია. როცა გამძვინვარებული მტერი წვეთ-წვეთად მადენს სისხლს, მაგრამ თუ ნათესაური გრძნობა მოღალატედ მიხდება, თუ მამის სიყვარული აღქაჯად გადამექცევა, ო, მაშინ კი ცეცხლებრ აენტე, ვაჟკაცის მოთმინებავ, აფთრად იქეც, მშვიდო ბატკანო, რომ მუსრი გაავლო მთელს ქვეყნიერებას!

როლერ: გამიგონე, მორი! როგორ გგონია: ყაჩაღების ცხოვრება არ სჯობია სასახლის ჯურღმულებში წყალსა და პურზე გდებას?

კარლ: რატომ ეს სული ვეფხვს არ ეკუთვნის, რომელიც ადამიანს ფრჩხილებით ხორცს უფლეთავს. განა ეს არის სიყვარულისთვის სიყვარული? განა ეს არის მშობლიური სულგრძელობა? ესოდენ გულის გასაგმირი მუდარა, ესოდენ ცხადად აწერილი მწუხარება და ცრემლის მომგვრელი მონანიება ტყის ნადირსაც კი სიბრალულით აავსებდა, ქვებიც კი ატირდებოდნენ, ის კი, ის კი... ო, ოკეანეს

მოვწამლავდი, რომ ყველა წყარო შხამად შერგებოდა ადამიანის მოდემას! ო, ნეტა შემეძლოს საყვირის ხმით მთელი ბუნების აჯანყება! შევძრავდი ჰაერს, ზღვას, ხმელეთს და იმ აფთართა შთამომავლობაზე გავილაშქრებდი!

როლერ: გამიგონე-მეთქი, მოორ! სიბრაზისგან აღარაფერი გესმის.

კარლ: შორს ჩემგან! განა თქვენც ადამიანის სახელს არ ატარებთ? განა თქვენც დედაკაცმა არ წარმოგშვათ? გამშორდით! თქვენც ადამიანის სახე გაქვთ. მერე რა უზომოდ მიყვარდა იგი! არც ერთ შვილს ისე თავისი მამა არ ჰყვარებია! ათასი სიცოცხლე რომ მქონოდა, სულ იმას შევწირავდი! ო, რომ ვინმე მომცემდეს ლახვარს და მიბრძანებდეს: მიაყენე მაგ გველის ნაშობს უკურნებელი ჭრილობა, ნეტა ვინმე მასწავლიდეს მისი სიცოცხლის შიგ შუა გულში დამიზნებას, რომ გავსრისო, დავგლიჯო, იგი ჩემი მეგობარი, ანგელოზი, ღმერთი შეიქნებოდა, მასზე ვილოცებდი!

როლერ: ჩვენც ეგ გვინდა შენთვის. მაგნაირი მეგობრები ვიყოთ, მხოლოდ მოგვისმინე.

შვარცგ: კარლ, წამო ჩვენთან ბოჰემიის ტყეში, ჩვენ გვინდა ყაჩაღთა გუნდი შევკრიბოთ და შენც... (უცქერს გაშტერებული).

შვაიცერ: შენ უნდა ჩვენი ბელადი იყო, შენ შეგიძლია მეთაურობა.

შპილბერგ: მონებო, მშიშრებო!..

კარლ: შენ ეგ აზრი ვინ შთაგაგონა? გამიგონე, მეგობარო! ეგ აზრი შენი ადამიანური გულიდან არ გამოვიდოდა. ვინ შთაგაგონა ეგ აზრი? (ხელს სტაცებს როლერს) დიახ, ათასხელიანს სიკვდილს ვფიცავ, ჩვენ მაგას ვიზამთ! უნდა შევძლოთ! ეგ აზრი თავყვანისცემის ღირსია. თითქოს ლიბრი ჩამომეცალა თვალთაგან. რა სულელი ვიყავ, რომ ისევ გალიაში მინდოდა თავი შემეყო! ჩემს სულს გამარჯვება სწყურია, ჩემს სუნთქვას თავისუფლება! კაცისმკვლელობა, ყაჩაღობა! ამ სიტყვებით ფეხით ვქელავ კანონს! ადამიანებმა ჩამიხშეს ადამიანობა, როცა მუდარებით გამოვითხოვდი ადამიანობას. მაშ, შორს ჩემგან, ადამიანობავ და ადამიანურო შებრალებავ! აღარც მამა მყავს, აღარც სიყვარული გამაჩნია, და თუ ოდესმე ვინმე მეყვარება, სისხლი და სიკვდილი შემასწავლიან მის დავიწყებას. გადაწყდა, მე თქვენი მეთაური ვარ! და

ნეტარება მას, ვინც უფრო საზარლად გაჟღეტავს! იგი ჩემგან მეფურ ჯილდოს მიიღებს. გარს შემომერთყით და შემომფიცეთ ერთგულება და მორჩილება სიკვდილ-სიცოცხლეში! შემომფიცეთ თქვენი ვაჟკაცური მარჯვენით!

ყველანი: ვფიცავთ ერთგულებას და მორჩილებას სიკვდილ-სიცოცხლეში!

კარლ: მეც ამ მარჯვენას გეფიცებით, თქვენი ერთგული და შეურყეველი მეთაური ვიყო სიკვდილ-სიცოცხლეში! ამ ხელმა უსულო ლეშად აქციოს ყველა თქვენთაგანი, ვინც კი ოდესმე დაეჭვდეს, შეშინდეს, ან უკან დაიხიოს! დაე, ჩემზედაც იგივე აღსრულდეს, თუკი ოდესმე ჩემს ფიცს ვუღალატო! კმაყოფილი ხართ?

ყველანი: გაუმარჯოს მეთაურს! (სიმღერა).

კარლ მორჩუ შეუდრკებით ნურც სიკვდილს, ნურც განსაცდელს! ჩვენთან არს ბედი თავს გარდუვალი! თითოეული ჩვენთაგანი ნახავს თავის დასასრულს, ეს რბილ ლოგინზე იქნება, ომში, თუ სახრჩობელაზე! ერთ-ერთი იქნება ჩვენი ხვედრი!

შპილბერგ: (თვალს გააყოლებს, მცირე ღუმილის შემდეგ). ეგ სია არ არის სრული, დაგავიწყდა საწამლავი!

სურათი მესამე

ამალიას ოთახი მორჩის სასახლეში.

ფრანც: შენ პირს მარიდებ, ამალია! ნუთუ მე ნაკლებ ყურადღების ღირსი ვარ, ვიდრე ის, ვისაც წილად ხვდა მამის შეჩვენება!

ამალია. გამშორდი! ო, შენ მამავ, წყალობის გამცემო! შენ მიეც შენი შვილი საჯიჯგნად მგლებს და ურჩხულებს! იგი განცხრომას ეძლევა, ხოლო მისი პირმშო შვილი გაჭირვებას განიცდის. გრცხვენოდეთ თქვენ, კაცთაგან მოძულეებულნი! გრცხვენოდეთ თქვენ, გველის გესლით აღსავსენო! კაცობრიობის სამარცხვინო არსებანო! ის ერთადერთი პირმშო...

ფრანც: მე ვგონებ, მას ორი შვილი ჰყავს.

ამალია: დიახ, ის იმსახურებს ჰყავდეს ისეთი შვილი, როგორცა ხარ შენ! როცა მას სიკვდილი ეწვევა, ამაოდ გაიწვდის ხელებს, რათა კარლს შეხვდეს, მაგრამ აკანკალებული უკან დაიხევს, რადგან მას შეხვდება ფრანცის გაყინული ხელები. ო, რარიგ სასიამოვნოა გყავდეს მამა შეჩვენებული! მითხარ, ფრანც, კეთილო ადამიანო, რა უნდა მოვიმოქმედო, რომ მეც მისგან ვიქნე დაწყევლილი?

ფრანც: შენ ბოდავ, სასურველო, ჩემში შენ იწვევ სიბრაულს!

ამალია: დაე ასე იყოს! განა შენ გებრალება შენი ძმა? არა! შენ, ბოროტს, იგი გძულს!

ფრანც: მე მიყვარხარ, ამალია, ისევე როგორც თავი ჩემი საკუთარი!

ამალია: თუ მართლა გიყვარვარ, ერთი თხოვნა მაქვს, და ამ თხოვნაზე ხომ არ მეტყვი უარს?

ფრანც: არასოდეს, თუ ის ჩემს სიცოცხლეს არ აღემატება.

ამალია: ო, თუ მართლს ამბობ! ისეთი თხოვნაა, რომელსაც ასე ადვილად, ასეთი სიხარულით შემისრულებ! (ამაყად) შემიძულე! მე სირცხვილით უნდა ვიწვოდე, როცა მე კარლოსს ვიგონებ და ამ დროს გავიხსენებ, რომ შენ არ გძულვარ! ხომ მადლევ პირობას, რომ შემიძულე? ახლა წადი და თავი დამანებე, მე მიყვარს მარტოდ ყოფნა.

ფრანც: მშვენიერო მეოცნებევ, რარიგ მანცვიფრებს შენი ნაზი და სიყვარულით სავსე გული! (მკერდს შეახებს ხელს).

აქ, აქ ბრძანებლობდა კარლი, როგორც ღმერთი თავის ტაძარში. კარლი წარმოგიდგებოდა თვალწინ ცხადად და შენს სიზმრებს ის განაგებდა! ის იყო ერთადერთი და ყველაფრის განხორციელებას შენ მასში ხედავდი! შენი გული მას ერთადერთს ეალერსებოდა.

ამალია: (აღელვებული). დიახ, დიახ, მართალია. მე მაგას არ ვფარავ ქვეყნის წინაშე და ვამბობ ყველა ბარბაროსის გასაგონად - მე იგი მიყვარს!

ფრანც: ო, რა არაადამიანური და მკაცრი მოპყრობაა მისგან, რომ ასეთი სიყვარული ასერიგად დააჯილდოვა!.. მან დაივიწყა...

ამალია: (აენტება). რაო? მე დამივიწყა?

ფრანც: განა შენ მას თითზე ბეჭედი არ გაუკეთე? ბრილიანტის ბეჭედი, ნიშნად შენი ერთგულებისა? რასაკვირველია, ყმაწვილი კაცი თავს ვერ შეიკავებს, როცა მას კეკლუცი მემავი ეალერსება. ან ვინ გაამტყუნებს ყმაწვილს, როცა სხვა არაფერი გააჩნია, მისცეს საჩუქრად, როცა ქალი მას ორმაგად უხდის ხვევნა-ალერსით!

ამალია: (აღშფოთებული) ჩემი ბეჭედი მემავს?

ფრანც: ფუი! რა სიმდაბლეა! კიდევ კარგი, თუ მარტო ეს იკმარა. ბეჭედი, რამდენადაც ძვირფასი არ უნდა იყოს, შეიძლება სხვა შეიძინო რომელიმე ებრაელისგან. შეიძლება მას ის ბეჭედი არ მოსწონდა და გაცვალა უფრო უკეთეს ქალის მშვენიერებაში. მის ხვევნა-ალერსში!

ამალია: (მეტის აღშფოთებით). მაგრამ ჩემი ბეჭედი, მე გეკითხები, ჩემი ბეჭედი?

ფრანც: სხვა კიდევ რომელი, ამალია? ო! ისეთი ძვირფასი მეც მიკეთია მოძღვნილი ამალიასაგან. მას თვით სიკვდილიც ვერ წამგლეჯავდა ამ თითიდან... ხომ მართალია, ამალია, არა ბრილიანტის ღირებულება, არც ოსტატის ხელოვნება - სიყვარულის მეოხებით არის ეს ბეჭედი ფასდაუდებელი! ძვირფასო ბავშვო, ნუთუ შენ ტირი? ვაი მას, ვინც ასეთ მშვენიერ თვალს აატირებს! ახ, შენ რომ იცოდე ყველაფერი, შენ რომ თვით გენახა იგი, თუ რა მდგომარეობაშია...

ამალია: წყეულო! რა მდგომარეობაში?

ფრანც: იყუჩე, იყუჩე, სულით ნათელო... სხვას ნურაფერსღა მკითხავ. (თითქოს თავის თავს ელაპარაკება, მაგრამ ამალიას გასაგონად) რომ შეიძლებოდეს მის გახრწნას ფარდა ჩამოეფაროს, სხვისი თვალი ვერ ხედავდეს. მაგრამ ის ჩანს და მნახველს შიშის ზარს სცემს. ეს გახრწნა ალპობს ადამიანს. იგი ხმას უხრინწიანებს, ტყვიის ფერად უხდის თვალს, სახე ჩონჩხად ექცევა და გულისამრევად გამოშვერილი ძვლები, უჯდება ძვალ-რბილში და ასაპყარებს ვაჟკაცს, წვეთავს ჩირქი, როგორც ქაფი, შუბლიდან, პირიდან, ლოყებიდან. ფუი! ფუი! ზიზღი გულს მირევს. ცხვირი, თვალები, ყურები ფამფალებდნენ. შენ ნახე ერთი უბედური, რომელიც ჩვენს საავადმყოფოში

გარდაიცვალა. აი, ისეთი იგულისხმე კარლიც და თვალწინ წარმოგიდგება. მისი კოცნა ჭირიანია, მისი ტუჩები შენ მოგწამლავენ.

ამალია: (გაართყვამს). უსირცხვილო, ცილისმწამებელო!

ფრანც: გაშინებს განა ასეთი კარლი? უბრალო სურათის დახატვამ აღძრა შენში ზიზღი. წადი და შენ თვითონ ნახე ის შენი ღვთაებრივი, მომხიბვლელი და მშვენიერი კარლი. წადი და იყნოსე მისი დამათრობელი სურნელება და დაე მოგწამლოს მისმა აყროლებულმა სუნმა, რაიც მას პირიდან ამოსდის. მარტო ეს სუნი გახრწნილი ლეშისა შენ მკვდართან გაგათანაბრებს. (ამალია პირს არიდებს).

რა აღტაცება სიყვარულისა! რამდენი დატკბობა ხვევნა-ალერსით! განა მართებულა, რომ ავადმყოფურ გარეგნობის გამო მოიცილო ადამიანი? შეიძლება თვით საბრალო მახინჯში, როგორც ეზოპე იყო, ბრწყინავდეს სიყვარულის ღირსი სული, ისევე როგორც ტალახში ბრწყინავს მარგალიტი (ბოროტად ილიმება). ჭირით შეპყრობილი ტუჩებიც ხომ ამჟღავნებენ სიყვარულს. რასაკვირველია, თუ უზნეობა შეარყევს ხასიათის ძალას, თუ სიწმინდესთან ერთად ქრება სათნოება, როგორც სურნელება გამხმარ ყვავილიდან, თუ სხეულთან ერთად მახინჯდება სულიც...

ამალია: (გახარებული წამოხტება). ა! კარლ, გხედავ! შენ ისევ ისეთი ხარ! ისევ ისეთი! ყველაფერი ის იყო სიცრუე! განა არ იცი შე ბოროტო, რომ კარლი მაგნაირი არ იქნება! არა! არა! (ფრანცი რამდენიმე ხანს ჩაფიქრებული დგას, შემდეგ უცბად წასვლას დააპირებს) სად მიეჩქარები? გაურბიხარ განა შენსავე სისამაგლეს, შენსავე შერცხვენას?

ფრანც: (პირზე ხელებს იფარებს). გამიშვი! ნება მომეც წავიდე, ცრემლი ვაფრქვიო. მტარვალმა მამამ უბედურებაში გადაჩეხა საკუთარი შვილი, უბედურების მსხვერპლი გახადა. გამიშვი, ამალია! მის წინ დავემხობი, რათა მან წყევლა ჩემზე მოიღოს, წამართვას მემკვიდრეობა... მე... ჩემი სისხლი... ჩემი სიცოცხლე... ყველაფერი...

ამალია: (ყელზე მოეხვევა). ჩემი კარლის ძმაო! ძვირფასო ფრანც!

ფრანც: ო, ამალია! რარიგად მიყვარხარ ჩემი ძმისადმი ერთგულებისათვის! მაპატიე, რომ შენი სიყვარული ასეთ მკაცრ გამოცდის ქვეშ დავაყენე! ჩემი იმედი

დიდად გაამართლე! ეგ ცრემლები, ეგ გულის ოხვრა და ეგ ციური ალერსი მეც მეკუთვნის. ჩვენ ორთავეს სული სულთან გვქონდა შეხმატკბილებული!

ამალია: ო, ეგ არასოდეს არ ყოფილა!

ფრანც: იმდენად ხმაშეწყობილნი, რომ მეგონა, ტყუპებად ვიყავით დაბადებულნი. და რომ არ ყოფილიყო ეს უბედური გარეგნული განსხვავება, ცხადია, სამწუხაროდ, კარლი იქნებოდა წაგებაში, რადგან ერთმანეთისგან ვერ გამოგვარჩევდნენ. შენ ნამდვილი კარლი ხარ, ვეუბნებოდი ჩემს თავს, შენ მისი გამოძახილი ხარ, მისი მსგავსება! ამალია! და თუ ჩვენი სიყვარული ერთნაირად სრულყოფილია, თუ სიყვარული ერთი და იგივე გვაქვს, განა შეიძლება ბავშვები არ ჰგავდნენ ერთმანეთს?

ამალია: არა, არა! ვფიცავ ზეციურ წმინდა ნათელს! არავითარი მსგავსება მასთან სხვას არ გააჩნია, არა!

ფრანც: უკანასკნელ საღამოს ვიდრე ის ლაიპციგში გაემგზავრებოდა, იმ ხეივანში გამატარა, სადაც თქვენ ხშირად სიყვარულზე გიოცნებიათ. დიდხანს ვდუმდით, შემდეგ ხელი დამიჭირა და აცრემლებულმა მითხრა: "ვტოვებ ამალიას! არ ვიცი, თითქოს წინათგრძნობა მეუბნება - ვტოვებ სამუდამოდ! შენ არ დატოვო, ძმაო, იყავ მისთვის მეგობარი, იყავ მისთვის კარლი, თუკი კარლი ვერასოდეს ვერ დაბრუნდება!" ვერა, ამალია, ის ვერასოდეს ვერ დაბრუნდება და მეც შევფიცე მტკიცედ.

ამალია: (უკან იხევს). მოლალატე! ტყუი! ამავე ბაღში მან დამაფიცა, მისი სიყვარულისთვის არ მეღალატნა, თუნდაც ის სიკვდილის მსხვერპლი გამხდარიყო. ხედავ, რაოდენ საზიზღრად ცრუობ! მე კვლავ შენს ძმას კარლოსს ვეკუთვნი. კარლ... კარლ! გამშორდი და თვალით აღარ მეჩვენო!

ფრანც: შენ მე ვერ მიცნობ, ამალია, შენ მე სრულიად ვერ მიცნობ...

ამალია: ო, გიცნობ, დღეის შემდეგ უფრო გაგიცან! შენ კი ამბობ მე მას ვგავარო. თითქოს ის ატირდა შენს წინაშე ჩემი გულისთვის? შენს წინაშე? უმალ ის ჩემს სახელს სამარცხვინო ბოძზე გააკრავდა, ვიდრე ჩემს შესახებ შენ რამეს გაგანდობდა. ახლავე გამშორდი!

ფრანც: შენ მე შეურაცხყოფას მაყენებ.

ამალია: გამშორდი მეთქი, გეუბნები! შენ მე წარმტაცე უძვირფასესი წუთები, დაე ის წუთები შენს სიცოცხლეს გამოაკლდეს!

ფრანც: მე გბულვარ შენ!

ამალია: მეზიზღები!

ფრანც: (ფეხებს უბრაგუნებს). მაცალე! შენ ჩემს წინაშე აცახცახდები, გამცვალე ვიღაც მათხოვარში?... (გაბოროტებული გადის).

ამალია: საზიზღარი! აი, ახლა მე ისევ კარლოსთან დავრჩი. მას მათხოვარი უწოდა? ჩანს, ქვეყანა გადაბრუნებულა, რომ მათხოვარი მეფედ გამხდარა, ხოლო მეფე - მათხოვრად. მის კონკიძველას არ გავცვლი მეფის პორფირში. მისი გამოხედვა, როდესაც ის მოწყალებას თხოულობს, ეთანაბრება მეფურ გამოხედვას. ეს გამოხედვა ანადგურებს მდიდრებსა და რჩეულთა ბრწყინვალეობას. დაე შენ გამძიმებდეს ეს სამკაული (ყელიდან იხსნის სამკაულს). წყეულიმც იყავით ვინც ატარებთ ოქროს და განძეულს! თქვენ, რჩეულნო და მდიდარნო, წყეულიმც იყავით, ვინც ზეიმს ეძლევა მდიდრულ სუფრაზე! წყევლა და კრულვა მას, ვინც განცხრომით არის თავის სარეცელში! კარლ! კარლ! აწ კი ვარ ღირსი შენი სიყვარულისა! (გადის).

მეორე მოქმედება

სურათი პირველი

ფრანც ფონ მოორი თავის ოთახში ჩაფიქრებული

ფრანც: ოო, რარიგ გრძელდება. ექიმი თითქოს იმედს იძლევა: გამობრუნდებაო! ბერიკაცს სიცოცხლე საუკუნედ გადაეცა. რა სწორი და თავისუფალი გზა გამეხსნებოდა, რომ ეს სიკვდილისაგან დავიწყებული ხორცის ნაჭერი ზღაპრული ძალღივით არ მდარაჯობდეს და საგანძეულოში შესვლას არ მიშლიდეს! განა ჩემი ზრახვები მანქანის მძღავრმა ძალამ უნდა მოდრიკოს? ნუთუ ჩემი აღზნებული სული და მისწრაფება მატერიის ლოკოკინისებრ მოძრაობას უნდა შევეუფარდო? ჩააქრე

ლამპარი, რომელსაც უკანასკნელი ზეთის წვენი დარჩენია და ძლივსდა ბჟუტავს! მორჩა და გათავდა! თუმცა კარგი იქნება მე არ მხვდეს წილად მისი ჩაქრობა, რომ ხალხს თვალში არ ეცეს... მე მსურდა მხოლოდ მისი გამოტირება და არა მოკვლა. საკმარისია ბუნებას წინ არ აღუდგე, არამედ დააჩქარო მისი მსვლელობა! თუკი შეიძლება სიცოცხლის გაგრძელება, რად არ შეიძლება კიდევ შემოკლდეს? სიკვდილს როგორ გავუკვლიო გზა სიცოცხლის ციხე-დარბაზისაკენ? მოისპოს სხეული სულის ზეგავლენით! ხა, ხა, ხა! აი, ორიგინალური განზრახვა! მხოლოდ როგორ შესრულდეს? იფიქრე, მოორ, იფიქრე! სიცოცხლის ყვავილს რა უფრო უქადის მკაცრ განადგურებას? რისხვა? ეს დამშეული მგელი მალე ძღება. ზრუნვა? ეს მატლი ძალიან მიმიმედ ღრღნის. მწუხარება? ეს გველიც ზანტად დაცოცავს. შიში? იმედი ნებას არ მისცემს გაინავარდოს! როგორ? ნუთუ ადამიანთა ჯალათნი მარტო ესენი არიან? ნუთუ სიკვდილის არსენალი ეგრე ღარიბია?

მაშ როგორ? რა? იფიქრე! ააა. (წამოხტება) ელდა! რა არ შეუძლია ელდას! რა არის აზრი ან რელიგია ამ გიგანტის ყინვიან ჩახვევასთან შედარებით. მაგრამ ვაი თუ ამ ქარიშხალსაც გაუძლოს? მაშინ მის მიმხრჩვალ სიცოცხლეს თავზარს დავატებ, ვიდრე ბოროტ აჯილდათა ჯარი: მწუხარება, სინანული და სასოწარკვეთა ბოლოს არ მოუღებს. გამარჯვება უზრუნველყოფილია! მზად არის გეგმა ძნელი და მოხერხებული, რომლის მსგავსი ჯერ არ ყოფილა, მაგრამ სწორი და საიმედო, რადგან დოსტაქარი ვერც ჭრილობის და ვერც მკვეთრი საწამლავის კვალს ვერ აღმოაჩენს! მაშ აღსრულდეს! (შემოდის ჰერმანი) ჰერმან

მზად ვარ გემსახუროთ, მოწყალეო ბატონო ჩემო!

ფრანც: (ხელს ართმევს). უმადურისათვის არ იქნება ეგ სამსახური.

ჰერმან: ვიცი და გამოცდაც მიმიღია.

ფრანც: მალე მეტსაც მიიღებ, ჩემო ჰერმან, თავის დროზე, ჰერმან! ახლა მინდა მოგელაპარაკო.

ჰერმან: სმენად გადავქცეულვარ.

ფრანც: კარგად გიცნობ, შენ გამბედავი ხარ, ჯარისკაცის გული გაქვს. მამაჩემმა ძალიან გაწყენინა, ჰერმან!

ჰერმან: ეშმაკმა წამიღოს, თუ დავივიწყო.

ფრანც: აი, ვაჟკაცის სიტყვა! სამაგიეროს გადახდა ვაჟკაცის საქმეა. ძალიან მომწონხარ, ჰერმან! მიიღე ეს ქისა ჰერმან! ეგ უფრო მძიმე იქნებოდა, მე რომ აქ ბატონი ვყოფილიყავ.

ჰერმან: დიახ, ეგ ჩემი მარადი ნატვრა გახლავთ, პატივცემულო! დიდად გმადლობთ.

ფრანც: ნუთუ მართალს ამბობ, ჰერმან! მართლა გსურს ბატონი მე ვიქნე?! მაგრამ მამაჩემს ლომის ღონე შესწევს და, ამის გარდა, მე ხომ უმცროსი ვაჟი ვარ.

ჰერმან: მე ვისურვებდი, უფროსი ვაჟი თქვენ ყოფილიყავით და მამათქვენიც ჭლექიანი ქალივით დაავადებული!..

ფრანც: ო, ის უფროსი ვაჟი როგორ დაგაჯილდოვებდა, როგორ ეცდებოდა ამოყვანას იმ ჭაობიდან, სადაც შენს კეთილშობილებას ყოფნა არ შეჰფერის, სულ ოქროთი შეგმოსავდი! ოოხ, ცხენიანი ეტლით ისეირნებდი!.. მაგრამ დამავიწყდა, რაც უნდა მეთქვა! ჰო, ნუთუ ფროილიან ფონ ედელრაიხ უკვე დაივიწყე, ჰერმან?

ჰერმან: ეგ რა მომაგონეთ? სიკვდილსაც წავუღივარ!

ფრანც: ჩემმა ძმამ მოგტაცა განა?

ჰერმან: ვანანებ, არ ვაპატიებ!

ფრანც: როგორ, შენ ბრაზობ? რა ძალა შეგწევს, რომ ბრაზობ მასზე? რა შეგიძლია დააკლო, რა შეუძლია ვირთხას ლომის წინააღმდეგ? შენი გაბოროტება მის ზეიმს აძლიერებს. შენ სხვა არაფერი დაგრჩენია გარდა იმისა, რომ აღრიჭინო კბილები.

ჰერმან: (ფეხებს აბრაგუნებს). მე მას გავაცამტვერებ!

ფრანც: (მხარზე ხელს წამოკრავს). გრცხვენოდეს, ჰერმან, შენ ხომ აზნაური ხარ! შეურაცხყოფა არ უნდა აპატიო, არ დაუთმო ამალია, არა და არა! მე ყველაფერს ვიღონებდი, უკეთუ შენს ადგილას მე ვიქნებოდი. ქალისაგან პირში ჩალაგამოვლებული დარჩი და, ვგონებ, ჩემმა ძმამაც კიბეზე დაგაგორა.

ჰერმან: ვერ დავმშვიდდები, სანამ ისიც და ესეც საფლავში არ ჩავლენ.

ფრანც: ნუ ცხარობ, ჰერმან! ახლო მოდექ! ამალია შენ დაგრჩება!

ჰერმან: მე დამრჩება, თუნდაც ეშმაკი ამიმხედრდეს! მე დამრჩება!

ფრანც: შენ დაგრჩება, გეუბნები და მას ჩემი ხელით ჩაგაბარებ. შენ იქნებ არ იცი, რომ კარლოს მემკვიდრეობა თითქმის ჩამორთმეული აქვს.

ჰერმან: რას ბრძანებთ! პირველად მესმის!

ფრანც: დამშვიდდი და შემდეგაც მომისმინე! სხვა დროს ყველაფერს უფრო დაწვრილებით გაიმბობ. თერთმეტი თვე შესრულდა, რაც მამამ ჩემი ძმა სახლიდან გააგდო, მაგრამ მოხუცი უკვე ამ მოუფიქრებელ ნაბიჯს ნანობს, ადრე თუ გვიან თავის შვილს კიდით-კიდემდე ძებნას დაუწყებს და მშვიდობით, ჰერმან, თუ იპოვა! მაშინ შენ, დამცირებულმა, მოკრძალებით გაუღე ეტლის კარი, როცა ამალიას ჯვარის დასაწერად წააბრძანებს.

ჰერმან: მივახრჩობ საკურთხეველთან!

ფრანც: მამაჩემი მმართველობას მაშინვე მას გადასცემს და თვითონ მოსვენებით იცხოვრებს სასახლეში. თავნებას ხელთ ექნება საჭე მმართველობისა, სიცილს დააყრის თავის მეტოქეს და მეშურნეს. და მეც, ჩემო ჰერმან, რომელსაც მინდოდა, რომ ამემალეზინე, მექციე თვალსაჩინო ადამიანად, მეც თავდახრილი ვიქნები მის კარიბჭესთან.

ჰერმან: (გაცხარებული). არა! მაშ მე ჰერმანი არ ვყოფილვარ, თუ ეგრე მოხდეს! თუ მე თავში ტვინის ნატამალი გამაჩნია, ეგ ეგრე არ მოხდება.

ფრანც: შენ ხომ არ აპირებ ხელი შეუშალო? შენ მალე გაგრძნობინებს თავის სუსხს. პირში მოგაფურთხებს, როცა შეხვდები ქუჩაში და ვაი შენ მაშინ, უკეთუ შუბლს შეიკრავ! ხედავ, რა შეგრჩა შენი მაჭანკლობიდან და შენი გეგმებიდან?

ჰერმან: მიბრძანეთ, რა გზას დავადგე?

ფრანც: მომისმინე, ჰერმან! რომ შენ ცხადად დაინახო, თუ მე შენთვის და შენი ბედისთვის რაოდენს ვზრუნავ, როგორც ნამდვილი მეგობარი და გულშემატკივარი, წადი, გადაიცივი ტანისამოსი, ისე რომ ვერავინ გიცნოს, გამოეცხადე მოხუცს და მოახსენე, ვითომ შენ პირდაპირ ბოჭემიიდან მოდიხარ და რომ შენ შეხვდი ჩემს ძმას და მასთან ერთად ომში მონაწილეობას იღებდი პრადასთან, რომ შენ ნახე, როცა მან ბრძოლის ველზე სული განუტევა.

ჰერმან: განა მე მაგას დამიჯერებს?

ფრანც: ო, მაგაზე ზრუნვა მე მომანდე. მიიღე ეს პაკეტი. აქ ნახავ ყოველგვარ დავალებას და საბუთებს, რამაც ურწმუნოც კი უნდა დაარწმუნოს. ახლა წადი და ამ ტრაგიკომედიის დაგვირგვინება მე მომანდე.

ჰერმან: მაშინ... გაუმარჯოს ახალ ბატონს, ფრანცისკ ფონ მოორს!

ფრანც: (ლოყაზე წამოჰკრავს). აი, რა მიხვედრილი ხარ! ასეთი მოხერხებით მიზანს სწრაფად და ერთბაშად მივაღწევთ! ამალიას მისი იმედი დაეკარგება, მოხუცი მის დაღუპვას თავის თავს დააბრალებს, იგი უკვე დაუძლურებულია და მორყეულ შენობას მიწისძვრა აღარ სჭირდება, რათა დაემხოს. ამ ამბავს ვერ გადაიტანს და მაშინ მე ერთადერთი შვილი ვარ. ამალიაც დაჰკარგავს თავის დასაყრდენს და გახდება ჩემი სურვილის... და შენ ადვილად შეგიძლია წარმოიდგინო... ერთი სიტყვით, ყველაფერი სასურველად დაგვირგვინდება, თუ შენ შეასრულებ შენს პირობას...

ჰერმან: აბა რას ბრძანებთ! (გახარებული) უმალ ტყვია მსროლელს დაუბრუნდეს! მენდეთ და თქვენ თვითონ დარწმუნდებით! მშვიდობით!

ფრანც: (მიაძახებს). ნაყოფსაც შენ მოიმკი ჩემო ჰერმან! (მარტო) ხარს რომ ძნას მოაზიდვინებენ, მას მარტო ბზეს მიუყრიან. შენ პროხის მწველელი დედაკაცი, და არა ამალია!

სურათი მეორე

მოხუცი მოორ: ის მოსასვენებელი ოთახი.

მოხუც მოორს დივანზე სძინავს.

ამალია: (ჩუად შემოდის). წყნარად! სთვლემს, ბურანშია. (მძინარის წინაშე გაჩერდება) რა დიდებულია, რა წარმტაცია! ძველად ასე წმინდანებს ხატავდნენ. არა, მე შენ არ გემდური. შენზე არ ვარ მწყრალად... მოხუცო, იძინე მშვიდად და მხიარულმა გაიღვიძე! დაე მართო მე ვიტანჯებოდე!

მოხუცი მოორ:

(ძილში) შვილო ჩემო! შვილო ჩემო!

ამალია: (ხელს ჰკიდებს). გესმით, გესმით? შვილს ხედავს სიზმარში.

მოხუცი მოორ:

შენ აქ ხარ? მართლა შენა ხარ? რა უბედური ჩანხარ! ნუ მიცქერ ასერიგად დაბღვერილი! მე ისედაც საკმაოდ უბედური ვარ!

ამალია: (აღვიძებს). გამოიღვიძეთ, ძვირფასო მოხუცო! სიზმარში ხართ, გამოფხიზლდით...

მოხუცი მოორ:

(ნახევრად გამოფხიზლებული). განა აქ არ იყო? განა მის ხელს არ ვეხებოდი? შეუბრალებელი ფრანც! სიზმარშიაც არ მანებებ...

ამალია: გამიგონეთ, ეს მე ვარ, ამალია!

მოხუცი მოორ:

(იღვიძებს, ერკვევა). სად არის ის? სად? სად ვარ მე? შენ აქა ხარ, ამალია?

ამალია: თავს როგორც გრძნობთ? ვგონებ გეძინათ...

მოხუცი მოორ.

სიზმარში შვილი ვნახე. რატომ გაქრა. იქნებ მე მისგან პატიებას მივიღებდი.

ამალია: ანგელოზები ბოროტებას ივიწყებენ. მისგან თქვენ პატიებულ ხართ. (ხელს ხელში ჰკიდებს) ჩემი კარლოსის მამავ! მე მიპატიებია შენთვის.

მოხუცი მოორ.

არა, ჩემო ამალია! შენი სახის სიკვდილის ფერი მამხელს და ბრალს მდებს! საბრალო ქალიშვილო! ახალგაზრდობის სიხარული მე მოგტაცე. ნუ დამწყევლი, შვილო ამალია, ნუ დამწყევლი!

ამალია: (ნაზად ეამბორება მის ხელს). თქვენ?

მოხუცი მოორ.

შენ ეს სურათი გეცნობა, შვილო!

ამალია: კარლოსის სურათი!

მოხუცი მოორ.

ასეთი იყო, როცა მეთექვსმეტეში გადადგა. ახლა ის სხვანაირია! შენ ეს დახატე მისი დაბადების დღეს, იასამანთა ტალავარში.

ამალია: (სურათს თვალს არ აშორებს). არა! არა! ეს ის არ არის... გეფიცებით, ეს კარლი არ არის. აქ, აი, აქ... (გულზე უჩვენებს) სრულიად სხვაა, სრულიად სხვა! ფერები მეტად ღარიბნი არიან, რომ გამოხატონ მისი ბუნების სიდიადე, რაც გამოკრთოდა მისი ანთებული თვალებიდან. შორს ეს სურათი! მეტისმეტად წამიერია. უნიჭო მოწაფის ნაცოდვილარი!

მოხუცი მოორ.

ამალია, ჩემს გულს ცეცხლი სწვავს. თქვენი სიყვარული რამდენ სიხარულს მომანიჭებდა! იგი რომ ჩემს ახლოს იყოს, ო, არასოდეს მოვკვდებოდი!

ამალია: არასოდეს, არასოდეს! არა სიკვდილი, არამედ ეს იქნებოდა ერთი აზრიდან სწრაფად უკეთეს აზრზე გადასვლა! ეს სახე გაგინათებოდა სამარეშიაც... ეს სახე აგამაღლებდა ვარსკვლავებამდე.

მოხუცი მოორ:

რაოდენ საამო იქნებოდა, სიკვდილის წინ შვილის საუბარი ნანად მომესმინა.

ამალია: დიახ, საამო, უსაზღვროდ საამო, უკანასკნელი ნანა გითხრას, ვინც გიყვარს გულით. იქნებ სამარეშიაც დიდხანს გასტანდა კარლოსზე ოცნება, ვიდრე საყვირი არ გვამცნობდა მეორედ მოსვლას. (წამოხტება აღტაცებული) მაშინაც მასთან გულში ჩაკრული! (პაუზა. მიდის ფორტეპიანოსთან და უკრავს): რად გამირბიხარ შორს, ჩემო ჰექტორ, სად ბასრი ხმალი ეაკიდისა

პატროკლესათვის საზარ მსხვერპლს ითხოვს?

მშვილდ-ისრის სროლას, ღმერთების პატივს

შემდეგ შენს ბავშვებს ვილა ასწავლის, თუკი ქსანტუსი ქვესკნელში გმთანთქავს?

მოხუცი მოორ:

ეს სიმღერა მშვენიერია, შვილო ამალია! იგი უნდა მიმღერო სიკვდილის პირად!

ამალია: ეს არის ანდრომაქეს და ჰექტორის გამოთხოვება, მე და კარლოსს ხშირად გვიმღერია. (განაგრძობს მღერას): ჩემო ერთგულო, მომეც აბჯარი, მინდა შევიჭრა საზარელ ომში

და მოვიპოვო კვლავ გამარჯვება!

იქნებ დავეცე ცხარე ბრძოლაში, მაგრამ კი ტროას ვათავისუფლებ, ერთმანეთს ვნახავთ ელიზიუმში.

(შემოდის დანიელ).

დანიელ: გარეთ ვილაცა კაცი იცდის, თქვენს ნახვას თხოულობს. მოგახსენებთ: ფრიად მნიშვნელოვანი ამბის შესატყობინებლად მოვსულვარო.

მოხუცი მოორ.

მთელს ქვეყანაზე ჩემთვის მარტო ერთია ფრიად მნიშვნელოვანი. შენ ეს იცი, ამალია! ის თუ უბედურია და ჩემს დახმარებას საჭიროებს, გულნაკლულს ნუ გაისტუმრებ.

ამალია: თუ იგი მათხოვარია, ჩქარა შემოუშვი! (დანიელ გადის).

მოხუცი მოორ.

ამალია! ამალია! გებრალეობდე!..

ამალია: (განაგრძობს სიმღერას): ნუთუ ვიხილო ის ბასრი ხმალი, უქმად გდებული, დაჟანგებული?

ნუთუ დაეცეს პრიამეს მოდგმა?

ადრე ჩაუქრეს გულს სიყვარული?

აგერ, ბრძოლაა... წინ იწევს ჯარი!

ყველაფერს ჩანთქავს ზღვის მდუმარება.

ჩაქრეს იმედი და მისწრაფება, მაგრამ არ ჩაქრეს ჰექტორის გული!

(შემოდის ფრანც და გადაცმული ჰერმანი. უკან დანიელი).

ფრანც: აი, ეს კაცი ამბობს: საშინელი ამბის მთხრობელი ვარო! შეგიძლიათ მოუსმინოთ?

მოხუცი მოორ.

ჩემთვის მხოლოდ ერთი ამბავია... მოდი ახლოს, მეგობარო! თქვი ნუ დამზოგავ! მიაწოდეთ ფიალით ღვინო.

ჰერმან: (შეცვლილი ხმით). მოწყალეო ბატონო! მე უცხოელი გახლავარ, მაგრამ ძალიან კარგად ვიცი, თქვენ მამა ბრძანდებით კარლ ფონ მოორისა!

მოხუცი მოორ.

შენ ეგ საიდან იცი?

ჰერმან: თქვენს შვილს ვიცნობდი.

ამალია: ცოცხალია, ცოცხალი? მას იცნობ? სად არის, სად?

მოხუცი მოორ.

შენ ჩემს შვილს იცნობდი?

ჰერმან: იგი სწავლობდა ლაიპციგში. იქიდან, ღმერთმა უწყის სად არ წასულა, მთელი გერმანია შემოუვლია. და, როგორც მე მიაჩნო, დაეხეტებოდა ფეხშიშველი და მოწყალებას თხოულობდა. ხუთი თვის შემდეგ კვლავ ატყდა ომი პრუსიასა და ავსტრიას შორის და რადგან მას იმედი აღარაფრისა ჰქონდა, ფრიდრიხის ძლევა მოსილ ჯარს ბოჰემიაში გაჰყოლია, მისულა დიდ შვერინთან და უთქვამს: "ნება მიბოძე მოვკვდე გმირულად, მე მამა აღარ მყავსო".

მოხუცი მოორ.

ნუ მიცქერ, ამალია... კმარა, ო, კმარა!

ჰერმან: მისცეს მას დროშა. იგი მონაწილეობას იღებდა პრუსიელთა გამარჯვებულ წინსვლაში, მე და მას ერთ კარავში გვეძინა. ბევრს მომითხრობდა თავის მოხუცებულ მამაზე და იგონებდა ნეტარ წუთებს... და გაცრუებულ იმედს. ორივეს ცრემლი გვდიოდა.

მოხუცი მოორ.

(სახეს ბალიშში მალავს). გაჩუმდი! გაჩუმდი...

ჰერმან: რვა დღის შემდეგ პრადასთან გაცხარებული ბრძოლა დაიწყო. ვბედავ დაგარწმუნოთ, თქვენი შვილი გმირულად იბრძოდა. საღამოს ჟამს, ბრძოლის შეწყვეტის შემდეგ, მოვძებნე და ვნახე დაჭრილი ეგდო. მარჯვენა ხელი ტყვიას გაეგმირა, მარცხენაში დროშა ეჭირა და ასე იდგა...

ამალია: ჰექტორ! ჰექტორ! გესმით? ის იდგაო...

ჰერმან: სადამოს ჟამს მე ვნახე იგი დაცემული. მარცხენა ხელით ცდილობდა სისხლი შეეჩერებინა, ხოლო მარჯვენა მიწაში ჰქონდა ჩაფლული. - "ძმაო, - შემომძახა, - ჯარში ხმა გავარდა, რომ ამ ერთი საათის წინ გენერალი მოუკლავთო!" - "დიახ, მოჰკლეს-მეთქი, შენ როგორ ხარ-მეთქი?" - "აბა, ვინც ვაჟკაცია, მიჰბადოს თავის მეთაურს!" - "თქვა და განუტევა სული.

ფრანც: (გაავებული მივარდება ჰერმანს). სიკვდილსაც დაუდუმებია ეგ შენი წყეული ენა! მიტომ მოხველ, მამა მომიკლა? მამა, ამალია, მამა!

ჰერმან: აი, უკანასკნელი სურვილიც ჩემი მომაკვდავი მეგობრის: "წაიღე ეს ხმალი და ჩემს მოხუცებულ მამას გადაეციო. მას სისხლი აქვს შემხმარი. შეუძლია კმაყოფილებით იცხოვროს, რადგან შვილს აუხდა წყევლათ და მისი მეოხებით დავიღუპეო". მისი უკანასკნელი ამოკვნესა იყო: "ამალია!"

ამალია: (თითქოს გამოერკვა). მისი უკანასკნელი ამოკვნესა იყო ამალია!

მოხუცი მოორ:

(თმებს იგლეჯს). იგი ჩემმა წყევლამ მოჰკლა! სასოწარკვეთაში ჩააგდო!

ფრანც: ო, აბა ეს რა ჰქენით, მამაჩემო! ჩემო კარლოს! ჩემო ძმაო!

ჰერმან: აი, ხმალი და სურათი! ეს სურათი გულიდან მოიხსნა. ამ ქალის სახეს ძალიან მიაგავს. "ეს ჩემს ძმას ფრანცსაო". არ ვიცი, ამით რას გულისხმობდა.

ფრანც: მე? ამალიას სურათი? მე კარლი მამლევეს ამალიას? მე?

ამალია: სულმდაბალო, მოსყიდულო მატყუარავ!

ჰერმან: ცდებით, ქალბატონო, ცდებით. აი, თვით ნახეთ, განა ეს თქვენი სურათი არ არის? ალბათ, თქვენ თვითონ გადაეცით.

ფრანც: ვვიცავ, ამალია, შენი სურათია!

ამალია: ჩემია, ჩემი. ო, ცაო და დედამიწავ!

მოხუცი მოორ.

ვაგლახ, ვაგლახ! ჩემმა წყევლამ მოჰკლა, სასოწარკვეთაში ჩააგდო!

ფრანც: მეც მოვგონებივარ. უკანასკნელ მძიმე აღსასრულის წუთში მეც მოვგონებივარ!..

მოხუცი მოორ.

ჩემმა წყევლამ მოჰკლა, სასოწარკვეთაში ჩააგდო!

ჰერმან: აღარ ძალმიძს თქვენს მწუხარებას ვუცქირო. მშვიდობით, პატიოსანო მოხუცო! (ყურში ფრანცს) რა საჭირო იყო ეს ოინები? (მიდის).

ამალია: მოიცა! მოიცა! რა იყო მისი უკანასკნელი სიტყვა?

ჰერმან: მისი უკანასკნელი ამოკვნესა იყო: ამალია!

ამალია: მისი უკანასკნელი ამოკვნესა იყო: ამალია! არა, შენ მატყუარა არა ხარ. მართალია, მართალი!.. მკვდარია ჩემი კარლი! მკვდარია! მოკვდა! ჩემი კარლი აღარ არის!

ფრანც: ამას რას ვხედავ! ეს რა წარწერაა? ხმაღზე სისხლით სწერია: ამალია.

ამალია: მისი ხელით! მას არ ვცვარებივარ...

ფრანც: ცხადად ვხედავ თუ მეჩვენება? რა არის ეს სისხლით წარწერა: "ფრანც, ნუ დატოვებ ამალიას"! ხედავ, ხედავ? აი, მეორე მხარეზე: "ამალია, ჩემს ფიცს ყოვლად შემძლებელი სიკვდილი არღვევს". ახლა ხომ ხედავ? აი, ხომ ხედავ? მისი წარმავალი სული წამით შეჩერებულა, რომ ფრანცი ამალიასთან შეეერთებინა!..

ამალია: ბოროტო, საზიზღარო! ყოველივე ეგ სიცრუეა! მაგას კარლოსი არ ჩაიდენდა! უმალ ჩემს სახელს სამარცხვინო ბოძზე გააკრავდა! ცრუობ, ცრუობ, ვერაგო!

მოხუცი მოორ.

ნუ მტოვებ, ნუ მტოვებ, ამალია! ფრანც! ფრანც, დამიბრუნე ჩემი შვილი!

ფრანც: ვინ იყო, ვინც წყევლა შეუთვალა? ვინ მიიყვანა, სიკვდილამდე, სასოწარკვეთამდე? წყევლა და კრულვა მის ჯალათს, წყევლა და კრულვა თქვენ და თქვენს თავს!

მოხუცი მოორ:

წყევლა, წყევლა და მეხი ჩემს თავს! მე მამა ვარ, მკვლელი მამა უფროსი ვაჟის! მას ვუყვარდი უკანასკნელ წუთამდე. მაგიერის გადასახდელად ომში შეჭრილა სიკვდილთან შესახვედრად.

ფრანც: ის აღარ არის და თქვენი გოდება ველარაფერს უშველის. (გამკილავად) უფრო ადვილია მოჰკლა, ვიდრე გააცოცხლო. მას საფლავიდან ველარ აღადგენ!

მოხუცი მოორ:

ვერასოდეს! ვერასოდეს! სამუდამოდ დაკარგულია, მაგრამ მისადმი წყევლა შენ ამომგლიჯე ამ გულიდან. შენ, შენ! მომეც შვილი ჩემი!

ფრანც: ბოლმას და რისხვას ნუ ამიშლი! გტოვებ, სიკვდილსაც წაუღიხარ!

მოხუცი მოორ:

ბოროტო, შვილი დამიბრუნე, ჩემი შვილი!

(ფრანცს ემგერება, მაგრამ ფრანცი მას დივანზე დაანარცხებს).

ფრანც: ბებერო ძვლებო! ბედავ კიდეც? ჩამაღლდი! ჩამაღლდი! იქმენ დასჯილი!

მოხუცი მოორ:

ათასი წყევლა და შეჩვენება დაატყდეს შენს თავს! ამ გულიდან ამომგლიჯე შენ ჩემი შვილი! ვაჰ, მე უბედურსა! (სავარძელს აწყდება აქეთ-იქით) ვაგლახ! ვაგლახ! სასო მიმიხდა და არ კი ვკვდები! გამირბიან... მარტო მტოვებენ სიკვდილის ჟამს! ჩემი კეთილისმყოფელი ანგელოზები ჭადარა მკვლელს თავს მანებებენ! ნუთუ შემწე არავინ არის? აღარ მყვანან ვაჟიშვილები, აღარ მყავს ასული და არც ერთი მეგობარი! ნუთუ

არავინ... მარტო ვარ... მიტოვებული! ვაგლახ! ვაგლახ! სასო მიმიხდა და არ კი ვკვდები.
(ამალია ატირებული თვალებით) ამალია! შენ მომეველინე, ათავისუფლე ჩემი სული?

ამალია: თქვენ დაჰკარგეთ საუკეთესო ვაჟიშვილი.

მოხუცი მოორ:

მოვკალ, გინდა მითხრა. მაგ ბრალდებით წარვსდგები მე ჩემი მსაჯულის წინაშე.

ამალია: ნუ ამბობ მაგას, უბედურო მოხუცო! მამაუფალმა იგი თავისთან წაიყვანა! ამქვეყნად ჩვენ უბედნიერესი ვიქნებოდით. იქ, იქ... ლაჟვარდოვან ცაში ერთმანეთს კიდევ შევხვდებით.

მოხუცი მოორ:

კიდევ შევხვდებით... კიდევ! ო, სულში ლახვარი გამივლის, როდესაც მე მართალი მას ვნახავ მართალთა შორის. სამოთხის ბედნიერებაში მყოფი ავცახცახდები ჯოჯობეთის ტანჯვისაგან. მარადიულობაში მთვლემარეს შემაკრთობს მოგონება, რომ მე მკვლელი ვარ ჩემი შვილისა.

ამალია: ო, იგი თავისი ღიმილით აგარიდებთ იმ შეკრთომას. დამშვიდებული ბრძანდებოდეთ, ძვირფასო მამავ! მე დამშვიდებული ვარ. განა ამალიას სახელი არ გაისმა სერაბიმის ჩანგზე ზეცის მსმენელთათვის, როდესაც მისი უკანასკნელი ამოკვნესა იყო ამალია? იქნებ პირველი საზეიმო ამოძახილიც იყოს ამალია!

მოხუცი მოორ:

შენი ბაგიდან გადმოსჩქეფს ნუგეშის წყარო. შენ ამბობ, ის მე გამიღიმებს, არა? ხომ მაპატიებს? შენ უნდა ჩემს გვერდით იყო, ჩემი კარლოსის სანუკველო, როდესაც მე სიკვდილს მივეახლები.

ამალია: სიკვდილი - ეს ხომ მისადმი ლტოლვა და მიახლოებაა. ნეტარება თქვენ! შურით ვივსები თქვენდამი. რატომ მეც თქვენებრ არ ვარ უძლური, რატომ ეს თმა არ მაქვს ჭაღარა? ვაი ჩემს ახალგაზრდობას! შენ მოგიწოდებ, მოხუცებულობავ, შენ ახლო ხარ ზეცასთან და ჩემს კარლოსთან! (შემოდის ფრანცი) *მოხუცი მოორ:*

მომიახლოვდი, შვილო ჩემო! მაპატიე, თუ წელან შენდამი მკაცრი ვიყავ. ყველაფერი მიპატიებია. მინდა დავლიო სული დამშვიდებულმა.

ფრანც: თქვენ შვილზე უკვე მორჩით გლოვას? როგორც ჩანს ის გყოლიათ ერთადერთი.

მოხუცი მოორ:

იაკობს ჰყავდა თორმეტი, მაგრამ ის მარტო იოსებს დასტიროდა სისხლის ცრემლებით.

ფრანც: ჰმ...

მოხუცი მოორ:

მოიტა, შვილო, ბიბლია და წამიკითხე იაკობის და იოსების ისტორია. ის ამბავი მუდამ გულში მხვდებოდა, ხოლო მე მაშინ იაკობის ბედში არ ვყოფილვარ.

ამალია: რომელ ადგილს ინებებთ წაგიკითხოთ? (ბიბლიას გადაფურცლავს).

მოხუცი მოორ:

წამიკითხე მწუხარება მიტოვებულის, როცა მან ვერ ჰპოვა იგი თავის შვილთა შორის და ამაოდ ელოდებოდა. მომასმენინე მისი ჩივილი, როცა გაიგო, რომ დაჰკარგა სამუდამოდ.

ამალია: (კითხულობს). მაშინ ნახეს სამოსი იოსებისა, დაკლეს ციკანი და სამოსი მისი შეღებეს სისხლით და გაუგზავნეს მამას და შეუთვალეს: ეპოვენ ჩვენ ესე სამოსი და ნახე, უკეთუ არს შენი შვილისა. (ფრანცი უცბად გადის) ნახა რა მამამ, თქვა: ესე არის სამოსი ჩემი შვილისა, ტყის ნადირს შეუჭამია, ველურს იოსები გაუფატრია.

მოხუცი მოორ:

(ბალიშზე დაემხოზა) ველურს იოსები გაუფატრია.

ამალია: (კითხვას განაგრძობს). შემოიძარცვა იაკობმა სამოსი თვისი, ჩაიცვა ძაძა და დია გლოვობდა. შემოკრბნენ ძენი და ასულნი მისნი, რათა ნუგეში ეცათ, მაგრამ იგი ნუგეშს განირიდებდა და იტყოდა: გლოვაში დამთავრდეს დღენი ჩემნიო...

მოხუცი მოორ:

კმარა! კმარა! ძალიან ცუდად ვარ...

ამალია: (წიგნი დაუვარდა) ღმერთო ჩემო, რა მოგდით?

მოხუცი მოორ:

სიკვდილი! შავად მიცურავს ჩემს თვალწინ ყველაფერი. გემუდარები, პასტორს დაუძახეთ... მაზიაროს... სად არის ჩემი შვილი ფრანც?

ამალია: იგი გაგერიდა, გაიქცა! ღმერთო, შენ გვიშველე!

მოხუცი მოორ:

გაიქცა... მიმატოვა მომაკვდავი და ეს ყოველივე... ყოველივე... ყოველივე... ჩემი შვილებისაგან... შენ მომეც და შენვე მიიბარე... იყოს სახელი შენი...

ამალია: (უცხად შეჰკვივლებს). მოკვდა! მოკვდა. (გადის სასომიხდილი, შემორბის გახარებული ფრანცი).

ფრანც: მოკვდა, მოკვდაო, გაიძახიან! ახლა მე სრული ბატონი ვარ! მთელი სასახლე იძვრის: მოკვდაო! მაგრამ ვაი თუ სძინავს? დიახ სძინავს. ისეთი ძალით, რომლის შემდეგ დილა მშვიდობისას ვეღარ იტყვიან. ძილი და სიკვდილი ტყუპნი არიან. ოღონდ ერთის სახელი იხმარე მეორის ნაცვლად. კეთილო, ბედნიერო ძილო, ჩვენ სიკვდილს დაგარქმევთ შენ. (თვალეებს უხუჭავს). ახლა ვინ გაბედავს, მოვიდეს და სამსჯავროს წინაშე წარმადგინოს? ან პირში მითხრას: გაიძვერაო! შორს ჩემგან სათნოებისა და მოკრძალების მძიმე პირბადე! ახლა ნახავთ შიშველ ფრანცს და აცახცახდებით. მამაჩემი ტკბილად გექცეოდათ. თავის ქვეშევრდომთაგან შექმნა ერთი მყუდრო და მშვიდი ოჯახი. იჯდა ჭიშკართან ალერსიანი ღიმილით და ყველას ძმებს და შვილებს ეძახდა. ჩემი წარბები კი შავი ღრუბელივით ჩამოგაწვებათ! ჩემი ბატონობის სახელი ამ მთებზე გაიელვებს, როგორც კუდიანი ვარსკვლავი! ჩემი შუბლი ჩვენ ავს და

კარგ ამინდს გაგაგებინებთ! იგი თქვენ გეფერებოდათ, თქვენ კი ურჩობდით და ჯიუტობდით. ალერსი და ლმობიერება ჩემი საქმე არ არის. მე თქვენ ხორცში დეზებს ჩაგარჭობთ და მათრახის სუსხს გაგემებინებთ! იქამდე მიგიყვანთ, რომ ჩემს სამფლობელოში კარტოფილი და წყალწყალა ლუდი სადღესასწაულო სასმელ-საჭმელად გარდაგექცევათ, და ვაი მას, ვისაც თვალს მოვკრავ სავსეს წითელი ლოყებით! სიღარიბის ფერმიხდილობა და მონური შიში ჩემი ლივრეის ფერი იქნება და ამ ლივრით შევმოსავ ყველა ჩემს ქვეშევრდომს!

სურათი მესამე

ბოჰემიის ტყე. ყაჩაღთა ბრბო.

შპიგელბერგ. რაცმან.

რაცმან: ეს შენ ხარ? მართლა შენ ხარ? მოდი, გადაგეხვიო, რომ ძვლებმა ჭახჭახი იწყონ. ჩემო ძვირფასო, მეგობარო მორიც, კეთილი იყოს შენი მოსვლა ბოჰემიის ტყეში! დალახვროს ეშმაკმა, როგორ გულისხმიერი გამხდარხარ და დავაჟკაცებულხარ! მთელი ფარა რეკრუტებისა მოგიყვანია, საუკეთესო შემომკრები ყოფილხარ.

შპიგელბერგ: უცქირე ძმობილო, როგორ მოგწონს? საუკეთესო ბიჭები არიან. შენ არ დაიჯერებ, მაგრამ ჩემზე რაღაც ღვთისკურთხევაა მოვლენილი. ვიყავ მშვიერი და ლატაკი, არაფერი მებადა, გარდა აი ამ კვერთხისა, როდესაც მდინარე იორდანეზე გადმოვდიოდი. ახლა სამოცდათვრამეტნი ვართ. უმეტეს შემთხვევაში გაკოტრებული ვაჭრები, ცხოვრებაში იმედგაცრუებული მოხელეები შვაბთა პროვინციიდან და უნდა გითხრა, საუცხოო ყმაწვილები არიან, ერთმანეთს შარვლის ღილებს ჰპარავენ და, თუ დამზაჩა გატენილი აქვთ, ცა ქუდად არ მიაჩნიათ. მუდამ საქმით დატვირთულები არიან და ისერიგად გაითქვეს სახელი გარშემო ორმოცი მილის მანძილზე, რომ არც კი დაიჯერებ! ისეთ გაზეთს ვერ ნახავ, რომ გაიძვერა და მოხერხებულ შპიგელბერგზე წერილს არ ათავსებდეს, ამიტომ ვკითხულობ ამ გაზეთებს. აწერილი ვარ თავით-ფეხამდე ისე, რომ ნათლად წარმომიდგენ, ჩემი ღილების აწერაც კი არ გამოუტოვებიათ. მაგრამ ჩვენ მათ სასტიკად ვასულელებთ და მასხრად ვიგდებთ.

ერთხელ ერთ სტამბაში მიველ და განვაცხადე: მე ვნახე თქვენი ყბადაღებული შპიგელბერგი-მეთქი. და რომელიღაც მჯღაბნელს, რომელიც იქვე იყო დასკუპებული, ვუკარნახე ერთ-ერთის, ადგილობრივი ექიმის ნამდვილი გარეგნობა, რომელიც მკურნალობს მუცლის ჭიით ავადმყოფებს. დაბეჭდილ ბარათებს ავრცელებენ, იმ ექიმს აპატიმრებენ, დაკითხვებს აწარმოებენ და იგი შიშისა თუ სიტუტუცის მეოხებით, დალახვროს ემმაკმა, აღიარებს თავის თავს შპიგელბერგად. დასწყევლოს ღმერთმა! კინაღამ მაგისტრატში გამოვცხადდი, რათა უკმაყოფილება გამომეთქვა, რომ ვიღაც ოხერი ჩემს სახელს ბღალავდა.

მერე კი გავნახე სული და პირში წყალი დავიგუბე, როცა ვნახე ეს ცრუმარქვია შპიგელბერგი სახრჩობელაზე ჩამოკიდებული მთელი თავისი მოხდენილობით, და სანამ ის სახრჩობელაზე ეკიდა, ნამდვილმა შპიგელბერგმა მახეს თავი დავაღწიე და უგონიერეს მართლმსაჯულებას ზურგიდან მიპარვით ვირის ყურები გამოვაბი, ისე რომ გული მეთანადრება.

რაცმან. (იცინის). შენ ისევ ისეთი ხარ...

შპილბერგ: ისეთივე, როგორც ხედავ, სულით და ხორციით. დიახაც, რომ ასეა, სულელო. მომისმინე, მე გიამბობ რა ჩავიდინე ამ გმირებთან ერთად წმინდა ცეცილიას მონასტერში. იმ დღეს, რაკი ვერსად გავინავარდე, ვთქვი, ერთ ოინს აქ მოვახდენ მეთქი. შუალამემდე ვუდარაჯერო, ხმა, კრინტი არ ამოგვიღია. შემდეგ მიჩუმდა ყველაფერი, ლამპრები ჩააქრეს. ვიფიქრე: ახლა კი მოლოზნებს თივთიკის ლოგინში ტკბილად სძინავთ მეთქი. გავიყოლე, აი, ეგ თხის თავი, ამათ კი დარიგება მივეცი: ჭიშკართან იცადეთ სანამ სტვენით ნიშანს არ მოგცემთ მეთქი. ვსტაცე ხელი მონასტრის დარაჯს, წავართვი გასაღები და ავცოცდი კატასავით, სადაც მსახურ ქალებს ეძინათ. მოვხვეტე მათი ტანსაცმელი და გარეთ გადმოვყარე. ამრიგად სენაკიდან სენაკში შეველ და ტანსაცმელი ყველას ავაცალე, არ გადარჩა თვით მოლოზნების უფროსიც. ამ დროს შევუსტვინე და ამ ჩემმა მამაცებმა ასტეხეს განგაში, კივილი, წივილი, ყვირილი, კნავილი. ხა! ხა! ხა! შეიქნა ჟრიამული, გეგონებოდა მეორედ მოსვლა არისო. ასეთი აურზაურით შევიჭერით საწოლ ოთახებში. როგორც თავუნები, დახტიან მოლოზნები. წრიპინით ეძებენ ტანსაცმელს და რაკი ვერ იპოვეს, ატეხეს წივილი. ამ დროს ჩვენც თანაგრძნობის ნიშნად გულში ვიკრავდით. ზოგმა შიშისაგან იქაურობა ისე მორწყო,

რომ შიგ იცურებდი. ისმოდა მუდარა, თავის შებრალება. ამას ზედ დაემატა კუდიანი ბებრუხანა მოლოზნების უფროსი - იგუმენი. იცი, ძმაო, მთელს დედამიწის ზურგზე ბებრუხანა ისე მძულს, როგორც მგელს ობობა. - და აი, წარმოიდგინე, ეს შავი მაშხალა, დაღმეჭილი სახის პატრონი, მაფიცებს თავის სიქალწულეს - დალახვროს ეშმაკმა - მე ის-ის იყო უკანასკნელი კბილები უნდა დამემრო მისთვის. ყოველგვარი ცერემონიის გარეშე მოვთხოვე რაც კი რამ ძვირფასეული განძი და მონასტრის ხაზინა მოეპოვებოდათ, რასაც მიხვდნენ ჩემი ვაჟკაცები. ერთი სიტყვით, ამ მონასტერმა ათასი ტალერი ნალდი მოგვცა და ამ ვაჟკაცებმაც ქალებს ისეთი სახსოვარი დაუტოვეს, რომ მათ თრევას სრულ ცხრა თვეს მოუნდებიან.

რაცმან: (ფეხის ბრაგუნით). დალახვროს, რატომ მეც იმ დროს იქ არ ვიყავ!

შპილბერგ: ხედავ? განა ეს ცხოვრება არ არის? ამის გარდა, დგები გუნებაზე, მხნე და ჯან-ღონით სავსე, სხეულიც მაგრდება და ღიპიც პრელატისას ემსგავსება. არ ვიცი, ვგონებ ჩემში რაღაც მაგნიტური მიმზიდველობა არსებობს, რომ ჩემსკენ ყოველი ოხერი მოესწრაფება.

რაცმან: კარგი მაგნიტი ყოფილა, არ უნდა ლაპარაკი. მაგრამ მე მაინც მინდა გავიგო, რა ჯადოს ხმარობ ხოლმე?

შპილბერგ: ჯადოს? არავითარი ჯადო. საჭიროა თავი მხრებზე გებას; საჭიროა ზოგიერთი პრაქტიკული მიხვედრილობა და ალღო, რაც, რასაკვირველია, ციდან არ ვარდება. ამიტომ, გამიგონე, მე მუდამ ვლაპარაკობ: პატიოსანი კაცი შეიძლება შექმნა ყოველი კუნძისაგან, ხოლო გაიძვერასთვის საჭიროა უნარი. საჭიროა აგრეთვე ნაციონალური ტალანტი ანუ ნიჭიერება. ერთგვარი, თუ შეიძლება ასე ითქვას, გაიძვერული ჰავა, ამიტომ გირჩევ გრაუბუნდენში გაემგზავრო - ეს არის ათინა დღევანდელი გაიძვერებისა და ქურდ-ბაცაცებისა.

რაცმან: მეგობარო, მაგით მთელი იტალია ამაცობს და თავი მოაქვს.

შპილბერგ: დიახ, დიახ! ყველას თავისი უნდა მივუზღოთ. იტალიასაც შეუძლია იამაცოს თავისი ადამიანებით. და თუ გერმანია ისე განაგრძობს, როგორც უკვე დაიწყო, თუ ბიზლიას გადაისვრის და თავიდან მოიშორებს, რის ბრწყინვალე იმედსაც იგი იძლევა, მაშინ შეიძლება გერმანიიდანაც რაიმე დადებითი და სახეირო გამოდნეს,

ხოლო საერთოდ კი უნდა გითხრა, ჰავა მაინცდამაინც ბევრს არაფერს ნიშნავს, ყველაფერს გენიოსობა სწყვეტს... ხოლო დანარჩენი კი, მშობილო... იცი რა გითხრა? გარეული მაჟალო ფორთოხლად არ გადაიქცევა. ჰო, მე განვაგრძობ... რაზე შევჩერდი?

რაცმან: მოხერხებასა და მარიფათზე.

შპილბერგ: ჰო, ასეა, მარიფათზე. ეს მთავარია, როცა ქალაქში შედიხარ, ცნობებს კრეფ იმ ზედამხედველებისაგან, რომლებიც მათხოვრებს ადევნებენ თვალყურს. კიდევ ქალაქის და ციხის მცველებისაგან, ვინ უფრო ხშირად ეხმარება მათხოვრებს და ღარიბ-ღატაკებს. შემდეგ ბინას დაიდეგ ყავახანაში, ან საროსკიპო სახლში. ზვერე და ადევნე თვალყური, ვინ უფრო ხმამაღლა ყვირის სინდისგარეცხილ დროებაზე, ხუთპროცენტთანობაზე, პოლიციელთა მექრთამეობაზე, ვინ უფრო მეტად ჰკლავს მთავრობას და ვინ ილაშქრებს ფიზიოგნომიკის წინააღმდეგ და სხვა და სხვა. შესდექ, მშობილო, აღმოჩნდა მწიფე ნაყოფი, პატიოსნება შერყეულია, როგორც მოფამვალეზული კბილი, მხოლოდ საჭიროა გზის მოშველება. ანდა უფრო უკეთესი და უფრო ადვილი მოსაგვარებელი. გაივლი და გზაზე ქისას დააგდე, მიიმალე იქვე სადმე და თან ზვერავ ვინ აიღებს იმ ქისას. როცა აიღებს, მცირე ხანს დააცლი, შემდეგ უკან გამოედევნები... ეძებ... ყვირი და ეკითხები სხვათა შორის: "მოწყალეო ხელმწიფევ, ქისა ხომ არ გიპოვიათ?" თუ გამოგიჩინა, ჯანდაბას მისი თავი და ტანი! ხოლო თუ დაფარა და მოიბოდიშა: "ბოდიში, მოწყალეო ბატონო, მე არ მინახავს, ძალიან ვწუხვარო", მორჩა, გამარჯვებული ხარ! ჩააქრე შენი სანათური, ცბიერო დიოგენ. შენ ის იპოვნე, ვისაც ეძებდი.

რაცმან: შენ დიდად მოხერხებული ყოფილხარ.

შპილბერგ: ღმერთო ჩემო! განა მე ამაში როდისმე ეჭვი მეპარებოდა? როცა კაცი ანკესზე წამოეგება, შენ გონიერება უნდა იხმარო, შენსკენ ამოაგდო. გასაგებია, შვილო ჩემო, ამას მე ასე ვაკეთებდი, ჩემს კანდიდატს აღარ მოვეშვებოდი და ბირკასავით მივეკვრებოდი - მასთან ვჭამდი და მასთან სადღეგრძელოებს ვსვამდი. ხოლო ეს იცოდე, მის მაგიერ ანგარიში შენ უნდა გაისტუმრო. შემდეგ შეუდექი საქმეს. მიგყავს ბანქოს მოთამაშებთან და აშაღლარ ხალხთან. ისე მოუწყობ, რომ ჩაითრიონ ათასგვარ უსინდისობასა და მუშტი-კრივში. ვიდრე არ გამოწოვ მისგან წვენს, ვიდრე არ წაერთმევა ძალ-ღონე, ფული, სინდისი, და პატიოსანი სახელი. უნდა გაგაფრთხილო,

თუ არ დაამახინჯებ მის სხეულს, გულს და სულს, ისე ვერაფერს გახდები. მერწმუნე, მე ამაში დიდი გამოცდილება მაქვს, და ორმოცდაათი შემთხვევა მაინც მქონია და იმ დასკვნამდე მივსულვარ, რომ ღირს რამედ პატიოსანი კალაპოტიდან ამოგდო და ეშმაკს მონად გაუხადო. მერე იერიშზე გადასვლა მის მიმართ ისე ადვილია, როგორც ფულის ფანტვის შესწავლა როსკიპის მიერ. გესმით? ეს რა ჭექა იყო?

რაცმან: იქუხა, შენ განაგრძე!

შპილბერგ: აი, კიდევ სხვა გზა - მოკლე და იოლი. გამარცხე, გაგლიჯე, დასვი კაცი ცარიელ-ტარიელზე, მაშინ თვითონ მოგნახავს... ამ ოინში, ძმობილო, მე ცალი არ მყავს. აბა ჰკითხეთ, აგერ, ამ ჭორფლიანს, თუ როგორ მოხერხებულად მოჰყვა ჩემს ბადეში. მე მას აღვუთქვი ორმოცი დუკატი, უკეთუ სანთლისგან გაკეთებულს თავისი ბატონის გასაღების ყალიბს მომიტანდა და, წარმოიდგინე, სულელმა შეასრულა დავალება. გასაღები მომიტანა, გეფიცებით ჯოჯოხეთის ყველა ეშმაკს! უნდოდა ფული მიეღო, მაგრამ მე მოვახსენე: "მუსიო, იცით თუ არა თქვენ, რომ მე მივდივარ პოლიციაში თქვენთვის სახრჩობელის გასამზადებლად?" უნდა გენახათ, როგორ გადმოკარკლა თვალები და ჭყეტით დარჩა. აკანკალდა, როგორც შეციებული გომპარა. "ღვთის გულისათვის, შემიბრალეთ, ბატონო... მე ვიქნები... ვიქნები..." "რა იქნები მეთქი? თანახმა ხარ დაიკვალთო მკლავები და ჩემთან ერთად ეშმაკთან წამოხვიდე?" "ო, დიდი სიამოვნებით და სიხარულითო!" ხა, ხა, ხა! დიახ, უბედურო, თავგებს ქონით იტყუებენ მახეში. გაიცინე მაგ სულელზე, რაცმან... ხა, ხა, ხა!

რაცმან: დიახ, დიახ, უნდა გამოგიტყდე... მაგ ლექციას ოქროს ასოებით აღვიბეჭდავ გონებაში! ჩანს ტარტაროზს ადამიანის შეცნობა შესძლებია, რომ თავის დალაღად ამოურჩევინარ!

შპილბერგ: მართალი ხარ, მეგობარო, რაცმან, თოფისწამლის სუნი მომდის.

რაცმან: მეც მომდის, ფრთხილად იყავ! აქ ახლომახლო იქნებ საქმე კარგად არ იყოს. ჰო, მაგ შენი რეკრუტებით ჩვენი ბელადისათვის პირდაპირ საქები შეიქნები. იმანაც კარგი ვაჟკაცები შემოიკრიბა.

შპილბერგ: მაგრამ ჩემები, ჩემები რა ბიჭები არიან!

რაცმან: რაც მართალია, მართალია, შენები შეიძლება თითებს კარგად ამუშავებენ, მაგრამ ჩვენი მეთაურის სახელმა ბევრი კარგი გული მოინადირა.

შპილბერგ: ე, შენც იტყვი ხოლმე...

რაცმან: არ გეხუმრები! ისეთ ვაჟკაცებს იკრებს გარშემო, რომლებიც სიკვდილს თვალეში უცქერიან. თავისუფლებას სიცოცხლეზე მაღლა აყენებენ, ღარიბებისა და ჩაგრულების მტარვალეებს შიშის ზარსა სცემენ. ის კაცს ჰკლავს არა გამარცვის მიზნით, როგორც თქვენ. იგი ფულზე სრულიად არ ფიქრობს! თუ რამეს იშოვის, ღარიბ მოწაფეთა სწავლის ფულს იხდის, მაგრამ თუ ხელთ ჩაუვარდება მემამულე, რომელიც თავის გლეხებს აწამებს და ტყავს აძრობს, ან რომელიმე არამზადა ზიზილ-პიპილებით მორთული და მოკაზმული, რომელიც კანონს ამახინჯებს და მართლმსაჯულებას ქრთამით ამრუდებს, ან ვინმე ამათთაგანს ძალსა და ოხერს, მაშინ კი მისი ბუნების რისხვას საზღვარი არა აქვს, სიმკაცრით ბელზებელს აღემატება...

შპილბერგ: ჰმ... ჰმ...

რაცმან. ამას წინათ ტრაქტირში შევიტყვეთ, რომ რეგენსბურგიდან უნდა გამოველო მდიდარ გრაფს, რომელსაც მრავალი საქმე მოეგო თავისი გაიძვერა ვექილის მეოხებით. ის მაგიდას უჯდა და ვსადილობდით. "რამდენი ვართ", იკითხა და სწრაფად წამოდგა. შევამჩნიე, ქვემო ტუჩს იკვნეტდა. ამას ის მაშინ სჩადის, როცა ძალიან გაბრაზებულია. "ხუთნი-მეთქი", მე მოვახსენე. "ეგეც საკმარისიაო", მიპასუხა. დიასახლისი გაისტუმრა, ღვინო დატოვა ხელუხლებელი და გავეშურენით. გზაზე ერთი სიტყვაც არ დაუძრავს. ჩვენგან მოცილებით მოდიოდა, ხანდახან გვკითხავდა, ხმაურობა ხომ არ გესმითო. გვიბრძანებდა მიწისთვის ყური დაგვეგდო და მოგვესმინა. ბოლოს გამოჩნდა გრაფი, მძიმედ დატვირთული ეტლით. ვექილი გვერდით ეჯდა. წინ ერთი მხედარი. აქეთ-იქიდან ორ-ორი მოსამსახურე - ყველანი ცხენებზე. შენ რომ გენახა ჩვენი მეთაური, ორი დამბაჩით ხელში როგორ გადაენტო და რა ხმით დაუყვირა: "შესდექ!" მეეტლეს არ უნდოდა შეჩერებულიყო, გადახტა კოფოდან. გრაფმა ჰაერში ისროლა. ცხენოსნებმა მოკურცხლეს. "შენი ფული, არამზადავ!" - საზარლად დაუყვირა. ის კი წაწვა, როგორც დასაკლავი ხარი. "ეს შენ ხარ, შე გათახსირებულო, რომ მართლმსაჯულება როსკივ ქალად გარდააქციეო?" ვექილი ცახცახებდა და კბილებს ერთმანეთზე აცემინებდა. ხანჯალმა მის მუცელში შეისრიალა. "მე ჩემი საქმე

შევასრულო", დაიძახა მეთაურმა და ამაყად გაგვეცალა ჩვენ. "მარცვა თქვენი საქმეაო", თქვა და ტყეს შეეფარა.

შპილბერგ: ჰმ! ჰმ! ძმაო, მე რომ წელან გაიმბე, ჩვენ შორის დარჩეს, არ შეიძლება მან ეს გაიგოს, ხომ გესმის?

რაცმან: კარგი! კარგი! მესმის.

შპილბერგ: შენ ხომ მას კარგად იცნობ, მას თავისი ფანტაზიები აქვს... ხომ გასაგებია, რასაც გეუბნები?

რაცმან: გასაგებია, გასაგებია! (შემორბის შვარცი).

რაცმან: რა დაგემართა? რა მოხდა? ტყეში მგზავრები ხომ არ გამოჩნდნენ?

შვარცე: აჩქარდით! აჩქარდით! ჩვენები სად არიან? დასწყევლის ეშმაკი, თქვენ აქ გაჩერებულხართ და ლაყობთ, იცით თქვენ... მაშ თქვენ არაფერი იცით? არ იცით, რომ როლერი...

რაცმან: რა მოუვიდა?... რა მოხდა?

შვარცე: როლერი ჩამოახრჩეს და მასთან ოთხი სხვაც.

რაცმან: როლერი! დასწყევლოს ეშმაკმა! როდის? შენ ეგ საიდან იცი?

შვარცე: თურმე სამი კვირაა ზის და ჩვენ კი არაფერი ვიცით. თურმე სამჯერ დაკითხვაზე გაატარეს, ჩვენ კი არაფერი გავვიგია. დაკითხვის დროს თურმე აწამებდნენ... სად არის თქვენი მეთაური? ვაჟკაცს არ გაუცია. გუშინ უკანასკნელი სხდომა ყოფილა, ხოლო დღეს დილით სასწრაფო ფოსტით ჯოჯოხეთისაკენ გაუმგზავრებიან.

რაცმან: დასწყევლოს... იცის ეგ მეთაურმა?

შვარცე: მხოლოდ გუშინ გაიგო. ბდღვინავს აფთარივით. ჩვენს მეთაურს ისეთი ფიცი მიეცა, რომ ტანში ჟრუანტელმა დაგვიარა. "ისეთი სამგლოვიარო მაშხალა აგინთო, რაიც ჯერ არც ერთ მეფეს არ ღირსებიაო". მე ქალაქის მეფიქრება. დიდი ხანია ქალაქი

ნიშაში აქვს ამოღებული მისი ზნედაცემულობის გამო და, ხომ იცით, თუ თქვა, შევასრულებო, ეს იმას უდრის, ვითომც რომელიმე ჩვენთაგანს შეესრულებინოს უკვე.

რაცმან: ეგ მართალია. ვიცნობ ჩვენს მეთაურს! მაგრამ საბრალო როლერ! უბედურო როლერ!

შპილბერგ: ჯანდაბას, მე რაში მენაღვლება. (ისმის სროლის ხმა სამჯერ).

რაცმან: გესმით? გავარდა!

შპილბერგ: კიდევ მეორედ!

რაცმან: მესამედ! მეთაურია!

შვაიცერ, როლერ

(სცენის გარეთ). თქვენ ჰეი, თქვენ ჰეი!

რაცმან: როლერ! ჰოი ეშმაკის კერძიმც ვყოფილვარ! (შემოდინ კარლი და დანარჩენი ყაჩაღები) კარლ

თავისუფლება, თავისუფლება!

როლერ: მოორ, მოორ!

რაცმან: ჰაი, პლუტონის ცეცხლში კი დაგშამათოს ეშმაკმა, მიწიდან ამოძვერ?

შვარცგ: შენ... მართლა შენ ხარ, თუ მელანდები?

როლერ: ჰო, ჰო, ეს მე ვარ, მე, ცოცხალი და უვნებელი. როგორ გგონიათ, საიდან მოვდივარ?

შვარცგ: ეშმაკმა არ იცის შენი თავი და ტანი! შენ ხომ გადაგიწყვიტეს...

როლერ: გადამიწყვიტეს და მეტიც მიყვეს. პირდაპირ სახრჩობელას მოვსხლტი. მოიცა, მოიცა, ჯერ სული მოვითქვა. შვაიცერი გიამბობთ! მორიც, შენ ისევ აქა ხარ. მე კი მეგონა ერთმანეთს საიქიოს შევხვდებოდი.

შვარცგ: აი, დაგლახვროს, ერთი გვიამბე, როგორ დაუსხლტი, ჩვენთან როგორ გაჩნდი? ლამის გადავირიო. შენ ამბობ: სახრჩობელიდანო?

როლერ: სახრჩობელიდან, გეუბნებით. თქვენ ვერც კი წარმოიდგენთ, სახრჩობელადან სამი საფეხურით ვიყავი დაშორებული, რომ განმესვენა წიაღსა აბრაამისასა! სულ ახლოს, სულ ახლოს, მაგრამ ჩვენს მეთაურს უნდა ვუმადლოდე სუნთქვას, თავისუფლებას და სიცოცხლეს.

შვაიცერ: ისეთი ოინი მოვახდინეთ, რომ მართლაც ღირს ლაპარაკად! წინა დღით ჩვენმა ჯაშუშებმა შეგვატყობინეს, რომ როლერის საქმეს ჯვარი დაესვა. და თუ არა რაიმე სასწაულით, ხვალ დილით, ესე იგი დღეს, ფეხებს გაფშეკავსო. "აჩქარდით, - გვითხრა მეთაურმა, - მეგობრისათვის ნურაფერს დავიშურებთ, ჩვენ მას ვიხსნითო". შემოიკრიბა მთელი რაზმი. ამასთან კი შიკრიკი ვაფრინეთ, რომელმაც კერძში ბარათი შეაპარა და ჩვენი განზრახვა შეატყობინა.

როლერ: მე მაინც მეექვსეობოდა...

შვაიცერ: შევიცადეთ სანამ ქუჩები დაცარიელდებოდა. მთელი ქალაქი სახრჩობელას აწყდებოდა.

გრიმ: ცხენოსნები, ეტლები ერთმანეთში აირივ-დაირივინენ. ყვირილი, ყიჟინა, ფსალმუნების გალობა შორს ისმოდა.

შვაიცერ: "ახლა კი წაუკიდეთ", თქვა მეთაურმა. როგორც გატყორცნილი ისარი, ეცნენ ჩვენი ბიჭები და უცებ ოცდაათ ალაგას ცეცხლი ავარდა.

შუფტერლე: ანთებული პატრუქი თოფისწამლის საწყობში გადავისროლეთ.

შვაიცერ: დალახვროს ალქაჯმა, საათის მეოთხედი არ გასულა, თითქოს ზენა ქარიც ქალაქზე გაბრაზებული ყოფილიყოს, ჩვენ დაგვეხმარა და ცეცხლის ალი მოსდო მწვერვალებს.

შუფტერლე: ამ დროს, ჩვენ გადავრბივართ ქუჩიდან ქუჩაზე და ვყვირით, მთელ ქალაქს ყიჟინით ვაყრუებთ: ხანძარი! ხანძარი! ღმუილი, ყვირილი, ჩახაჩუხი!

შვაიცერ: დაჰკრეს ნაღარა. ბოლოს თოფისწამლის საწყობმაც იფეთქა და ავარდა ჰაერში. გეგონებოდა დედამიწა შუაზე გასკდა, ზეცა გაირღვა და ჯოჯოხეთი ასი ათასი ადლით დაბლა ჩამვრაო.

როლერ: ჩემმა დარაჯებმა უკან მოიხედეს, მთელი ქალაქი ცეცხლში იყო, როგორც სოდომ-გომორი. ალი ცის კამარას სწვდებოდა. კვამლი მიდამოს აბნელებდა. ორმოცგან აფეთქების ქუხილი და გრიალი! შიშმა ყველას თავზარი დასცა. სწორედ ქარიშხალივით უცბად ვიხელთე დრო. ახლა კი თავს უშველე-მეთქი. დავიხსენ ყულფები, დავკარ ფეხი და ჰაიდა! გავირბინე სამოცი ნაბიჯი, გავიძვრე ტანსაცმელი, ჩავხტი მდინარეში და წყალქვეშ წაველ ცურვით, სანამ არ მოვეფარე... ვხედავ, ჩვენი მეთაურია ნაპირზე, ხელში ტანსაცმელით. ასე გადავრჩი, მეგობრებო. მოორ! მოორ! ღმერთმა ბრძანოს შენც ასეთ გაჭირვებაში ჩავარდე, რომ სამაგიერო გადაგიხადო.

რაცმან: აი, ხეპრული ნატვრა, რის გამო მართლა ჩამოსახრჩობი ხარ!

როლერ: ეს იყო შველა გაჭირვებაში. თქვენ ამას ვერ დააფასებთ. ამისთვის კისერზე ყულფი უნდა გებათ და ცოცხალი საფლავისკენ მისეირნობდეთ. ძმებო, ძმებო, ყველა ამის შემდეგ უცბად თავისუფლდება! მომისმინეთ, თქვენ დამთხვეულებო, გახურებული ბუხრიდან უცბად ყინულში რომ შემძვრალიყავ ისეთ მძაფრ განსხვავებას ვერ იგრძნობდი, როგორც ვიგრძენ მე მეორე ნაპირზე.

შპილბერგ: უბედურო, მართლაც რომ ძალიან შეუხურებიხარ. გილოცავ მეორედ დაბადებას!

როლერ: არა, გეფიცებით მიმინოს ყველა საუნჯეს, რაც ერთხელ გამოვცადე, მეორედ აღარ გისურვებთ მის გამოცდას. სიკვდილი არლეკინის მათრახი არ გეგონოს. სიკვდილის შიში უფრო შემზარავია, ვიდრე თვით სიკვდილი.

შპილბერგ: და ის აფეთქებული შენობა? ახლა ხომ ხვდები რაცმან, თუ რატომ იდგა მთელ საათს გოგირდის სუნი, თითქოს მოლოხის საპირფარეოს ასუფთავებდნენ. დიდებული საქმე მოგიგვარებია, მეთაურო!. მშურს, მართალი გითხრა...

შვაიცერ: თუკი მთელი ქალაქი მზად იყო აღტაცებით ეცქირნა, როგორ დაჰკლავდნენ დანაგეში ღორივით ჩვენს ამხანაგს, ჩვენ რატომ უნდა შეგვაწუხოს

სინდისმა, რომ ამხანაგის სიყვარულს ქალაქი შევწირეთ? ამის გარდა, ჩვენ ძმებს დიდებული შემთხვევა ეძლეოდათ ხაზინაზე გასანავარდებლად. აბა, ახლა კი გვიამბეთ, ვინ რა მოასწრო, ვინ რამდენი აჰკრა. არ იცი, შუფტერლე. ადამის მოდგმას რამდენი დააკლდა?

შუფტერლე. ამბობდნენ ოთხმოცდასამიო. მარტო მონგრეულ კოშკს სამოცი ქვეშ მოუტანებია.

კარლ. ძვირად კი დაგვიჯდა შენი თავი, როლერ!

შუფტერლე. რას ჰქვიან ძვირად? კაცები რომ ყოფილიყვნენ, კიდევ ჰო, მაგრამ სულ ძუძუთა ბავშვები იყვნენ, რომლებიც ზეწრებს ოქროსფრად ავარაყებდნენ. კიდევ მოკაკული ბებრუხანები. ერთ სახლს რომ გავუარე, წრიპინი შემომესმა, ვუცქერ, ცეცხლის ალზე რას ვამჩნევ? პაწია ბავშვს, სულ ახლად შობილს, ფუნთუმას. გდია იატაკზე მაგიდის ქვეშ, რომელსაც საცაა ცეცხლი წაეკიდება. საბრალო ცუგრუმელავ შენ აქ შეგცივა მეთქი და შუა ცეცხლში გადავუძახე.

კარლ. მართლა, შუფტერლე? მაშ ის ცეცხლის ალი სდაგავდეს შენს გულმკერდს, ვიდრე მარადისობას ჰადარა არ გამოერევა. წადი, დამეკარგე, შე ალქაჯო! ჩემს გუნდში აღარა გნახო! რაო, რად ღელავთ? მსჯელობთ კიდევ? ვინ ბედავს მსჯელობას, როდესაც მე ვბრძანებ? განმშორდი მეთქი, გეუბნები! თქვენს შორის ბევრი მომწიფებულა ჩემი რისხვისთვის. შენც გიცნობ, შპიგელბერგ! მალე მოვევლინები თქვენს გუნდს და სასტიკად გადარჩევას მოვახდენ. წადით, მომშორდით! (ყველა მიდის).

ვაგლახ, ბავშვთა მკვლელობა, დედაკაცთა და უმწეოთა ხოცვა რარიგ ამძიმებს ჩემს გულს! საუკეთესო მისწრაფებანი მომიწამლეს და აი, ვდგავარ, როგორც დარცხვენილი, მასხრად აგდებული. არა, არა, რა შენი საქმეა, ჩემო თავო, უზენაესის შურისმაძიებელი მახვილის ხმარება, შენ პირველი ცდის დროს დამარცხდი. (შემორბიან ყაჩაღები) პირველი ყაჩაღი

მეთაურო, მეთაურო, საქმე ვერ არის კარგად. ბოჰემიელი ცხენოსნები გვზვერავენ! ჩანს, ვიღაც ეშმაკს გავუცივართ.

მეორე ყაჩაღი: მეთაურო, მეთაურო, ჯარისკაცებმა ჩვენს კვალს მოაგნეს, რამდენიმე ათასი ირგვლივ გვარტყია!

მესამე ყაჩაღი: უბედურება, უბედურება, ყველას დაგვიჭერენ, დაგვხოცავენ, ჩამოგვახრჩობენ! რამდენიმე ათასი გუსარი, დრაგუნი, სერებზე დააჭენებენ და ყოველ გასავალში საფრდებიან! (მომრი გადის, შვაიცერ, გრიმ, როლერ, შვარც, შპიგელბერგ, შუფტერლე, რაცმან და ბრბო ყაჩაღებისა).

შვაიცერ: აჰა, ხომ დავძარით თივთიკის ლოგინებიდან, გიხაროდეს, როლერ! დიდი ხანია ვნატრობდი ზურგს ქვევით ამელილავებინა ეს დაქირავებული და მუქთახორა რაინდები. მეთაური სად არის?

შპილბერგ: თავს გვანებებს გაჭირვების დროს. განა ჩვენ კი არ შეგვიძლია მოვკურცხლოთ?

შვაიცერ: მოვკურცხლოთ?

შპილბერგ: რა მრჯიდა, დავრჩენილიყავ იერუსალიმში?

შვაიცერ: წუმპეშიაც ჩამხრჩვალხარ, შე მურდალო! ქალაჩუნებში ყოყოჩობ და ახლა ორი მუშტი რომ დაინახე, ისვრები? ახლა გვიჩვენე შენი ვაჟკაცობა, თორემ ღორის ტყავში გაგხვევ და შენს თავს ძაღლებს ვაგლეჯინებ!

რაცმან: მეთაური! მეთაური! (შემოდის მომრი, თავის თავს ესაუბრება).

კარლ: საქმე იქამდე მივიყვანეთ, რომ ალყა შემოგვარტყეს (ყველას) ძმებო, დავიღუპებით, თუ დაჭრილი ვეფხვივით არ ვეკვეთნეთ!

როლერ: ისე გამოვშიგნო, რომ ნაწლავებს კუდივით მიათრევდნენ! აბა, გაგვიძებ, მეთაურო! შენთან ერთად სიკვდილის ყბაში შევიჭრებით!

კარლ: ტყვია-წამალი ხომ საკმარისი გვაქვს.

შვაიცერ: იმდენი, რომ დედამიწას თუნდ მთვარემდე ავაფეთქებთ.

რაცმან: თითოეულს ხუთ-ხუთი დამბაჩა და სამ-სამი თოფი გატენილი გვაქვს.

კარლ: კარგია, კარგი! აბა, ახლა ერთი ნაწილი ხეებზე ავიდეს, ან ხშირ ტყეში ჩასაფრდეს და იქიდან დაუშინეთ ნიშანში!

შვაიცერ: ეგ შენ შეგფერის, შპიგელბერგ!

კარლ: ჩვენ კი ქაჯებივით გვერდებიდან დავესხმებით.

შვაიცერ: აი, ეგ მე შემფერის!

კარლ: ყველა თქვენგანმა ტყეში უსტვინოს, რომ ჩვენი რიცხვი უფრო საშიშრად მოეჩვენოთ! აგრეთვე აუშვით ძაღლები და მიუსიეთ, რომ მტერი გაფანტონ და ნიშანში ამოსაღებად გამოიყვანონ. ჩვენ სამნი კი, როლერ, შვაიცერ და მე, ამ არეულობის დროს შიგ შუა გულში შევიჭრებით.

შვაიცერ: კარგი აზრია! ჩინებულაია! ისეთი რეტი დავახვიოთ, რომ გონს ვერ მოვიდნენ, საიდან ვუშენთ ტყვიას!.. პირთან მიტანილ ალუბალს ტყვიას არ ვაცდენ!

კარლ: მოემზადენით! (შემოდის პატერი).

პატერ: (გაკვირვებული თავისთვის). ნუთუ აქ არის გველის ბუდე? ბატონებო, თქვენის ნებართვით მე გახლავარ მსახური ეკლესიისა. აქვე ახლოს ძლევეამოსილი ჩვენი ჯარი თვითეულ ჩემს თმაზე პასუხისმგებელია.

შვაიცერ: ბრავო! ბრავო! დასაწყისი ჩინებულაია, რათა კუჭი თბილად შეინახო!

პატერ: მე ვარ უზენაესი მთავრობისგან მოგზავნილი, რომლის ხელთ არის სიკვდილით დასჯაც და სიცოცხლის მინიჭებაც. თქვენ კი, ქურდნო, მმარცველნო, მკვლელნო და შხამიანო გველებო, წყვდიადასა შინა ქვემძრომნო და იდუმალად მგესლავნო, კაცობრიობის ნამირალნო, ჯოჯოხეთის ნაშობნო, ყორანთა და ქვემძრომთა შესაჭმელნო, სახრჩობელას კერძნო...

შვაიცერ: ძაღლო, მოიშლი თუ არა მაგ გინებას? (თოფს მიუშვერს).

კარლ: გრცხვენოდეს, შვაიცერ! დავთრები მთლად დაუბნიე. მერე რა გულდასმით გაუზეპირებია თავისი ქადაგება! აბა, განაგრძეთ, ბატონო ჩემო! ქვემძრომთა შესაჭმელნო, სახრჩობელას კერძნო, შემდეგ?

პატერ: და შენც პატიოსანო მეთაურო! თავადო მკვლელთა, მეფეო ავაზაკთა, დიდო მოლოლო ყველა გარეწართა ცის ქვეშეთისაო; მიტოვებულ დედათა მოთქმა და კვილი კვალდაკვალ გდევენ, სისხლსა სვამ შენ, ვითარცა წყალსა.

კარლ: სრული სიმართლეა, სრული სიმართლე... სხვა?

პატერ: როგორ? სრული სიმართლეო? განა ეგ პასუხია?

კარლ: გეტყობათ ამნაირ პასუხს არ მოელოდით ბ-ნო პატერ! განაგრძეთ, განაგრძეთ! შემდეგ კიდევ რას გვიბრძანებ?

პატერ: უკუაქციე სახე შენი თვალთა ჩემთაგან! განა რაიხსგრაფის სისხლი შენს თითებს არ შეახმა? განა შენ არ შეიჭერ საკურთხეველსა შინა უფლისასა და შენ არ წარიტაცე ავაზაკის თითებით საღვთო საჭურჭლენი?

კარლ: ეგ ყველა ჩინებულად ბრძანეთ! ახლა კი საქმეს შევუდგეთ! რას მაუწყებს თქვენის ბაგით დიდად პატივცემული მაგისტრატი?

პატერ: რის მოსმენის ღირსიც შენ არა ხარ! მიმოიხედე, მკვლელო, მძარცველო! სადაც არ უნდა მიაჩერო თვალი შენი, ყველგან ჩვენი ცხენოსანი ჯარია. აღარ გაქვთ გაქცევის საშუალება. თუ ეს მუხა ბაღს მოისხამს, ანუ ამ ნაძვზე ატამი დამწიფდება, მაშინ თქვენც გწამდეთ რომ ამ ტყიდან უვნებელი გახვალთ.

კარლ: გესმის? შვაიცერ? შემდეგ?

პატერ: მაშ, მომისმინე! უკეთუ შენ ახლავე ქედს მოიხრი და ჩოქვით ითხოვ შენდობას, უმალ სიმკაცრე შებრალებად გადაგექცევა და მართლმსაჯულება მოსიყვარულე დედად! იგი ნახევარ შენ დანაშაულთა ზედა დახუჭავს თვალთა თვისთა და გაკმარებს, - ყურად იღე და შეიგენ, - გაკმარებს მარტოდენ ბორბალთა ქვეშე დაფლეთას.

შვაიცერ: გესმის, მეთაურო! მოდი და ამ დაგეშილ ქოფაკს ყელში ნუ წაუჭერ და ყველა ნახვრეტიდან სისხლს ნუ გამოადენ!

როლერ: მეთაურო! დალახვროს გამჩენმა, შეხედე, ქვედა ტუჩს როგორ იკვნეტს? მოდი და ამ პირუტყვს ცემით ნუ გახეთქავ.

შვაიცერ: მე მაცალეთ, მე! აი, დაჩოქილი გეხვეწებით, მაჩუქეთ, ერთი სიამოვნებით გავსრისო ეგ გველი.

კარლ: დაეხსენ! არავინ გაბედოს ხელის შეხება! (პატერს, ხმალი ამოიღო). მოისმინეთ, თუ რას მოგახსენებთ ქურდთა და მმარცველთა მეთაური მოორი. მართალია, მე მოვკალ რაიხსგრაფი და დომინიკელთა ეკლესიას ცეცხლი მე წავუკიდე. თქვენი ფარისევლური ქალაქიც მე გადავწვი და კეთილ ქრისტიანეთა თავზე თოფისწამლის სარდაფი მე ავაფეთქე, მაგრამ ეს არაფერია. მე უფრო მეტი ჩამიდენია. ხედავ ჩემ თითებზე ამ უძვირფასეს ბეჭედს? მაშ წადით და დიდად პატივცემულ სამსჯავროს ბატონებს მოახსენეთ, რასაც ნახავთ და მოისმენთ! ეს ლალი ერთ მინისტრს წავაძვრე თითიდან და თვით იგი ნადირობის დროს თავისი მეფის ცხვირ წინ მოვკალ. იგი მდაბიოთაგანი იყო და ობლების ცრემლებზე ააგო თავისი კეთილდღეობა. ეს ალმასი ერთ საფინანსო მოთათბირეს წავაძვრე. რომელიც საპატიო ადგილებს და თანამდებობებს იმათზე ჰყიდდა, ვინც მეტს აძლევდა. ამ იაგუნდს ერთი ხუცესის პატივსაცემად ვატარებ, ისიც თქვენი ჯიშისა იყო და ჩემი საკუთარი ხელით ჩამოვახრჩე, რადგან კათედრიდან მრევლის წინაშე ინკვიზიციის დამხობას დასტიროდა. ამ ბეჭედებზე კიდევ ბევრი რამ შემეძლო მეამბნა, მაგრამ იმასაც ვნანობ, რომ თქვენთან ლაპარაკში ამდენი სიტყვა დავხარჯე.

პატერ: ო, ფარაონ, ფარაონ!

კარლ: გაიგეთ? შენიშნეთ, როგორ ამოიოხრა! ო, თქვე ფარისეველნო, სიმართლის დამამახინჯებელნო, ღვთაების მაიმუნებო, ნუთუ არ გეშინიათ, როდესაც მუხლს იდრეკთ ჯვრისა და საკურთხეველის წინაშე? წადი და მოახსენე დიდად პატივცემულ სამსჯავროს, რომელიც სიკვდილ-სიცოცხლით თამაშობს, რომ მე ის ქურდი არა ვარ, რომელიც ძილს გაჰყრია და ბნელ ღამეში კიბეებზე დაცოცავს. თქვენ კი არა, მე ვარ თქვენი მსაჯული!

პატერ: მაშ, შენ უარყოფ შეწყალებასა და პატიებას? კარგი! შენთან მოვრჩი. მაშ თქვენ მომისმინეთ, რასაც მართლმსაჯულება გიცხადებთ ჩემის ბაგით. უკეთუ ამ გაუსწორებელ ბოროტმოქმედებს ახლავ შებოჭავთ და მთავრობას ხელში მისცემთ, მოგეტევებათ ყველა ბოროტმოქმედება, ვიდრე ახალ დანაშაულებას ჩაიდენდეთ. აბა, ეს

როგორ მოსწონს თქვენს უდიდებულებობას? თამამად შეჰკარით იგი და ჯილდოდ თავისუფლება!

კარლ: ხომ მოისმინეთ, ხომ გაიგეთ, მაშ რაღას აყოვნებთ? რამ ჩაგაფიქრათ?

პატერ: იქნებ გეფიქრებათ ამით მახეს გიგებენ და ცოცხლად უნდათ ხელში ჩაგიგდონ? თქვენ თვითონ წაიკითხეთ, აქ სრულ პატიებაზეა ხელი მოწერილი. ნუთუ კვლავ ეჭვი გეპარებათ?

კარლ: ხომ ხედავთ! მაშ სხვა რაღა გინდათ? საკუთარი ხელით არის მოწერილი. ეს ხომ უსაზღვრო მოწყალებაა. განა ასე არ არის, ბატონო პატერ!

პატერ: ჭემმარიტად ასეა!

კარლ: როგორ? მაინც პასუხს არ აძლევთ? იქნებ გგონიათ, იარაღით იხსნათ თავი? ან გმირულად დაიხოცოთ? ეგ ფიქრი თავიდან გამოიბერტყეთ, რადგან თქვენ მოორები როდი ხართ! თქვენ მდაბალი ქურდბაცაცები ხართ, გამბედაობას და გმირობას მოკლებულნი.

პატერ: სწორედ ჭკუიდან შევიშლები, ჩქარა გავეცალო!

კარლ: ან იქნებ გეშინიათ თავი არ მოვიკლა და ჩემის თვითმკვლელობით არ ჩავშალო მათი პირობა, რომელსაც მხოლოდ ცოცხალისათვის სდებენ? უსაფუძვლოა ეგ თქვენი შიში. აი, უცქირეთ! გადამიგდია ხმალი, ხანჯალიც, ეს დამბაჩებიც! ეს საწამლავიც, რომელიც ოდესმე დამჭირდებოდა! ახლა იმდენად უმწეო ვარ, რომ ჩემს საკუთარ თავზეც დავკარგე გამგებლობა. მაინც ვერ ბედავთ? იქნებ ფიქრობთ, ხელი ავიღო თავდასაცავად, როდესაც შეპყრობას დამიპირებთ? უცქირეთ, ამ მუხის ტოტზე მივიბამ მარჯვენას. - ახლა იმდენად უღონო ვარ, ბავშვიც შემკრავს. აბა, რომელია თქვენში პირველი, რომ თავისი მეგობარი გაჭირვებაში დატოვოს?

როლერ: არავინ, თუნდ ჯოჯოხეთი გარს შემოგვერტყას! თუ ძაღლები არა ხართ, უშველეთ მეთაურს! (ხმალამოწვდილი გაექანება).

შვაიცერ: (ხევს ქალაქს და პატერს პირში აყრის). ჩვენი ხსნა ჩვენს ტყვიებშია! დაიკარგე, შე ყარყუმო! შენს გამომგზავნელ სენატს მოახსენე, რომ მოორის გუნდში ვერც ერთი მოლალატე ვერ აღმოვაჩინე-თქო. ვიხსნათ, ვიხსნათ მეთაური!

ყველა: ვიხსნათ, ვიხსნათ! (მისცვივდებიან და ანთავისუფლებენ).

კარლ: მეგობრებო, ახლა ჩვენ თავისუფლები ვართ, ჩემს მუშტში მთელი რაზმის ძალასა ვგრძნობ! ცოცხლები ნუ ჩავუვარდებით ხელში! სიკვდილი ან თავისუფლება!

ყველა: სიკვდილი ან თავისუფლება! (სიგნალი საიერიშოდ, ბრძოლა. ისმის ძახილი).

მესამე მოქმედება

სურათი პირველი

ამალია ბაღში ჩანგზე ამღერებს.

ამალია: ის ანგელოზი იყო მშვენივით, მაისის დარი უმკობდა თვალებს; ნათელი სულით ჩრდილავდა ყველას, ვამსგავსე მზესა და ღამით მთვარეს!

მისი ამბორი - სამოთხის შუება -

იყო ანკარა, წყარო მჩქეფარე; მესმოდა მარად ტკბილი სიმღერა, და ყუჩდებოდა გული მღელვარე!

მზერას ანთებდა, სულს ალაგზნებდა, ირგვლივ ჰყვავდა, იყო ზაფხული!

და შეყვარებულს მოჰქონდა ჩემთვის

სიამე უცხო ჯერ არნახული!

აწ კი ყველაფერს გამოვეთხოვე, ის აღარ არის, არც ვარ მნახველი; ახ, რა საბრალოდ ჩემს გულს აგლოვებს

განშორებისა მწარე ნალველი!

(შემოდის ფრანცი) ფრანც

შენ კიდევ აქ ხარ, თავნება მეოცნებევ? დატოვე მხიარული სუფრა და სტუმრებს სიამოვნება მოუსპე!

ამალია: ვაგლახ ასეთ ზეიმს! შენს ყურებში ჯერ კიდევ უნდა მამაშენის სამგლოვიარო ზარი გაისმოდეს...

ფრანც: ნუთუ მუდამ მწუხარებას უნდა ეძლეოდე! თავი ანებე გარდაცვალებულებს, ცოცხლები გაახარე! მე მოველ...

ამალია: და, როდის, წახვალ?

ფრანც: ო, ნუ ხარ ასე დასევდიანებული და ნუ ხარ ასე მედიდური! შენ მაგით მაწყენინებ, ამალია! მე მოველ გითხრა...

ამალია: და, რასაკვირველია, მე უნდა მოგისმინოთ. ფრანც ფონ მოორი ხომ ჩვენი ბატონი გახდა.

ფრანც: დიახ, იგულისხმება, და სწორედ მინდა მაგაზე მოგელაპარაკო. კმარა მოთქმა და ჩივილი! მაქსიმლიანე საგვარეულო სავანეში განისვენებს და დღეს მე გავხდი აქაურობის მფლობელი, მაგრამ მე მსურდა სრული ბატონი ვყოფილიყავ. ამალია, თვითონ კარგად იცი, რაც იყავი ჩვენი ოჯახისათვის. მოორების ოჯახში საკუთარი შვილივით იზრდებოდი. მოხუცს შენი სიყვარული თან წაჰყვავ, და ვფიქრობ ამას შენ არასოდეს დაივიწყებ.

ამალია: არასოდეს! არასოდეს! და ვინ უნდა იყოს ისეთი ქარაფშუტა რომ დაივიწყოს.

ფრანც: მამის სიყვარულის სამაგიეროდ მისი შვილები უნდა დააჯილდოვო. კარლი მოკვდა! შენ განცვიფრდი? თავბრუ დაგეხვა? ჰო, ასეთი ამბავია, რომ შეარყევს ქალის თავმოყვარეობას. ბრწყინვალე ქალიშვილების იმედს კარლი ფეხითა სთელავს. ფრანცი თავის გულს, ოქროს, მამულს და ციხე-დარბაზებს ერთ ღარიბს და უმწეო ობოლს სთავაზობს! ფრანცი, ვის წინაშეც ყველა ცახცახებს და რომლის ბედს შურით უცქერიან, თავის თავს ნებით ამალიას მონად აცხადებს.

ამალია: რატომ ენას მეხი არ დაგიდუმებს მაგ კადნიერი სიტყვებისათვის!

ფრანც: ნუ ცხარობ ყოვლად მოწყალე პრინცესა! ფრანცი არ დნება შენს წინაშე გრძნობამიხდილი სელადონივით, მაგრამ ფრანცი იტყვის და, თუ პასუხს არ აღირსებენ, მაშინ ის ბრძანებს.

ამალია: შენ, ჭიამ უნდა ბრძანო? მე მიბრძანებ? მერე შენი ბრძანება რომ ზიზღით უკანვე გავტყორცნო?

ფრანც: მაგას შენ ვერ იზამ! ერთი საშუალება კიდევ დამრჩენია, რომ მოვდრიკო შენი სიამაყე და ჯიუტობა! მონასტერი და მღვიმე!

ამალია: საუცხოოა! მონასტერში და მღვიმეში საამო იქნება ჩემთვის! სამუდამოდ მოვშორდები შენს გველურ თვალებს და კარლოსზე ოცნებაში გავატარებ ჩემს სიცოცხლეს! ჩქარა მღვიმეში!

ფრანც: ააა! მაშ ასეა? მიფრთხილდი! თვითონ მასწავლე რარიგად გტანჯო. ჩემი სახე და გარეგნობა, რაიც შიშის მომგვრელია მსგავსად ცეცხლთმიანი ურჩხულისა, დაგავიწყებს კარლოსზე ფიქრს და ოცნებას. მე, საფრთხობელა ფრანცი, არ მოგეშვები და გიდარაჯებ, როგორც მოჯადოებული ხვადი დარაჯობს ქვეშკნეთის ზინეთს და მუდამ დაგზვერავ შენი მიჯნურის სახეს ამოფარებული. თმებით მიგათრევ საკურთხეველთან, ხმლით ამოგჭრი ცოლ-ქმრობის ფიცს, ძალით დავიპყრობ უმანკო სარეცელს და შენს ამაყ მორცხვობას გავთელავ უფრო მეტი სიამაყით.

ამალია: მაშ, მზითვად ჯერ ეს მიიღე! (სილას გაარტყამს).

ფრანც: ააა! ათასეულად გადაგიხდი! არა, თუ ამის ღირსი არა ხარ, ხასად დაგისვამ, რომ გლეხის პატიოსანი გოგოებისთვის თითოთ საჩვენებელი გახდე, თუკი ოდესმე გაბედე და გარეთ თავი გამოჰყავ! აფრქვიე ცეცხლი მაგ თვალებიდან! მე სიხარულს მგვრის ქალის სიშმაგე. ეგრე შენ უფრო მშვენიერი და სასურველი ხარ! წამო, შენთან ბრძოლა ჩემს გამარჯვებას დაამშვენებს და სიამოვნებას ნაძალადევი ხვევით შემიმკობს. წამო ჩემთან, ჩემს საწოლში! ვდნები სურვილით... წამომყევ!

ამალია: მაპატიე, ფრანც! (იმ დროს, როცა ეხვევა, ამალია ხმაღს ამოსტაცებს) მტარვალო, ხედავ ახლა რა შემიძლია?! დედაკაცი ვარ, მაგრამ გააფთრებული! აბა

გაბედე და შენი ბინძური ხელით შეეხე ჩემს სხეულს, უმალ ეს ხმალი მაგ ბიწიერ გულს გაგიგმირავს და ბიძაჩემის აჩრდილიც ხელს წარმიმართავს. ახლავე დამეკარგე თვალიდან! (გააგდებს).

ამალია: (მარტო). ო, რა კარგია მარტოდ ყოფნა! ახლა შემიძლია თავისუფლად ამოვისუნთქო. თავი ძლიერი მგონია, ისეთი, როგორც არის ფიცხი ბედაური, ანუ შმაგი ვეფხვი, რომელსაც ლეკვები მოსტაცეს მონასტერშიო, მეუბნება! გმადლობ, მაგ პატიოსანი აზრისათვის მოტყუებულმა სიყვარულმა გამონახა გზა... მონასტერში! წამების ჯვარი მაცხოვრისა - ეს არის სავანე გაცრუებული სიყვარულისა. (წასვლას დააპირებს. ჰერმან მოკრძალებით შემოდის).

ჰერმან: ფროილან ამალია! ფროილან ამალია!

ამალია: უბედურო, რატომ შემიშალე ხელი?

ჰერმან: ჩემს სულს უნდა ჩამოვხსნა სიმძიმე, სანამ ჯოჯოხეთში არ ჩაუძირავს. (უჩოქებს) გთხოვთ პატიებას... პატიებას! დიდი შეურაცხყოფა მოგაყენეთ, ფროილან ამალია!

ამალია: ადექით! წადით! არ მსურს ვიცოდე რამე! (წასვლას დააპირებს).

ჰერმან: (აჩერებს). არა! დარჩით! ვფიცავ ყოვლად შემძლებელს, თქვენ უნდა იცოდეთ ყველაფერი!

ამალია: კრინტი აღარ დასძრათ! მე მიპატიებია შენთვის. გზა მშვიდობისა გქონდეს! (სურს სწრაფად გავიდეს).

ჰერმან: მხოლოდ ერთი სიტყვა მომისმინეთ - იგი თქვენ მშვიდობას მოგანიჭებთ.

ამალია: (ბრუნდება და გაკვირვებული უცქერს). როგორ, მეგობარო! ვის შეუძლია ქვეყნად, ან ზეცაში მე მშვიდობა მომანიჭოს?

ჰერმან: ეს შეუძლია მხოლოდ ერთ სიტყვას, ჩემის ბაგიდან წარმოთქმულს - მომისმინეთ!

ამალია: (ხელში ხელი წაავლო, თანაგრძნობით). კეთილო ადამიანო, განა შენი ზაგით წარმოთქმულ სიტყვას შეუძლია მარადისობის კარი გამიღოს?

ჰერმან: (წამოდგება). კარლი ცოცხალია!

ამალია: (შეკრთა). უბედური!

ჰერმან: დიახ, ასეა! კიდევ ერთი სიტყვა - თქვენი ბიძა...

ამალია: (მივარდება). შენ ცრუობ!

ჰერმან: თქვენი ბიძა...

ამალია: კარლი ცოცხალია!

ჰერმან: თქვენი ბიძაც!

ამალია: კარლი ჯერ კიდევ ცოცხალია?

ჰერმან: და თქვენი ბიძაც... ნუ გამცემთ... (სასწრაფოდ გადის).

ამალია: (დიდხანს დგას როგორც გაქვავებული, შემდეგ შეაკანკალებს და მას უკან გამოუდგება). მაშ, კარლი ცოცხალია?

სურათი მეორე

ყაჩაღები დაბანაკებულან ხის ქვეშ. ცხენები ბორცვზე სამოვრად გაუშვიათ.

მოორ: აქ უნდა დავისვენო. (მიწაზე დაემხო). საშინლად მოვიქანცე. პირი გამშრალი მაქვს (შვაიცერი შეუმჩნევლად იმალება). მინდოდა ერთი მუჭა წყალი მეთხოვნა აგერ იმ წყაროდან, მაგრამ თქვენ ყველანი დაღლილები ხართ.

შვარცგ: ღვინოც გამოგველია მოკუპრულებში.

მოორ: შეხედეთ პურის მოსავალს, რა კარგი პირი უჩანს! მსხმოიარე ხეხილს თითქოს ემტვრევა ტოტები ნაყოფის სიმძიმისაგან. ვენახიც კარგ მოსავალს მისცემს.

გრიმ: კარგი მოსავლის წელიწადი იქნება.

მოორ: შენ ასე ფიქრობ? მაშინ ქვეყნად ოფლის ერთი წვეთი მაინც დაჯილდოვდება. ერთი? მაგრამ ხომ შეიძლება ამ რამეს დაუშინოს სეტყვამ და ყველაფერი გაანადგუროს?

შვარცგ: ეგ ადვილად შეიძლება მოხდეს. შეიძლება სარჩოს აღებამდე რამდენიმე წუთში ყველაფერი განადგურდეს.

მოორ: მეც მაგას ვამბობ. ყველაფერი განადგურდება! რატომ არის, რომ ადამიანი აღწევს იმას, სადაც ის მოსაქმე ჭიანჭველად მოჩანს; ხოლო ვერ აღწევს იმას, სადაც ის ღმერთს უთანაბრდება? ნუთუ ყველაფერი ბედისწერით არის განსაზღვრული?

შვარცგ: მაგისი მე არაფერი გამეგება.

მოორ: კარგად მიპასუხე, და უფრო უკეთესი იქნება შენთვის, თუ არ ეცდები მისწვდე ამ საიდუმლოებას. ძმაო, მე ვიცნობ ხალხს, რომლებიც ფუტკრებივით ფუსფუსებენ, აქვთ დიდი და ღვთაებრივი გეგმები - ლტოლვა ბედნიერებისადმი. ერთი დანდობილია თავის ბედაურზე, მეორე - თავისი ვირის ყნოსვაზე, მესამე - თავის საკუთარ ფეხებზე. ეს არის ცხოვრების ჭრელი და ცვალებადი ლატარია, სადაც ზოგიერთი განსაცდელში აგდებს თავის უმანკობას და თავის ციურ ბედნიერებას, რათა მოგებას სტაცოს ხელი, მაგრამ ამ ხელში რჩება ფშუტი ბილეთი, სადაც, შესაძლოა, არც იყოს მოგება აღნიშნული. ეს, ჩემო ძმაო, ისეთი ამბავია, რის გამოც თვალი ცრემლებს აფრქვევს და ამავე დროს გვაიძულებს გადაიხარხარო.

შვარცგ: შეხედეთ, რა დიდებულად ჩადის მზე!

მოორ: (უყურებს მზის ჩასვლას). ასე კვდება გმირი! ღირსია სცე თაყვანი.

გრიმ: შენ რაღაც დარდს ღრმად შეუპყრიხარ.

მოორ: როცა მე ჯერ კიდევ ბავშვი ვიყავი, ჩემი სათაყვანებელი ოცნება იყო: მეცხოვრა, როგორც ცხოვრობს მზე და მოვმკვდარიყავ, როგორც კვდება მზე. (იდუმალი სევდით შეპყრობილი) ეს იყო ბავშვური ოცნება!

გრიმ: ალბათ.

მოორ: (ქუდს ჩამოიფარებს სახეზე). იყო დრო... მარტო დამტოვეთ, ამხანაგებო!

შვარცგ: მოორ! მოორ! რა მოსდის? დალახვროს ეშმაკმა... როგორ შეეცვალა სახე.

გრიმ: რა ღმერთი უწყრება! რა ემართება? გულის დაღონება ხომ არ დაჩემდა?

მოორ: იყო დრო, არ დამეძინებოდა, უკეთუ საღამოს ლოცვის წარმოთქმა დამავიწყდებოდა.

გრიმ: შენ ჭკუიდან ხომ არ იშლები? ხომ არ ფიქრობ, ისევ ბავშვური ალლოთი იარო?

მოორ: (გრიმს მკერდზე მიადებს თავს) ძმაო! ძმაო!

გრიმ: რა იყო? ბავშვობას თავი ანებე გთხოვ...

მოორ: ო, რომ შემეძლოს ვიქცე კვლავ ბავშვად...

გრიმ: კმარა! კმარა!

შვარცგ: გამხიარულდი, უცქირე ამ სურათს, ამ მშვენიერ შემოღამებას.

მოორ: დიახ, მეგობრებო! ეს ქვეყანა მომხიბვლელია და სასურველი.

შვარცგ: აი, მაგას მართალს ამბობ.

მოორ: ეს დედამიწა რამდენად საყვარელია!

გრიმ: სწორია... აი, ეგ მომწონს!

მოორ: (კვლავ ფიქრს მიეცემა) მე კი რა საზიზღარი ვარ ამ მომხიბვლელ ქვეყანაში! მე კი რა ურჩხული ვარ ამ წარმტაც დედამიწაზე!

გრიმ: ვაგლახ! ვაგლახ!

მოორ: ჩემო უმანკოებავ! ჩემო უმანკოებავ! უცქირეთ: გაზაფხულის მყუდრო მზის სხივებში ყოველი სულდგმული სტკბება და სულ ითქვამს, მარტო მე რად ვსვამ შხამის ფიალას? ყველაფერი ამქვეყნად ბედნიერებით და მყუდროებით შემოსილა,

მთელი ქვეყანა ერთი ოჯახია და ერთი მამა ჰყავს ზეცაში, მაგრამ ის არ არის ჩემი მამა. მარტო მე ვარ უარყოფილი და უცოდველთაგან განდევნილი. ჩემთვის ტკბილად არ ჟღერს შვილის სახელწოდება... ჩემთვის არ არსებობს სატრფოს ალერსი და შემოხედვა. არც მეგობრის გადახვევნა. (შეშინებული უკუიხევს) გარს მახვევიან მკვლელები... მოსისინე ქვეწარმავალნი... მიჯაჭვული ვარ ბოროტებასთან... მივექანები მცდარი გზით საფლავისაკენ, სამუდამო დაღუპვისაკენ...

შვარცე: (მეგობრებს) გაუგებარია! არასოდეს მინახავს ასეთ ყოფაში.

მოორ: (მწუხარებით აღსავსე). რომ შესაძლო იყოს და დავიბადო ხელახლა მათხოვრად! არა! მე მხოლოდ ერთადერთს ვისურვებდი, ცაო, ვყოფილიყავ ღარიბ-ღატაკი... ო! ვიმუშავებდი და საკუთარი ოფლით ვიგემებდი სიამეს...

გრიმ: (დანარჩენებს). აცალეთ, უკვე გონს მოდის...

მოორ: იყო დრო, ცრემლი თავისუფლად იღვრებოდა. ო, მყუდროების დრო იყო მაშინ! შენ, მამაჩემის ციხე-დარბაზო, შენ, მწვანე ველ-მინდორო, ოცნების შთამაგონებელნი, ჩემი ბავშვობის ბრწყინვალე დღეებო, ნუთუ არასოდეს დამიბრუნდებით, ნუთუ თქვენი ნიავის ქროლვა არაოდეს გააგრილებს ჩემს ანთებულ გულს? იტირე ჩემთან ერთად, ბუნებავ! არაოდეს დამიბრუნდება... გაქრენ, წარვიდნენ სამარადისოდ... (შვაიცერს ქუდით მოაქვს წყალი).

შვაიცერ: დალიე, მეთაურო, წყალი საკმარისად არის, ცივია, როგორც ყინვა.

შვარცე: შენ სისხლით მოსვრილხარ, რა დაგემართა?

შვაიცერ: სულელო, კინაღამ ამის გამო ორივე ფეხი მოვიტეხე... მივდიოდი მდინარის ნაპირ-ნაპირ ქვებიან ბორცვზე. ბახ! და ჩაზვავდა ნაპირი - ჩავექანე ძირს ათი ფუტის სიმაღლიდან. როცა გონს მოველ, ვნახე წმინდა წყარო, ავავსე ქუდი და მეთაურს ამოვუღე, ვთქვი, ამხელად ეს ეყოფა-მეთქი.

მოორ: (აძლევს ქუდს და შუბლს უწმენდავს). ბოჰემის ტყეში მიღებული ჭრილობები აღარ გიჩანს. შენი წყალი კარგი იყო, შვაიცერ! ეს ჭრილობები კი ძალიან გიხდება.

შვაიცერი: აქ კიდევ იმდენი ადგილია, რომ ერთი ოცდაათი ჭრილობა კიდევ დაეჭება.

მოორ: დიახ, ძმებო, მართლაც რომ ცხარე ბრძოლა გადაგვხდა. მხოლოდ ერთი ადამიანი დაგველუპა... მოკვდა ჩემი როლერი სახელოვანი სიკვდილით. მის სამარეზე მარმარილოს ძეგლს აღვმართავდი, რომ ის არ მომკვდარიყო ჩემი გულისთვის. ახლა ვიკმართ (ცრემლს შეიშრობს). მტერი რამდენი აღმოჩნდა მოკლული?

შვაიცერი: გუსარი ას სამოცი, ოთხმოცდაცამეტი ცხენოსანი, ორმოცამდე ქვეითი ჯარისკაცი.

მოორ: ერთს სამასი! თვითეულ თქვენთაგანს ეკუთვნის ჩემი სიცოცხლე. (ქუდს იხდის) აი, აღვმართავ ჩემს ხანჯალს და ვფიცავ, მე თქვენ არაოდეს მიგატოვო!

შვაიცერი: ნუ გინდა ფიცი! ვინ იცის, იქნებ ბედნიერებას წააწყდე და ეგ ფიცი სანანებელი გაგიხდეს.

მოორ: ვფიცავ როლერის ნეშტს, მე თქვენ არაოდეს მიგატოვებთ! (შემოდის კოსინსკი) კოსინსკი

(თავისთვის). მითხრეს, ამ მიდამოებში იქნებიანო. მე მას ვიპოვნი... აჰა, ეს რა ხალხია? ნუთუ ესენი... იქნებ ესენი არიან. უთუოდ ესენი არიან... უნდა გამოველაპარაკო.

შვაიცერი: შესდექ, ვინა ხარ?

კოსინსკი: მაპატიეთ, ბატონებო! არ ვიცი, ნამდვილად იქ მოველ თუ არა?

მოორ: მერე ჩვენ ვინ ვართ, თუ თქვენ ნამდვილად იქ მოხვედით?

კოსინსკი: ვაჟკაცები!

შვაიცერი: ჩვენ ხომ ეს დავამტკიცეთ, მეთაურო!

კოსინსკი: მე იმ ხალხს ვეძებ, რომლებიც სიკვდილს თვალეზში უცქერიან და რომლებიც ჩაგრულთათვის საამო მოსასმენია, ხოლო მტარვალეებს შიშის ზარს სცემს!

შვაიცერ: (მეთაურს). ეგ ყმაწვილი მე მომწონს. გამიგონე, მეგობარო, შენ ვისაც ეძებ, ისინი ნაპოვნია გყავს.

კოსინსკი: დიახ, მეც ასე ვგონებ და იმედი მაქვს ერთმანეთს მალე ძმოვხვები. მაშ მითხარით, ვინ არის თქვენი მეთაური, განთქმული გრაფი მორი?

შვაიცერ: (ხელს მხურვალედ ჩამოართმევს). კარგო ყმაწვილო! მოდი, ჩვენ ერთმანეთს შენობით ველაპარაკოთ.

მორი: თქვენ იცნობთ იმ მეთაურს?

კოსინსკი: ეს შენ ხარ! მაგნიარ სახეს ვინც კი ნახავს, განა ვერ მიხვდება? (დიდხანს უცქერს). მუდამ ვნატრობდი, ის მეთაური მენახა, საშინელი სახის გამომეტყველებელი, ჩამომჯდარი კართაგენის ნანგრევებზე, მაგრამ ახლა ამას აღარ ვნატრობ.

შვაიცერ: ყოჩაღ!

მორი: თქვენ ჩემთან რამ მოგიყვანათ?

კოსინსკი: ო, მეთაურო! ჩემმა ბედმა, უბედურზე უბედურმა! ამ ცხოვრების ზღვაში შთაინთქა ჩემი იმედის ნავი და მე აღარაფერი დამშთენია, გარდა მწარე მოგონებისა, რომელსაც შეუძლია ჭკუიდან შემშალოს, მაგრამ ზრახვა მაქვს და ეს მაკავებს.

მორი: აი კიდევ ერთი, რომელიც ღმერთისაგან ვალის გადახდას მოითხოვს! განაგრძეთ!

კოსინსკი: ჯარისკაცად წამიყვანეს. თან ამეკვიატა უბედურება. ჩვენი ხომალდი ინდოეთის სანაპიროზე კლდეს შეეჯახა და მას შემდეგ მხოლოდ უბედურებასთან მაქვს საქმე. ბოლოს მესმოდა მხოლოდ თქვენი ამბები გამარჯვების, მკვლელობის, ხანძრის გაჩენისა, - როგორც ისინი ნათლავდნენ ამ ამბებს - მოველ აქ თქვენთან შორეული გზიდან მტკიცე გადაწყვეტით, რათა მივიღო თქვენი მეთაურობა, უკეთუ თქვენ ამას მოისურვებთ. გთხოვთ, მეთაურო, უარს ნუ მეტყვით!

შვაიცერ: ვაჰა! ვაჰა! ამრიგად როლერის დანაკლისი შეივსო ერთიორად! ეს უთუოდ ნამდვილი თავზეხელაღებული ყმაწვილი იქნება ჩვენს გუნდში.

მოორ: შენი სახელი?

კოსინსკი: კოსინსკი.

მოორ: როგორ! კოსინსკი? იცი, თუ არა, რომ შენ, მოუფიქრებელი ყმაწვილო, ეთამაშები ცხოვრების სახიფათო ნაბიჯს, როგორც თავქარიანი ქალიშვილი... შენ ნუ გგონია ეს იყოს ბურთის თამაში.

კოსინსკი: მესმის, რასაც მეუბნები. მე ოცდაოთხი წლისა ვარ, მაგრამ მე მნახველი ვარ ხმალთა პრიალისა და გამომიცდია, როგორ ზუზუნებდა ტყვია ჩემს გარშემო.

მოორ: მაშ ასეა, ყმაწვილო! ხმალში იმიტომ ივარჯიშე, რომ აკუწო ღარიბი მგზავრი, მიპარვით თავს დაეცე უმწეო დედაკაცს?.. წადი! წადი! შენ, ალბათ, ძიძას გამოექეც, რაკი დაგემუქრა გაგასილაქებო!

შპილბერგ: რას ჰგავს ეს, დალახვროს ეშმაკმა, რას ფიქრობ, მეთაურო? ნუთუ უკან გინდა დააბრუნო ეს ჰერკულესი? განა მას ისეთი არა აქვს, თითქოს ლამობდეს საქსონიის მარშალს კუდიტ ქვა ასროლინოს და განგის იქით გადაჰკარგოს?

მოორ: იმიტომ, რომ შენ ხელი არ წაგემართა რაღაც უბრალო სისულელეზე, მოხველ აქ და გინდა გახდე უბრალო არამზადა და მკვლელი? ყმაწვილო, იცი რას ნიშნავს ეს სიტყვა?

კოსინსკი: ყოველ მკვლელობაზე ვაგებ პასუხს, რომელსაც კი მიბრძანებს მეთაური.

მოორ: მართლა? აი, თურმე რარიგ ჭკვიანი ყოფილხარ! შენ ფიქრობ მლიქვნელობით კაცის გული მოიგო. რატომ გგონია მე არ ვხედავდე ბოროტ სიზმრებს და არ გავფითრდები სიკვდილის დანახვაზე? განა იმდენი რა გაქვს გაკეთებული, რაც გაკისრებს პასუხისმგებლობას?

კოსინსკი: მართალი გითხრა, ძალიან მცირე, მაგრამ შენი გზის ძიება, პატივცემულო გრაფო...

მოორ: შენმა აღმზრდელმა ხელში რობინ ჰუდის ისტორია ხომ არ მოგცა? იმგვარ გაუფრთხილებელი პიროვნების გაკიცხვა მართებული იქნებოდა, იმან მოხიბლა შენი ბავშვური ფანტაზია და შთაგაგონა გახდე დიდი ადამიანი. პატივი და სახელი აბრუებს შენს უმწიფარ გონებას. ავაზაკობით გინდა მოიპოვო უკვდავება? ეს კარგად დაიხსომე, პატივმოყვარე ყმაწვილო: ყაჩაღისთვის დაფნის გვირგვინი არსად მზადდება. ბანდიტების გამარჯვებას ზეიმით არ ხვდებიან - მათი ხვედრია წყევლა და შეჩვენება, საფრთხე, განსაცდელი, სიკვდილი შერცხვენა. ხედავ სახრჩობელას აი იმ გორაკზე?

შპილბერგ: (უკმაყოფილოდ გაივლ-გამოივლის). რა ხეპრულად იქცევა! რარიგ უმსგავსოდ, სულელურად! ასე არ შეიძლება! მე სულ სხვანაირად მოვიქცეოდი.

კოსინსკი: კაცს სხვა რაღა შეაშინებს, თუ სიკვდილისა არ ეშინია?

მოორ: კარგად მიპასუხე! შეუდარებლად! სანაქებოდ გაგიზეპირებია სენეკას ლექსები. მაგრამ, მეგობარო, მაგით ვერ დააამებ ადამიანის ტანჯულ ბუნებას. კარგად იფიქრე, შვილო ჩემო, ვიდრე ამ ნაბიჯს გადადგამდე (ხელს ხელში მოჰკიდებს). იფიქრე, გირჩევ, როგორც ურჩევს მამა თავის შვილს. ჯერ გაზომე უფსკრულის სიღრმე და მერე ჩახტი. იქნებ შემდეგ გონს მოხვიდე, მაგრამ უკვე გვიან იქნება. შენ აქ კაცობრიობის წრიდან ამოვარდნილი იქნები. შენ ან უნდა ამაღლდე ადამიანებზე, ან გადაიქცე ალქაჯად! ერთხელ კიდევ, შვილო ჩემო! თუკი სადმე ოდნავი იმედის შუქი გიბჟუტავს, თავი ანებე ჩვენთან საშინელ კავშირს... გამიგონე, წადი, გაგვეცალე!

კოსინსკი: არა! ვერ გაგეცლებით. თუ ჩემი თხოვნა შენს გულს არ ხვდება, მაშ მოისმინე ჩემი უბედურების ამბავი. მაშინ შენ თვითონ გამომიწვდი ხანჯალს სამოქმედოდ.

მოორ: თქვი, მოგისმენ!

კოსინსკი: მე გახლავარ ჩეხი აზნაური. ადრე გარდამეცვალა მამა და მე გადმომეცა დიდი მემკვიდრეობა. ჩემი სამყოფელი იყო სამოთხის შესადარი, რადგან იქვე ცხოვრობდა ანგელოზი - ერთი ქალიშვილი, აღსავსე ყოველგვარი სათნოებით და ისეთი წმინდა, როგორც ცის ლაჟვარდი. თუმცა მე ამას ვის ვეუბნები, თქვენ არასოდეს არც გყვარებიათ და არც ვისმეს ჰყვარებიხართ.

შვაიცერ: გაჩუმდი, ხედავ, ჩვენი მეთაური ცეცხლივით აენტო!

მოორ: ნურაფერს მეტყვი! სხვა დროს მოგისმენ... ხვალ... ან უფრო ადრე. როცა სისხლს ვნახავ...

კოსინსკი: სისხლს! სისხლს!.. ბოლომდე მომისმინე... სისხლი მოგაწვება და სუნთქვას შეგიკრავს. ის ქალიშვილი მდაბიო წარმოშობისა იყო, გერმანელი, მაგრამ მისი გარეგნული სიტურფე ავიწყებდა წოდებრივ ცრუ შეხედულებას. მან ჩემგან მოკრძალებით მიიღო ნიშნობის ბეჭედი და ერთი დღის შემდეგ ჯვარი უნდა დამეწერა ჩემს ამალიაზე. (მოორი უცბად წამოდგა). ამ ბედნიერების მოლოდინში ვიყავ, რომ მივიღე ბრძანება, რათა მეფის კარზე გამოვცხადებულიყავ. მე გამოვცხადდი. მიჩვენეს რაღაც წერილები, ბოროტ განზრახვით შეთხზულნი, თითქოს ის წერილები მე დამეწეროს. მე გავცეცხლდი ასეთი ცილისწამების გამო. შემომხსნეს ხმალი და ჩამსვეს ციხეში... გონებაზე აღარ ვიყავ..

შვაიცერ: და ამ ხნის განმავლობაში... განაგრძე... ვიცი, რა სუნიც უდის.

კოსინსკი: ციხეში, ერთი თვე მამყოფეს. მე ამალიას ბედი მაწუხებდა. ბოლოს მიწახულა კარის მინისტრმა, მომესალმა, ტკბილი საუბარი გამიმართა და ბოდიში მოიხადა, რომ უდანაშაულოდ ვიყავ დასჯილი. წამიკითხა ბრძანება, რომ მე თავისუფლება მენიჭებოდა და ხმალიც დამიბრუნა. აღტაცებული წამოველ ჩემს ბინაზე, ვისწრაფვი ვნახო ჩემი ამალია და გულში ჩავიკრა. მაგრამ სად არის ამალია? იგი ცამ ჩაყლაპა. თურმე შუადამისას წაეყვანათ, სად? არავინ იცოდა. და მას შემდეგ იგი აღარავის უნახავს. თავში აზრმა გამიელვა. უმალ ქალაქისკენ გავეშურე. მოვიკითხე სასახლეში. ყველანი გაშტერებით მიცქერდნენ, მაგრამ არაფერს მეუბნებოდნენ. ბოლოს ვნახე პატიმრად რკინის მოაჯირს იქით... მოახერხა წერილის გადმოცემა.

შვაიცერ: ხომ ვთქვი, მივხვდი მეთქი.

კოსინსკი: წყევლა და კრულვა! შევიტყვე იმ წერილით, წინადადება მიეცათ აერჩია ან ჩემი სიკვდილი, ან თავადის საყვარლად ყოფნა. მან გასწირა თავისი პატიოსნება, ხოლო მე (იცინის) სიცოცხლე შემინარჩუნა.

შვაიცერ: მერე, შენ რა ჰქენ?

კოსინსკი: თავზარი დამეცა. გავქვავდი, სისხლი! - იყო ჩემი პირველი აზრის გაელვება. სისხლი! - იყო ჩემი უკანასკნელი აზრი. გაშმაგებული მიველ სახლში. ამოვარჩიე სამხაზიანი ხმალი და გავეშურე მინისტრის ბინისაკენ, რადგან ის წყეული იყო მაჭანკალი. ალბათ, ქუჩაშივე შემნიშნეს, რადგან, როცა შეველ, ყველა კარი დაკეტილი დამხვდა. ვემებ, ვეკითხები, მეუბნებიან: თავადთან წავიდაო. პირდაპირ იქით გავწიე. იქ მეუბნებიან: არ გვინახავსო. უკან ვბრუნდები. შევამტვრიე კარი. ვნახე ის, და ის იყო უნდა... მაგრამ ჩასაფრებულნი მეცნენ ხუთნი თუ ექვსნი და ხმალი წამგლიჯეს.

შვაიცერ: (ფეხებს უბრაგუნებს). მას ვერაფერი დააკელ, წამოხველ ხელცარიელი?

კოსინსკი: შემიპყრეს და როგორც ბოროტგანმზრახველი მიმცეს სასამართლოში. გამასამართლეს და სამარცხვინო - ამას დაუკვირდით - სამარცხვინო გაძევება მომისაჯეს განსაკუთრებული წყალობის ნიშნად. ჩემი ქონება მინისტრს დარჩა, ჩემი ამალია მტარვალს. ის გლოვობს თავის დაღუპულ ცხოვრებას, ხოლო ჩემი შურისძიება დამრჩა უშედეგოდ და ქედმოხრილი მტარვალის წინაშე.

შვაიცერ: (წამოდგა და ლესავს თავის ხმალს). მეთაურო, ამას ჩვენ უნდა გავცეთ პასუხი! ეს უკვე ჩვენი საქმეა! მოუხდება ცეცხლის წაკიდება!

მოორ: (აქამდე აღელვებული მიდი-მოდოდა, უცბად ყაჩაღებს უახლოვდება). ამალია, მე უნდა ვნახო. წამოდექით! შენ ჩვენი ხარ, კოსინსკი! აბა მოემზადენით! ჩქარა!

ყაჩაღები: საით? რას გვიბრძანებ?

მოორ: საით? ვინ კითხულობს: საით? (შვაიცერს მრისხანედ) მოლალატევ! შენ გინდა შემაჩერო? ვერა!.. ვფიცავ ზეცას..

შვაიცერ: მე ვარ მოლალატე? გამიძებ ჯოჯოხეთში, მეც შენთან ვარ!

მოორ: (ეხვევა ყელზე) ძმაო! შენ არ მიმტყუნებ. ის ტირის... ის გლოვობს თავის დაღუპულ ცხოვრებას... გავწიოთ! ჩქარა! ფრანკონისკენ... ერთ კვირაში იქ უნდა ვიყოთ. (გადიან)

მეოთხე მოქმედება

სურათი პირველი

სოფლის მიდამო მოორის სასახლის მახლობლად

კარლ და კოსინსკი

კარლ. დაწინაურდი და ჩემს შესახებ მოახსენე. ხომ გახსოვს რა ყველაფერი, რაც უნდა უთხრა?

კოსინსკი. თქვენ ბრძანდებით გრაფ ფონ ბრანდი. მოემგზავრებით მეკლენბურგიდან. მე ვარ თქვენი მხლებელი - მეჯინიბე. ნუ გეფიქრებათ, ჩემს როლს კარგად გავითამაშებ. ნახვამდის! (გადის) კარლ

სალამი შენდა მშობლიურო მხარევ! (მიწას ეამბორება). მშობლიურო ცაო! მშობლიურო მზეო! მინდვრებო, ბორცვებო, წყაროებო და ტყეო, თქვენ ყველას ჩემი გულითადი სალამი! რა საამოა ჰაერი, მონაბერი ჩემი ქვეყნიდან! რა სურნელებას აფრქვევთ, რათა თქვენგან გაქცეულს მოაგებოთ! ეს არის ელიზიუმი! პოეტის სამოთხე. შეჩერდი, მოორ! აწ შედიხარ შენს წმინდა ტაძარში.

აი, მერცხლის ბუდეები სასახლის ეზოში. აი, ბალის ჭიშკარი. აი, ის კუთხე მოაჯირთან, სადაც ბუს ვდარაჯობდი და მის ძახილს ვბამავდი. იქ დაბლა კი პატარა ველია, სადაც მე, ვითომ ალექსანდრე მაკედონელს, ჯარი გადამყავდა არბელასთან საბრძოლველად, იქვე გვერდით კი ბალახ-ბულახით შემოსილი ბორცვია, საიდანაც უკუაქციე სპარსელი სატრაპი და შენი გამარჯვებული დროშა მაღლა აღიმართა (ილიმება). ბრწყინვალე ბავშვობის დღენი კვლავ აღმემძრნენ უბედურს გულში. თავო ჩემო, შენ იმ დროს რაოდენ ბედნიერი იყავ და უსაზღვროდ მხიარული!.. ახლა კი - აი, შენ წინ გართხმულა იმედის ნამსხვრევები. ბოლოს შენ აქ უნდა გეცხოვრა, სახელოვან და ძლევამოსილ ადამიანს, შენ აქ უნდა ხელახლა განგეცადა შენი ახალგაზრდობა ამალიას მშვენიერ ბავშვებში... აქ უნდა ყოფილიყავ სათაყვანებელი შენი ხალხისთვის. მაგრამ ეს ცბიერმა ეშმამ არ ისურვა. (წამოვარდება). მე აქ რისთვის მოველ? მისთვის, რომ განვიცადო ის, რასაც განიცდის პატიმარი, როდესაც ჯაჭვის ჩხარუნი უკროთბს თავისუფლების სიზმარს? არა! მე ისევ უკან უნდა დავბრუნდე ჩემს უბედურებასთან! პატიმარს დამავიწყდა ამქვეყნიურობისა, მაგრამ თავისუფლების ნაპერწკალი კვლავ

გაჰკრავს ხოლმე, როგორც ელვა ბნელით მოცულ ღამეში, მაგრამ ღამე უფერო მოიცვა წყვილია... მშვიდობით, ნაცნობო ველ-მინდვრებო! ოდესღაც თქვენ ხედავდით ბავშვს კარლსა და ეს ბავშვი იყო ბედნიერი. ახლა ნახეთ გაზრდილი ვაჟკაცი და ეს ვაჟკაცი უბედური და იმედგაცრუებულია. (სწრაფად გამოტრიალდება და მიდის სიღრმისკენ, მაგრამ უცბად შეჩერდება და ნაღვლიანად უცქერს სასახლეს). ნუთუ არ უნდა ვნახო და ერთხელ მაინც თვალი არ გადავკრა? მხოლოდ ერთი კედელი გვაშორებს მე და ამალიას. არა, მე უნდა ვნახო ამალიაც, უნდა ვნახო ისიც, თუნდაც მე ამ ნახვამ სამუდამოდ დამამხოს.

მამაჩემო! შენი შვილი გაახლოვდება! შორს ჩემგან სისხლის აღრევა-აღელვებავ! შორს ჩემგან მომაკვდავთა თვალების კრთომავ! მხოლოდ ამჟამად მამყოფე მოსვენებით! ამალია! მამაჩემო! ახლოა თქვენი კარლი! (სასახლისაკენ სწრაფად გაემურება). მაწამე, როდესაც ხვალინდელი დღე დამიღამდეს და მაწამე, თუგინდ სიზმარში ვიყო. მხოლოდ ნუ მომიშხამავ ამ ერთადერთ სიხარულს. (ჭიშკართან შეჩერდება) რა მემართება! რა მოგდის, მორ? იყავ ვაჟკაცი... მომაკვდინებელი შიში... საზარელი წინათგრძნობა!.. (შედის).

სურათი მეორე

სასახლის გალერეა

ყაჩაღი მორ. ამალია შემოდის

ამალია: მაშ თქვენ დარწმუნებული ხართ, რომ ამ ნახატთა შორის იცნობთ მის სურათს?

მორ: ო, რასაკვირველია! მისი სახე ჩემში ცოცხლად აღბეჭდილია. (სურათებს ჩაუვლის) ეს იგი არ არის.

ამალია: მართალს ბრძანებთ. იგი გრაფის ოჯახის წინაპარია, რომელმაც ბარბაროსისაგან მიიღო აზნაურობა და რომელმაც გაილაშქრა ზღვის მეკობრეების წინააღმდეგ.

მოორ: (კვლავ სურათებთან დგას). იგი არც ეს არის, არც ეს, არც ეს სურათია... ის აქ არ არის.

ამალია: როგორ? კარგად დაათვალიერეთ! მე მეგონა, თქვენ მას იცნობდით.

მოორ: მამაჩემს მასზე ნაკლებ არ ვიცნობდი. მას ღიმილი აკლია ბაგესთან, რის მეოხებით შეიძლებოდა მისი ცნობა, თუნდ ათასი ასეთი სურათი ყოფილიყო. ეს იგი არ არის.

ამალია: დიდად მაკვირვებთ! როგორ, თვრამეტი წელიწადი თქვენ იგი არ გინახავთ და მაინც...

მოორ: (სახეზე სიწითლემ გადაჰკრა). აი, ეს, იგია!.. (დგას თავზარდაცემული).

ამალია: საუკეთესო ადამიანი!

მოორ: მამავ! მამავ! მაპატიე! დიახ, საუკეთესო ადამიანი! (ცრემლებს იწმენდს) ღვთაებრივი ადამიანი!

ამალია: თქვენში მისი გახსენება დიდ თანაგრძნობას იწვევს.

მოორ: ო, საუკეთესო ადამიანი... ცოცხალი აღარ არის?

ამალია: აღარ არის! კვდება ჩვენი საუკეთესო სიხარული. (ნელა შეეხება მის ხელს) ძვირფასო გრაფ, ცის ქვეშ არ არსებობს ბედნიერება!

მოორ: მართალს ბრძანებთ, სრულიად მართალს... მაგრამ თქვენ ეგ თქვენს თავზე გამოსცადეთ? თქვენ ჯერ ოცდასამი წლისაც არ იქნებით.

ამალია: ჩემს თავზე გამოვცადე. ყველაფერი იმიტომ ცხოვრობს, რომ ბოლოს უნუგემოდ შთაინთქას. ჩვენ იმიტომ ვიძენთ, რომ შემდეგ გულისმწუხარებით ისევ დავკარგოთ.

მოორ: განა თქვენ დაჰკარგეთ რამე?

ამალია: არაფერი! ყველაფერი! არაფერია... გრაფ, ქვევით განვაგრძოთ გზა!

მოორ: ასე მალე დავშორდე? ვისი სურათია იქ, მარცხნივ? მე ვგონებ, უბედური სახის პატრონია.

ამალია: ეგ მარცხნით - გრაფის შვილია, დღევანდელი ბატონ-პატრონი. წავიდეთ, გავშორდეთ...

მოორ: მაგრამ აგერ, ის, მარჯვნივ?

ამალია: თქვენ არ გსურთ ბაღში გამოისეირნოთ?

მოორ: მაგრამ ის სურათი, მარჯვნივ?... შენ ტირი, ამალია? (ამალია სწრაფად გადის). მას მე ვუყვარვარ! მას მე ვუყვარვარ! მისი არსება ღელვამ შეიპყრო. ცრემლები გამცემლურად ღაწვებზე გადმოედინა! მას მე ვუყვარვარ! უბედურო, განა შენ ამას იმსახურებ? განა მე აქ ისე არ ვდგავარ, როგორც დასჯილი სახრჩობელას წინ? განა ეს ის დივანი არ არის, სადაც მე ვტკბებოდი მისი ამბოროთ? განა ეს დარბაზი ჩემი მშობლიური დარბაზი არ არის? (აღელვებული უცქერს მამის პორტრეტს) შენ... შენ... შენს თვალთაგან ცეცხლი გამოჰკრთის... წყევლა და კრულვა. სად ვიმყოფები? თვალთ მიბნელდება... საშინელებაა, ღმერთო! მე მოვკალ იგი? (გარბის).

ფრანც ფონ მოორ

(შემოდის ღრმად ჩაფიქრებული). შორს ჩემგან მისი სახე! განმიშორე, მშიშარა დიაცო! ვისი გეშინია, ან ვის წინაშე კრთი? ამ მოკლე დროში, რაც ის გრაფი აქ მოვიდა, ასე მგონია, თითქოს კვალდაკვალ ჯაშუში ამედევნა. ასე მგონია, თითქოს მე მას ვიცნობდე. მის გარუჯულ სახეში გამოჩანს რაღაც დიდებული იერი, კარგად ნაცნობი, რაიც მე შიშის ზარს მცემს. ხოლო ამალია არ არის მისადმი უგულოდ მყოფი. ისერიგად უცქერს, ისერიგად ვნებით აღსავსე თვალებს მიაპყრობს, რასაც სხვას არ აღირსებს და ძუნწობს. ჰგონიათ მე ვერ შევნიშნე, ღვინის ჭიქაში ცრემლები ჩაუცვივდა და ისე სწრაფად დალია ჩემგან ფარულად, თითქოს ჭიქაც კი უნდოდა ჩაეყოლებინა. დიახ, მე ეს დავინახე სარკეში ჩემი საკუთარი თვალთ. ფრანც, ფრთხილად იყავ! აქ რაღაც საზარელი და უცნაური ამბავი ხდება, რასაც უთუოდ საბედისწერო შედეგი მოჰყვება! (უცქერს კარლის სურათს) მისი ყელყელა კისერი... მისი მგზნებარე შავი თვალები! ჰმ! მისი შეჭმუხვნილი წარბები... (შეაჟრჟოლა) ჯოჯოხეთო, შენ აღმიძრავ ამ ეჭვებს? იგი კარლია! ჩემს წინაშე ცოცხლდება მისი სახე! ეგ არის ის! მიუხედავად იმისა, რომ ნიღაბს

ატარებს, ეგ ის არის. წყევლა და სიკვდილი! (აღელვებული დადის აქეთ იქით) ნუთუ მისთვის შევძარ ცა და ხმელეთი, მისთვის ავმხედრდი ადამიანურ ალღოთა წინააღმდეგ, რომ ბოლოს ჩემს ლაბირინთში შემოჭრილიყო ვიღაც დაუპატიჟებელი მაწანწალა? ფრთხილად, მხოლოდ ფრთხილად! იოლი საქმე დამრჩენია. მე ხომ ისედაც ჩაფლული ვარ ცოდვათა მორევში, უაზრობა იქნება უკან დახევა! არავითარი ფიქრი უკან დასახევა! ამიტომ გასწი წინ, როგორც შეფერის გამბედავ ვაჟკაცს! (ზარს რეკავს). დაე მამის სულს დაეწიოს... მე მკვდრებს მასხრად ვიგდებ... დანიელ! ჰეი დანიელ! უთუოდ დანიელიც მოისყიდეს და ჩემს წინააღმდეგ აამხედრეს. მას რაღაც იდუმალი გამომეტყველება ეხატება სახეზე. (შემოდის დანიელ).

დანიელ: რას მიბრძანებ, ბატონო ჩემო?

ფრანც: არაფერს, წადი ამივსე ჭიქა ღვინით, სასწრაფოდ! (დანიელ გადის). მაცალე, მოხუცო! მე შენ მოგატან მახეში! თვალყურს გადევნებ და შენი უწმინდური სინდისი სახეს გაგიფითრებს! ის უნდა მოკვდეს! იგი სულელია, ვინც საქმეს ნახევრამდე მიიყვანს, მერე თავს ანებებს და ელოდება, თუ რა ნაყოფს გამოიღებს. (შემოდის დანიელ ღვინით). აქ დადგი! აბა, მიცქირე პირდაპირ თვალეებში! როგორ იხრები მუხლებში? რატომ კანკალებ? გამოტყდი, ბებერო! რა განგიზრახავს?

დანიელ: არაფერი, მოწყალეო ბატონო, ჩემს სულსა და ღმერთს გეფიცებით.

ფრანც: ვერ გაგიბედა? რყევაში ხარ? თქვი, რა ჩაჰყარე ამ ღვინოში?

დანიელ: ღმერთო, დამიფარე! როგორ? მე ღვინოში?

ფრანც: შენ ამ ღვინოში შხამი ჩაყარე. ხედავ, როგორ გაფითრდი! გამოტყდი! ვინ მოგცა შხამი? გრაფმა განა? იმ გრაფმა?!

დანიელ: გრაფმა? იესო მაცხოვარო! გრაფს ჩემთვის არაფერი მოუცია!

ფრანც: (განრისხებული სტაცებს ხელს). მიგალრძობ, ცრუ ბებერო! არაფერი? მამ რას აკეთებდით ის, შენ და ამალია? ერთად რას ჩურჩულებდით? თქვი! რა საიდუმლო მოგანდო?

დანიელ: ღმერთმა ხომ იცის, მას ჩემთვის არავითარი საიდუმლო არ მოუნდვია!

ფრანც: უარჰყოფ კიდეც? რა ვერაგული გეგმები შეიმუშავეთ, რომ მე ბოლო მომიღოთ? დამახრჩოთ ნამძინარევი? სამართებლით ყელი გამომჭრათ? ღვინოში ან შოკოლადში შხამი შემომმაპაროთ? ან იქნებ წვნიანში? გამოტყდი! მე ვიცი ყველაფერი!

დანელ: ღმერთმა ხელი ნუ მომიმართოს, თუ მე სიმართლეს არ გეუბნებოდე...

ფრანც: ამხელად მიპატიებია შენთვის! მაგრამ, გამიგონე, მან ალბათ, ფული გაჩუქა, არა? ხელი ჩამოგართვა პატივისცემით, როგორც ეს მიღებულია გულის მოსაგებად, როგორც ძველ ნაცნობს...

დანელ: არაფერი მაგის მსგავსი რამ, ბატონო!

ფრანც: განა არ გეუბნებოდა, მაგალითად იმას, რომ ძველი ნაცნობი ხარ... რომ შენ მას კარგად იცნობდი... რომ შენ, ერთხელაც არის, თვალიდან ბინდი გადაგეცლება... და რომ... თქვი, ამისთანა რამეს არ გეუბნებოდა?

დანელ: არა, ბატონო.

ფრანც: რომ ზოგიერთი გარემოება მას იძულებულს ხდის... რომ სჭირდება ნიღაბში ყოფნა, რათა მტერს დაუახლოვდეს, რომ მას სურს სასტიკი შური იძიოს...

დანელ: სულ არ ყოფილა მაგნაირი ლაპარაკი...

ფრანც: როგორ? სულ არ ყოფილა? აბა გაიხსენე კარგად. რომ ის კარგად იცნობდა მოხუც გრაფს... რომ უყვარდა როგორც შვილს...

დანელ: რალაც მაგდაგვარი მაგონდება, მისგან გავიგონე...

ფრანც: (გაფითრდა). გაიგონე? ხომ მართლა გაიგონე? მითხარ, როგორ გაიგონე? თქვა, რომ ის ჩემი ძმა არის?

დანელ: (ზარდაცემული). რა, ბატონო? არა, ეგ არ უთქვამს. მაგრამ როცა ამალიამ გალერეაში გაატარა, იქ მე ამ დროს სურათებიდან მტვერს ვწმენდდი, ის ზარდაცემული შეჩერდა განსვენებული გრაფის სურათთან, ასულმა სურათზე მიუთითა და უთხრა: "უპატიოსნესი ადამიანიო". "მართალიაო", უპასუხა მან და აცრემლებული თვალები მოიწმინდა.

ფრანც: გამიგონე, დანიელ! იცი, რომ მე შენთვის კეთილი და მოწყალე ბატონი ვარ. მე შენ გასაზრდოვებდი, გაცმევდი და მძიმე საქმისგან განთავისუფლებდი, რადგან სუსტი და მოხუცი იყავ...

დანიელ: ღმერთმა ორმაგად გადაგიხადოს, მეც მუდამ პატიოსნად გემსახურებოდით.

ფრანც: აი, სწორედ ეგ მინდოდა მეტყვა. ცხოვრებაში შენ ჩემთვის წინააღმდეგობა არ გაგიწევია, რადგან შენ კარგად იცი, რომ მოვალე ხარ მე გამიგონო და რაც გიბრძანო, შემისრულო.

დანიელ: ყველაფერს სულით და გულით, თუ არ ეწინააღმდეგება ღმერთსა და ჩემს სინდისს.

ფრანც: სისულელეა, სისულელე! არ გრცხვენია? კაცი დაბერებულხარ და მაგისტანა ზღაპრებისა გჯერა! არ შეგფერის დანიელ! ეგ იყო ძველი სისულელე! მე ხომ შენი ბატონი ვარ! მე დამსჯის ღმერთიც და სინდისიც, თუკი არსებობს ან ღმერთი, ან სინდისი!

დანიელ: (ხელები გაასავსავა) ღმერთმა დაგვიფაროს...

ფრანც: თუ შენ მართლა ჩემი მორჩილი ხარ, კარგად დაუკვირდი ჩემს სიტყვას, გავალებ და გიბრძანებ ამ მორჩილების სახელით; ხვალ ის გრაფი ცოცხალი აღარ უნდა იყოს!

დანიელ: ჯვარიმც გვწერია... რატომ?

ფრანც: იმიტომ, რომ შენმა ბრმა მორჩილებამ ეს უნდა შეასრულოს და მე შენზე ვამყარებ იმედს.

დანიელ: ჩემზე? ღვთისმშობელო... ჩემზე? მე მოხუცმა ცუდი რა ჩავიდინე?

ფრანც: აქ დიდი ფიქრი არ არის საჭირო. შენი ბედი ჩემს ხელშია! გინდა ჯურღმულში დალიო დღენი, სადაც შიმშილით ძვლებს დაუწყებ ღრღნას, ხოლო წყურვილს მოიკლავ შენი საკუთარი შარდით? არ გინდა სიბერის დროს მყუდროდ იცხოვრო და კეთილ ლუკმას შეექცეოდე?

დანიელ: ეგ როგორ, ბატონო? მყუდროება კაცის მკვლელისთვის?

ფრანც: შენ მე კითხვაზე მიპასუხე!

დანიელ: ჩემი ჭაღარა, ჩემი ჭაღარა!

ფრანც: ჰო, თუ არა?

დანიელ: არა! ღმერთო, შენ მიშველე!..

ფრანც: (წასვლას აპირებს). მაშ კარგი... შენთვის მართლა საჭირო იქნება...
(დანიელ აჩერებს და მის წინ მუხლებზე დაეცემა).

დანიელ: შემიბრალე, ბატონო, შემიბრალე!

ფრანც: ჰო თუ არა?

დანიელ: მოწყალეო ბატონო! სამოცდათერთმეტი წლის შევსრულდი, დედათქვენს და მამათქვენს პატივისცემით ვეპყრობოდი, ისინი მე გროშის ოდენაზედაც არ მომიტყუებია. სარწმუნოებაც მტკიცე მქონდა. თქვენს სახლში ორმოცდაოთხი წელიწადი ვიმსახურე და ახლა ვეძებ მყუდრო განსვენებას (მუხლებზე ეხვევა მხურვალედ). თქვენ გინდათ წამართვათ უკანასკნელი ნუგეში, გინდათ რომ სინდისი დამიმძიმოთ და სულის ამოხდის დროს ლოცვა ვეღარ წარმოვთქვა. გინდათ, რომ იმ საიქიოს ღვთისა და ადამიანის წინაშე წარვდგე ბოროტმოქმედად, არა! არა! ჩემო ძვირფასო ბატონო! ეს თქვენი სურვილი არ არის, ამას თქვენ არ მოითხოვთ სამოცდაათი წლის მოხუცისაგან.

ფრანც: ჰო თუ არა, რა საჭიროა მაგდენი ყბედობა?

დანიელ: მე თქვენ უფრო ერთგულად გემსახურებით, ვიმუშავებ უკანასკნელ შემღებამდე, როგორც დაქირავებული, ავდგები ადრე, დავწვები გვიან. ო, მე თქვენთვის ვილოცებ დილით და საღამოს ჟამს. ღმერთი შეისმენს მოხუცის ლოცვას...

ფრანც: მორჩილება აღემატება ლოცვასაც და მარხულობასაც. განა როდისმე გასმენია, რომ ჯალათი უკუიხევდეს, როდესაც მან განაჩენი უნდა მოიყვანოს სისრულეში?

დანიელ: ო, დიახ, ეგ ასე გახლავს... მაგრამ უდანაშაულოს მოკვლა... ისეთისა...

გრანც: განა მე შენ ანგარიშს უნდა გაბარებდე? განა ჯალათს ნაჯახი ეკითხება, რატომ ასეა და არა ისეო? მაგრამ ხედავ მე რამდენად სულგრძელი ვარ, მე შენ ჯილდოს გპირდები იმის გამო, რაზეც შენ ფიცით ხარ მოვალე.

დანიელ: მაგრამ მე როცა ფიცს გაძლევდი, მეგონა შემეძლო ქრისტიანად დავრჩენილიყავ.

გრანც: ნუ მეკამათები! ვადად მთელ დღეს გაძლევ! იფიქრე კიდეც! ბედნიერება თუ უბედურება - ხომ გესმის? უდიდესი ბედნიერება თუ უკიდურესი უბედურება! შეგიჩვენებ ჯერ არნახულ წამებას.

დანიელ: (ფიქრის შემდეგ) მე მაგას შევძლებ... ხვალ შევასრულებ. (გადის).

გრანც: ცთუნება დიდი ხვდა, მაგრამ არ დაბადებულა, რომ იყოს წამებული თავისი რწმენისთვის. კეთილად შეგერგოს პატივცემულო გრაფ. ალბათ, ხვალ სალამოს საიქიოს გაემგზავრები! მთელი სიმძიმე იმაშია, თუ იმ საქმეს რა თვალით უცქერ. სულელია ის, ვინც ასეთ მოქმედებაში თავის ზარალს ხედავს. მამამ თუ ზედმეტი ღვინო გადაჰკრა, ჟინი აეშლება და აქედან წარმოიშვება ადამიანი. აი ახლა მეც ამეშალა ჟინი, მივალრძო ადამიანი. და, რასაკვირველია, ამჟამად უფრო მეტი ჭკუა და მიზანი ჩანს, ვიდრე მაშინ, როცა ადამიანი პირველად ჩაისახა. განა სიცოცხლე ადამიანთა უმრავლესობისა უმთავრესად არ არის შედეგი ივლისის მცხუნვარე შუადღისა ლოგინის მიმზიდველობისა, ჰორიზონტალური პოზისა, როდესაც სამზარეულოს კეკლუცი განისვენებს, ან რომელიმე სანთლის ჩაქრობისა? თუ კაცის წარმოშობა შედეგია პირუტყვიანი ალტყინებისა და შემთხვევისა, მაშინ ამ წარმოშობის მოსპობას რად უნდა ვუცქერდეთ ისე, თითქოს რაიმე მნიშვნელობა ჰქონდეს? წყეულიმც იყოს ჩვენი ძიძებისა და გამდელების უმეცრება, რომ ბავშვობიდანვე რაღაც სულელური ზღაპრებით სწამლავენ ჩვენს ფანტაზიას და ჩვენს უსუსურ ტვინზე ალბეჰდავენ მეორედ მოსვლის განსჯის სურათებს, რის გამო ადამიანი ცახცახებს მისი წარმოდგენის დროს, სისხლი ეყინება, ბორკავს და ხელს უშლის მისი ნების გადაწყვეტილებას და ჩვენს გაღვიძებულ ტვინს აფერხებს რაღაც ცრუმორწმუნეობის წყვილიადით, მკვლელობა! თითქოს მთელი ჯოჯოხეთის ფურიები დაქროდნენ ამ სიტყვის გარშემო! ნამდვილად კი ბუნებამ ერთი

კაცით ნაკლები წარმოშვა ამქვეყნად. ვთქვათ, დაბადების დროს ჭიპი არ შეუკრეს! ან მამამ ვერ ჩასახა ქორწინების ღამეს! თითქოს სულ ერთი არ იყოს, არ იყო არაფერი და არც რამე დარჩა და არც ღირს არარაობაზე რაიმე ლაპარაკი. ადამიანი გამოდის ტალახიდან, რამდენიმე ხანს ტალახში ფათურობს, ქმნის ტალახს და ისევ ტალახად იქცევა და იქ ლპება, სანამ თავისი წინაპრების ტალახიან ძვლებს არ დაუბრუნდება. აი, აქ თავდება სიმღერაც - ტალახიანი წრე ადამიანის დანიშნულებისა მთავრდება და ამიტომაც - გზა მშვიდობისა, კარგო ძმობილო! წახვალ იმ საიქიოს! (გადის).

სურათი მესამე

სხვა ოთახი სასახლეში

დანიელ და ყაჩაღი კარლ მოორი

კარლ. (ასწრაფებული). სად არის ფროილაინი?

დანიელ. მოწყალეო ბატონო! ნება უბოძე საბრალო ადამიანს გთხოვოს მცირე რამე.

კარლ. კეთილი! რა გინდა?

დანიელ. ეგ მცირე რამე ყველაფერია, ცოტაა, მაგრამ ჩემთვის ბევრია! ნება მიბოძე ვეამბორო თქვენს ხელებს.

კარლ. რა საჭიროა, კეთილო მოხუცო! (ეხვევა) მე შემეძლო თქვენთვის მამა მეწოდებინა!

დანიელ. თქვენი ხელი! თქვენი ხელი! გთხოვთ!

კარლ. ნუ გინდა!

დანიელ. ჩემთვის არის საჭირო! (სტაცებს ხელს, მას უცქერს და მის წინ მუხლებზე დაეცემა) ძვირფასო! საყვარელო კარლ!

კარლ: (შეკრთა, შემდეგ თავს დასძლევს და ვითომ განცვიფრდება). მეგობარო, რა მითხარ? მე შენი არ მესმის!

დანელ: ჰო! ჰო! დამალეთ! თვალთმაქცობა საჭიროა! კეთილი! კეთილი! ჩემთვის მაინც საყვარელი ბატონი ხართ. მადლობა ღმერთს, რომ თქვენ ერთი სიხარული კიდევ მომანიჭეთ! რა სულელი ვარ, რომ უმალვე ვერ გიცანით! ახ, შენ მეუფეო, ზეცათაო! თქვენ დაბრუნდით, ხოლო მოხუცი ბატონი სამარეშია... თქვენ კვლავ აქ ხართ... რა გაოგნებული ხეპრე ვარ (შუბლში ხელს ირტყამს), რომ პირველი შეხვედრისთანავე... ახ! ბატონო! ამას ვინ იფიქრებდა? ვისთვისაც მე ცრემლმორეული ვლოცულობდი... იესო მაცხოვარო! აი, ის ჩემს წინაშე დგას ცოცხალი და ჯანმრთელი ამ ძველ ბინაზე...

კარლ: ეგ ლაპარაკი არ მესმის? სიცხეში ბოდვას ჰგავს. ან იქნებ გინდათ კომედიიდან რომელიმე როლი გაითამაშოთ?

დანელ: გრცხვენოდეთ! გრცხვენოდეთ! არ არის კარგი, ასე დასცინოთ ძველ მსახურს. აი, ეგ ჭრილობის დაღი. ალბათ, ისევ გახსოვთ! მე მუდამ ასერიგად მიყვარდით, და თქვენ კი კინაღამ უბედურებაში ჩამაგდეთ. თქვენ მე კალთაში მიჯექით, გახსოვთ? იქ მრგვალ ოთახში, გახსოვთ, გიჟო! რასაკვირველია, თქვენ ეს არ დაგავიწყდებოდათ. ან ის გუგული დაგავიწყდათ, თქვენ რომ ასერიგად გიყვარდათ მისი ძახილი? მოიგონეთ, გუგული კი გატეხეთ, ნამსხვრევებად აქციეთ - ბებერმა სუზანამ გატეხა, როცა ოთახს ალაგებდა - და აი, თქვენ კალთაში მიჯექით და დაიძახეთ: "ჰოპ! ჰოპ!" გავიქეც თქვენი ცხენუკას მოსაყვანად... იესო მაცხოვარო!.. მე ხეპრე, რისთვის გავიქეც? ტანში ჟრუანტელმა დამიარა, როცა თქვენი ტირილი შემომესმა... უკან შემოვბრუნდი და თითქოს ყინვა გადამასხეს... ყოველთვის ასე ხდება, როცა ბავშვს ყურადღებას არ აქცევენ... ღმერთო ჩემო... თვალში რომ მოგხვედროდა... მარჯვენა ხელში მოგხვდა. მაშინ ვთქვი, ჩემს სიცოცხლეში ბავშვს ხელში არც დანას მივცემ, არც მაკრატელს, არც წვეტიან რამეს... საბედნიეროდ, სახლში არც ბატონი იყო, არც ქალბატონი... დიახ, დიახ, ვიფიქრე, ჩემს სიცოცხლეში გაკვეთილად გამოდგება მეთქი. ღმერთო ჩემო! ღმერთო ჩემო! შესაძლო იყო ადგილი დამეკარგნა... ღმერთმა შეგინდოთ, ურწმუნო ბავშვი იყავით, მაგრამ მადლობა ღმერთს, ყველაფერი კეთილად დამთავრდა, მხოლოდ დაგაჩნდა უშველებელი დაღი.

კარლ. რაც თქვი, ყველაფერი ჩემთვის გაუგებარია!

დანიელ. ჰო, როგორ არა! მაგრამ ხომ იყო დრო, რამდენჯერ ჩამიჩრია პირში ნამცხვარი ან ბისკვიტი - მე ხომ თქვენ ყველაზე მეტად მიყვარდით! ის არ გახსოვთ, მე რომ მეუბნებოდი, იქ, საჯინიბოში, როცა მე მოხუცი ბატონის წითურაზე შეგსვი და მინდორზე გაინავარდე: "დანიელ! - თქვენ მითხარით, - ნახე, გავიზრდები და თქვენ ჩემი მოურავი იქნებით და ჩემთან ერთად კარეტით ისეირნებთო!". მე გიპასუხეთ, - ჰო, თუ დამცალდა, თუ მოხუცი მიკადრეთ, მაშინ მე გთხოვდით, სოფელში ჩემთვის ერთი ოთახი მოგეწყოთ. მე ოციოდე ჩაფ ღვინოს ვიყიდი და სიბერის დროს მიკიტნის ხელობას დავადგები-მეთქი! გაიცინეთ, გაიცინეთ! ჩემო ახალგაზრდა ბატონო, ეს ყველაფერი დაგავიწყდათ? მოხუცი ვიღას რად სჭირდება, ყველა ივიწყებს! თქვენ მაინც ჩემთვის საყვარელი, ოქროს ბატონი ხართ! რასაკვირველია, თქვენ ცოტა თავქარიანი იყავით, ამას საწყენად არ მოგახსენებთ. საზოგადოდ ისეთი, როგორც სჩვევიათ ახალგაზრდებს. ბოლოს და ბოლოს ყველაფერი მოწესრიგდება და ნაგუბარში წყალი ჩადგება.

კარლ. (გულში ჩაიკრავს). დიახ, დანიელ... აღარ შემიძლია დავფარო, მე ვარ შენი კარლი! უბედური კარლი! როგორ ცხოვრობს ამალია?

დანიელ. მე უბედურს, ასეთი სიხარული!.. (იწყებს ტირილს).

კარლ. პატოსანო მოხუცო! მე ჩემს დაპირებას ვასრულებ იმ წითურა ცხენის გამო (სავსე ქისას აძლევს). მე მოხუცი არ დამვიწყებია.

დანიელ. როგორ? რას სჩადით? ეს ძალიან ბევრია, ხომ არ შეგცდათ?

კარლ. მე არ შევცდები, დანიელ!

დანიელ. (ლამობს მის წინ დაემხოს).

კარლ. ადექ! მითხარ, როგორ არის ამალია?

დანიელ. ღმერთმა გაბედნიეროს, დიდხანს გაცოცხლოს... ო, ღმერთო! თქვენი ამალია, ო, ამ სიხარულს ვერ გადაიტანს...

კარლ. (ადელვებული). მას მე არ დავვიწყებია?

დანელ: დავიწყებიხართ? რას ბრძანებთ? მან დაგივიწყათ? თქვენ რომ აქ ყოფილიყავით, თქვენ რომ მოგეხილათ მას რა დაემართა, როდესაც თქვენი სიკვდილის ამბავი ჩემმა ახალმა ბატონმა მოჰფინა.

კარლ: რას ამბობ! ჩემმა ძმამ?

დანელ: დიახ, თქვენმა ძმამ. ახალმა ბატონმა, თქვენმა ძმამ. ამაზე სხვა დროს გიამბობთ. ის როგორ უკუაგდებდა და იცილებდა, როცა თქვენი ძმა წინადადებას აძლევდა სასახლის ქალბატონად გამხდარიყო. ო, უნდა წავიდე, შევატყობინო. (წასვლას აპირებს).

კარლ: შეჩერდი, შეჩერდი! მან ეს არ უნდა იცოდეს. არავინაც არ უნდა იცოდეს, არც ჩემმა ძმამ.

დანელ: თქვენმა ძმამ! არა, გეფიცებით, მან არ უნდა იცოდეს. მან - არავითარ შემთხვევაში, არავითარ გზით! თუ მან უკვე არ შეიტყო. უფრო მეტი... გეუბნებით, არიან ბოროტები... ბოროტი ძმები... ბოროტი ბატონები... მაგრამ არ ვისურვებდი ვყოფილიყავ უმადური მსახური, თუნდაც ჩემს ბატონს ყელამდე ოქროში ჩავესვი. ახლანდელ ბატონს მკვდარი ჰგონიხარ...

კარლ: რას ბურტყუნებ, მოხუცო!

დანელ: (ყრუდ). ცხადია, როცა ასე უდროოდ მკვდრები ცოცხლდებიან... თქვენი ძმა ერთადერთ მემკვიდრედ იყო განსვენებულისა...

კარლ: მოხუცო, რას ბურტყუნებ? რაღაც საშინელ საიდუმლოებას ფარავ, მაგრამ შენ ის უნდა თქვა! თქვი გარკვევით!

დანელ: მე მირჩევნია ჯურღმულში ჩემი ძვლები გამოვხრა და წყურვილი მართლაც შარდით მოვიკლა, ვიდრე მკვლელობა ჩავიდინო. (სასწრაფოდ გადის).

კარლ: (აკანკალდა, შემხუთველი სიჩუმის შემდეგ). მოატყუა! მოატყუა! თითქოს ელვას გაენათებინოს ჩემი სული! არამზადობა! ვერაგობა! ცაო და ჯოჯოხეთო! შენ არა, მამაჩემო! ვერაგობა! მკვლელი, ყაჩაღი არამზადის მეოხებით! მის წინაშე მე მან გამაშავა! ის აყალბებდა ჩემს წერილებს, უმაღავდა. მისი მამობრივი გული აღსავსე იყო

სიყვარულით... ო, მე სულელი! მისი მამობრივი გული აღსავსე იყო სიყვარულით... ო, ზნედაცემულობავ! საკმარისი იყო მის წინაშე ცრემლი დამეფრქვია... ო, მე საცოდავი და უგუნური! (კედელს ეხლება). შემემლო ვყოფილიყავ ბედნიერი... ო, უსვინდისობავ! ჩემი სიცოცხლის ბედნიერება წარმტაცა თახსირმა არამზადამ! (აღშფოთებული მიდი-მოდის) მკვლელი, ყაჩაღი, არამზადა თახსირის მეოხებით! მას აზრადაც არ მოსვლია ჩემი შეჩვენება! ო, ბოროტო! უსაზღვროდ თახსირო! სიბილწით აღსავსე ბოროტმოქმედო! (შემოდის კოსინსკი).

კოსინსკი: აბა, მეთაურო, სად ხარ? რა მოხდა? გეტყობა, კიდეც დიდხანს აპირებ აქ დარჩენას!

კარლ: წავიდეთ! შეკაზმე ცხენები. მზის ჩასვლამდე უნდა გავშორდეთ საზღვარს.

კოსინსკი: ხო მარ გვეხუმრები?

კარლ: (ბრძანებით) აჩქარდი! აჩქარდი! ნულარ აყოვნებ, დატოვე ყველაფერი! ეცადე, ვერავინ გნახოს. (კოსინსკი გადის). უნდა გავშორდე ამ კედლებს. მცირეოდენ დაყოვნებას შეუძლია ჭკუიდან შემშალოს, ის კი - შვილი მამაჩემისა... ძმა! ძმა! მან უბედურ კაცად მაქცია. მისთვის მე შეურაცხყოფა არ მიმიყენებია... შენ მე ძმურად არ მომექეც! მოიმკე შენი ბოროტების ნაყოფი! ჩემი აქ ყოფნა შენ ხელს არ შეგიშლის და არც მოწამლავს შენს სიტკბოებას, მაგრამ, ცხადია, ძმურად არ მომექეც. დაე წყვილია დამა დაფაროს შენი ბოროტმოქმედება... (შემოდის კოსინსკი).

კოსინსკი: ცხენები გავამზადე. შეგვიძლია გავქუსლოთ.

კარლ: მტანჯველო! მტანჯველო! რატომ ისწრაფი! ნუთუ მას მე ველარ ვიხილავ?

კოსინსკი: ისევ მოვხდი საკაზმებს, რაკი ასე გინდა! შენ მიბრძანე, აჩქარდიო!

კარლ: მხოლოდ ერთხელ კიდეც... უკანასკნელად გეტყვი მშვიდობით! თუნდა ძირამდე დავცალო შხამით აღსავსე ფიალა და შემდეგ... შეჩერდი, კოსინსკი! მხოლოდ ათი წუთი!

სურათი მეოთხე

ბაღში

ამალია: "შენ ტირი ამალია?" მან ასე მითხრა ისეთი ხმით, ისეთი ხმით, მომეჩვენა, თითქოს ბუნება გაახალგაზრდავდა... ჩემი დამატკბობელი სიყვარულის გაზაფხული თითქოს კვლავ მეწვია, როცა მე მისი ხმა გავიგონე. ბულბული ამღერდა, როგორც მაშინ. ყვავილებიც სურნელებას აკმევდნენ, როგორც იმ დროს. მეც გადასვენებული ვიყავ მის მკლავებზე სიამით აღსავსე. გულო, ცბიერო და ორპირო! შენ გინდა გაამართლო შენი ფიცის გატეხა? არა! არა! შორს ჩემი გულიდან მისი მაცდური სახე! მე ჩემი ფიცი არ დამირღვევია, შენ ხარ ჩემი ერთადერთი! შორს ჩემგან უღვთო და წარმწყმენდი სურვილი! იმ გულში სადაც კარლი მეფობს, სხვა მომაკვდავს არც ერთს ადგილი არა აქვს. მაგრამ ჩემი სურვილი ჩემს ნებას რად ეურჩება და რად ისწრაფვის იმ უცხო ყმაწვილისაკენ? მისი სახე რად ეთანაბრება ჩემი კარლის სახეს? "შენ ტირი ამალია!" ო, მე მას აღარ შევხვდები. ჩემმა თვალებმა აღარ უნდა იხილონ ის უცხო ყმაწვილი" (გულის უბიდან კარლის სურათს ამოიღებს) შენ, ჩემო კარლ! იყავ ჩემი სულის წინამძღოლი და დამიფარე მოსული უცნობისაგან, რომელმაც ჩემი სიყვარული განცდის გზას დააყენა. (კარლი შემოდის ნიღაბში. ამალია შეკრთა). გესმის, გესმის... ჭიშკრის ხმაურია. (შენიშნა) ის არის! საით წავიდე? თითქოს მივეკარ დედამიწას... არ შემძლია გაქცევა... ღმერთო, ნუ დამტოვებ უმწეოს! არა, შენ ვერ ამომგლეჯ ჩემს კარლოსს! ჩემს გულში ორ ღმერთს არა აქვს ადგილი, მე მომაკვდავი ქალი ვარ! (სურათს ამოიღებს) შენ, ჩემო კარლ! იყავ კეთილ მფარველად, დამიფარე მოსულ სტუმრისაგან!

კარლ: აქ ხართ, ფროილან? და ასერიგად დაღვრემილი? ამ სურათზედაც ცრემლები? (ამალია დუმს). ვინ არის ის ბედნიერი, ვინც ანგელოზის თვალებს ცრემლებს აფრქვევინებს? შემძლია მეც ვნახო ეს უნეტარესი მომაკვდავთა შორის? (სურს პორტრეტს დახედოს).

ამალია: არა! ჰო! არა!

კარლ: (უკან იხევს). აა! მერე, იმსახურებს მას ასერიგად აღმერთებდეთ? ნუთუ იმსახურებს?

ამალია: ო, თქვენ ის რომ გცნობოდათ!

კარლ: მისადმი შურით ავივსებოდი!

ამალია: "თაყვანსა ვცემდი", გინდოდათ გეთქვათ.

კარლ: ო!

ამალია: თქვენ მას დიდად შეიყვარებდით. ო, მის სახეში იმდენი იყო, იმდენი... მის თვალეში... მის ხმაში იმდენი იყო ისეთი, რაც თქვენ გაგაჩნიათ და მისას მიაგავს და მე მიყვარს... (კარლი თავჩაღუნულია). აი, აქ, სადაც ახლა თქვენ დგახართ, ის ათასჯერ მდგარა და მის გვერდით მდგარა ერთიც, რომელსაც ავიწყებოდა ცა და ქვეყანა. აქ, ლამაზ ბუნების კალთაზე, მისი თვალეები სხივებს აფრქვევდნენ მის მიჯნურს და ისიც გრძნობდა მის კეთილშობილურ მზერას და უფრო მშვენიერდებოდა მისი კეთილგანწყობილების მეოხებით. აქ ის ხიბლავდა ციური ჰანგით ჰაეროვან მსმენელს. აი, ამ ბუჩქიდან სწყვეტავდა ვარდებს ჩემთვის... აქ... აქ მის მკერდზე ვიყავ მიყრდნობილი, მისი ბაგე მემამბორობოდა და ყვავილნი სიამით იფერფლებოდნენ, შეყვარებულთა წინაშე გაფენილნი.

კარლ: განა ის უკვე აღარ არის?

ამალია: ცხოვრების აღელვებულ ზღვაზე მას გრიგალი დააქროლებს! ამალიას სიყვარული მისი თანამგზავია! ის დაიარება გაუვალსა და ქვიშიან ტრამალებში! შუადღის მზე სწვავს მის შიშველ თავს, თოვლი ჩრდილოეთისა აზრობს და ჰყინავს მის სხეულს, სეტყვა უშენს სახეში, მაგრამ ამალიას სიყვარული ნანას უმღერის საზარელ ქარიშხალშიაც. გრაფ! თითქოს ჩემმა სიტყვებმა დაგალონეს!

კარლ: სიყვარულის სიტყვები ჩემს სიყვარულს აცხოველებს!

ამალია: როგორ? თქვენ სხვა გიყვართ? ვაგლახ, ეს რა ვთქვი?

კარლ: ასულო, თქვენსავით იმასაც ამალია ჰქვია.

ამალია: ბედნიერი ყოფილა თქვენი ამალია!

კარლ: უბედური ჩემი ამალია!

ამალია: უბედური? მიუხედავად იმისა, რომ თქვენ გიყვართ?

კარლ: უბედური, რადგან მას ვუყვარვარ! მაშ რა იქნება, თუკი მე კაცთა მკვლელი ვარ? ან თქვენ, ასულო, რა მდგომარეობაში იქნებოდით, რომ თქვენმა სატრფომ ყოველ კოცნასთან თითო მკვლელობა გაიხსენოს? ვაი ჩემს ამალიას! მართლაც რომ უბედური ქალია იგი.

ამალია: ო, მე რაოდენ ბედნიერი ვყოფილვარ! ჩემი კარლოსი ღვთაების სხივია. ღვთაება კი მოწყალე და შემბრალებელია. რომელიმე მწერის ტკივილი მის გულს ხვდებოდა. სისხლისმღვრელ აზრებს ისევე დაშორებული იყო, როგორც შუადღე შუალამისაგან! ლექსებს ვამბობდით: "რად გამირბიხარ შორს, ჩემო ჰექტორ, სად ბასრი ხმალი ეაკიდისა

პატროკლესათვის საზარ მსხვერპლს ითხოვს?

მშვილდისრის სროლას, ღმერთების პატივს, შემდეგ შენს ბავშვებს ვინღა ასწავლის, თუკი ქსანტუსი ქვესკნელში გმთანთქავს?

კარლ: (განაგრძობს) ჩემო ერთგულო, მომეც აბჯარი, მინდა შევიჭრა საზარელ ომში

და მოვიპოვო კვლავ გამარჯვება..."

(უცებ მოეფერება. ამალია სახტად დარჩა. იძახის: კარლ! კარლ! და გარბის)

სურათი მეხუთე

ახლომდებარე ტყე. შუაში მოჩანს ციხის ნანგრევები. ბრბო ყაჩაღებისა განლაგებულია.

ყაჩაღები: (მღერიან).

მკვლელობა და მარცვა-გლეჯა

ჩვენთვის არის გართობა; ხვალ ჩვენ იქნებ ჩამოგვახრჩონ, მაშ დღეს ლხინი, დათრობა!

თავაწყვეტით ვიქეიფოთ, დავეშუროთ დროს და სმას; ტყეში ღამეს გავათენებთ;
არ ვუკრთებთ ქარიშხალს!

ჩვენ ვეწვევით დღეს ხუცესებს, გავუდგებით ხვალ სხვა გზას; და ჩვენ რაც კი არ
გვჭირდება, ღმერთსა ვწირავთ გულით მას!

როცა ღვინო თავში ბრწყინავს, ჩვენ ვაჩალებთ ცეცხლის ალს; ეშმაკიც კი პირს
გვარიდება, არ გავურბით კაცის კვლას!

ყურს არ ვუგდებთ დაკლულ მამას

და არც დედის მუდარას; ვხოცავთ, ვჟლეტავთ ყრმას და მოხუცს, ვაფნით
ყველგან სუდარას!

ვიდრე დრო გვაქვს, მაშ ვილხინოთ

და გადავკრათ, ჰეი, ღვინო!

შვაიცერ: უკვე ღამდება და ჯერ მეთაური არსად ჩანს.

რაცმან: ის კი დაგვპირდა, შებინდებისას უთუოდ მოვალო.

შვაიცერ: თუ რამე შეამთხვიეს, ამხანაგებო, გადავწვათ ყველაფერი და არ
დავინდოთ თვით ბავშვებიც კი.

შპილბერგ: (რაცმანი განზე გაჰყავს). ორიოდ სიტყვა, რაცმან!

შვარცგ: (გრიმს). იქნებ საჭირო იყოს გავგზავნოთ მზვერავები?

გრიმ: თავი ანებე. ისეთი დავლით დაბრუნდება, რომ ჩვენ სირცხვილით
ვიწოდეთ!

შვაიცერ: მიადგა ღორი რკოს! განა დაგავიწყდა მისი გაფრთხილება? "თუ გავიგე
რომ გიქურდნიათ, თუნდ ბოლოკი მოგიპარავთ, მე მოორი არ ვიქნები, თუ დამნაშავეს
თავი ტანზე შევარჩინო!" უფლება არ გვაქვს ვიქურდოთ ან ვინმე გავმარცხოთ!

რაცმან: (ჩუმად შპიგელბერგს). რა გინდა მითხრა, თქვი გარკვევით.

შპილბერგ: ჩუ! ჩუ! არ გამეგება, როგორ გესმით თქვენ თავისუფლება. როგორც ხარები ტვირთს მივათრევთ და ამ დროს ბევრს ვმსჯელობთ დამოუკიდებლობაზე... მე ეს არ მომწონს...

შვაიცერ: (გრძობს) თავქარიანს სწადია რაღაც ამბის წამოწყება.

რაცმან: (შპიგელბერგს). შენ მაგას მეთაურზე ამბობ?

შპილბერგ: ჩუმად! ჩვენ შორის ჰყავს, ყური გვიგდონ!.. ვინ დააყენა ის ჩვენს მეთაურად! განა მან ეს ტიტული, რომელიც მე უნდა მრგებოდა, ძალით არ მიისაკუთრა? განა სიცოცხლეს იმიტომ ვწირავთ, იმიტომ ვიტანთ ამდენ გაჭირვებას, რომ ჩვენ ყმები გავმხდარიყავით? ყმები მონისა? ყმები, როცა ჩვენ შეგვეძლო თავადები ვყოფილიყავით? ღმერთს გეფიცები, რაცმან, მე ეს არ მომწონს...

შვაიცერ: (სხვას მიმართავს). ჰო, შენ, აი ნამდვილი გმირი ხარ, როცა ბაყაყებს ქვებს უშენ. მისი ხმის გაგონებაზე, როცა ცხვირს აცემინებს, ნემსის ყურში ძვრები.

შპილბერგ: მთელი წლობით მაგაზე ვფიქრობ. ეს უნდა შეიცვალოს, რაცმან, თუ შენ მართლა ისეთი ხარ, როგორც მე წარმოდგენილი მყავხარ. რაცმან, მე ვგონებ, დადგა მისი აღსასრულის ჟამი. როგორ? შენ არაფერს იმჩნევ, როცა ზარმა ჩამოკრა და გამცნო, რომ შენ თავისუფლად უნდა იყო?! შენ ვაჟკაცობა არ შეგწევს, შეიგნო გაბედული ნაბიჯი, რასაც მე განიშნებ...

რაცმან: ა! სატანა! მაგით გინდა მომხიბლო?...

შპილბერგ: მიმიხვდი! გამომყე. ორი გატენილი დამბაჩა მიზანს არ აცდებია... შემდეგ ჩვენ ვიქნებით... (სურს გაიყოლიოს).

შვაიცერ: (დანა იძრო) ა! ძაღლო! კარგ დროს გამახსენდა ბოჰემის ტყე. შენ ის ლაჩარი არა ხარ, რომელიც აკანკალდა, როცა გავიგეთ ალყა შემოგვარტყესო? მე მაშინ ჩემს თავს შევფიცე... მოკვდი, შე სულმდაბალო მკვლელიო! (ჰკლავს).

ყაჩაღები: მკვლელობა! მკვლელობა! შვაიცერ!.. შპიგელბერგ... გააშველეთ!

შვაიცერ: (დანას მის გვამზე დააგდებს). აგრე! ჩაძაღლდი! გაჩუმიდით ამხანაგებო! მაგდენი ყურადღების ღირსი არ არის ეს მურდალი. ამას სძულდა ჩვენი ბელადი, მაშინ

როდესაც მას თვითონ არც ერთი ჭრილობის ნასახი არ ატყვია! გეუბნებით, დამშვიდდით-მეთქი! ვერაგი! უნდოდა ზურგიდან მიპარვით ვაჟკაცი მოეკლა! განა ჩვენ მიტომ ვიწურებით ოფლში, რომ ჩვენ, როგორც არამზადები, გაგვისტუმრონ იმ საიქიოს? გაქნილი არამზადა! ნუთუ ჩვენ იმიტომ განვვლეთ ცეცხლის ნიაღვარი, რომ ბოლოს ვირთხებივით ამოგვხოცონ?

გრიმ: რა პასუხი გავცეთ ჩვენს მეთაურს?

შვაიცერ: ეგ მე მომანდეთ. შენ კი, უბედურო, (რაცმანს) შენ მისი თანამოზიარე იყავ. წადი, დაიკარგე აქედან! შუფტერლევ შენებრ იქცეოდა და აკი იმიტომაც ჩამოახრჩეს შვეიცარიაში, როგორც უწინასწარმეტყველა ჩვენმა მეთაურმა. (ისმის სროლა).

შვარცგ: (წამოხტა). ჩუ! დამზაჩა გავარდა! (კიდევ სროლა). კიდევ! ეს მეთაურია!

გრიმ: მოიცათ! მოითმინეთ! მან სამჯერ უნდა ისროლოს. (მესამედ სროლა).

შვარცგ: ის არის! ის არის! შვაიცერ, მოეფარე. პასუხს ჩვენ მოვახსენებთ. (ისვრიან, შემოდის კარლ მორი და კოსინსკი).

შვაიცერ: მეთაურო! უშენოდ მე ცოტა ავლედი. იყავ მსაჯული. მას შენი მოკვლა უნდოდა მოპარვით.

კარლ: ეგ დანა შესწირეთ შურისმაძიებელ ღმერთს. მაგას შენ არ იზამდი, შვაიცერ!

შვაიცერ: გეფიცები, მე მოვიმოქმედე. და ეს არ არის ყველაზე უმსგავსო, რაც კი ჩემს ცხოვრებაში ჩამიდენია, დალახვროს ეშმაკმა! (უკმაყოფილო განზე გადგება).

მორ: (ფიქრში წასული). მესმის... ძალნო ციურნო... მესმის... ფოთლები სცვივა ხეს... ჩანს ჩემი შემოდგომა დამდგარა. ეგ გვამი გაათრიეთ. (შპიგელბერგის გვამი გააქვთ).

გრიმ: გვიბრძანე, მეთაურო, რა გავაკეთოთ?

მოორ: მალე... მალე ყველაფერი ასრულდება! მოიტათ ჩემი საკრავი! მას შემდეგ რაც იქ ვიყავ, ჩემი თავი ვეღარ მიცვნი, წამერთო ნებისყოფა. სიმების ჟღერით მინდა ძალა მოვიკრიბო... მარტო დამტოვეთ.

ყაჩაღები: შუალამეა, მეთაურო!

მოორ: რაც გინდა ის იყოს, ის ცრემლი მაინც თეატრალური იყო. მე მსურს მოვისმინო რომაელების სიმღერა, რომ აღსდგეს თვლემიდან ჩემი ძალ-ღონე. საკრავი! თქვენ ამბობთ: შუალამეაო?

შვარცე: მალე გადავა. ძილი თავს გვართმევს. სამი დღეღამეა თვალი არ მოგვიხუჭავს.

მოორ: მაშ ტკბილი ძილი არამზადების ხვედრიც არის? რატომ მე არ მეკარება? მე არასდროს არც მხდალი და არც არამზადა არ ვყოფილვარ. წადით, დაიძინეთ, ხვალ გზას განვაგრძობთ.

ყაჩაღები: ძილი ნებისა, მეთაურო! (მიწაზე მიწვებ-მოწვებიან. ღრმა სიჩუმე ისადგურებს).

მოორ: (საკრავზე დამღერის).

ბრუტოს: სალამი თქვენდა, ველ-მინდვრებო, ჩემი სალამი!

აღბათ, მიმიღებთ უკანასკნელ რომაელთაგანს

იმ ფილიპოდან, სად იბრძოდნენ ბუმბერაზები.

სული გესწრაფით შეუმკრთალი ჭრილობებისგან.

ჩემო კასიო, მითხარ, სად ხარ? - რომი ემხოზა!

ჩემს ჯვარსა სძინავს და მას ჰვარავს ბნელი წყვილი!

შენი ბრუტოსი მოუწოდებს მკვდართა აჩრდილებს!

აღარ არსებობს ჩემთვის მწუხრი, არც განთიადი!

კეისარი: ვისი აჩრდილი დადის მთებში ჩაფიქრებული?

მას შეწუხებულს დადი აზის განდევნილისა!

ო, მხედველობა თვალისა თუ არა მღალატობს, ვგონებ არ ვცდები, ნაბიჯი აქვს რომაელისა!

როდის დატოვა დედამიწა ტიბროსის შვილმა?

ნეტა თუ რომი ისევ არის შვიდბორცვიანი?

მას კეისარი აღარა ჰყავს, აღარც განაგებს, დავტირი ობოლს, ვარ ნიადაგ თვალცრემლიანი!

ბრუტოს: იგი აჩრდილი ჭრილობებით დაფარულია!

ვინ გამოიხმო საფლავიდან განსვენებული?

წადი და ჰკითხე დამწუხრებულს მდინარე კოციტს: ჩვენ შორის თუ ვინ მართალია, ვინ ბრალდებული?

თავისუფლების გულისათვის დაღვრილი სისხლი

ფილიპოს წმინდა სამსხვერპლოზე კვლავად დაღადებს.

დიახ, სულს ღაფავს დიდი რომი ბრუტოსის გვამთან

და მას, დამხოზილს, თვით ბრუტოსიც ვეღარ აღადგენს!

კეისარი: მოვკვდე და ისიც შენი ხანჯლისგან, ნუთუ შენც ბრუტოს აღმართე ხელი?

ო, შვილო, მე ხომ მამად გეკუთვნი, და რად შეიქენ შენ მამისმკვლელი?

წადი! შენ დიდზე დიდი შეიქენ, რაკი შენ მამის სისხლი დაღვარე; ო, არ არსებობს კვლავ განკურნება, უმადურისგან დავრჩე მწუხარე!

ბრუტოს: მოიცა, მამავ! ერთს ვიცნობ მხოლოდ, ვინც კეისარსა ეტოლებოდა; შვილად მიგაჩნდა და იმ შვილობილს

თავისუფლება ენატრებოდა!

ძალა შეგწევდა დაგემხო რომი, ბრუტოსმა შევძელ ხელის შეხება; იცოდე, სადაც ბრუტოსი ცოცხლობს, იქვე კეისარს არ ეცოცხლება! (დასდებს ციტრას და ჩაფიქრებული გაივლ-გამოივლის).

რა საშინელი წყვილია! არსად გამოსავალი! არსად გზის მაჩვენებელი ვარსკვლავი! თუ ყველაფერი გათავდება უკანასკნელ აღმოქმენასთან, როგორც ტიკინათა უბრალო თამაში, მაშ რა საჭიროა ბედნიერების ესოდენ დაუცხრომელი წყურვილი? რა საჭიროა ლტოლვა მიუწვდომელ სრულყოფილ იდეალისადმი, თუ ამ უბრალო ნივთზე თითის ოდნავ დაჭერა (დამბაჩას იმიზნებს) ბრძენს სულელთან ათანასწორებს, მხდალს მამაცთან და პატიოსანს გაიძვერასთან? უგულო ბუნებაშიც კი ღვთაებრივი ჰარმონიაა, მაშ გონიერ არსებაში რად უნდა იყოს ამისთანა უთანხმოება? არა, არა! არსებობს რაღაც უდიდესი, რადგან ბედნიერი ჯერ არ ვყოფილვარ.

ხომ არ გგონიათ, ჩემ მიერ გასრესილნო აჩრდილნო, თქვენ წინაშე თრთოლვა დავიწყო? არა, არ ავთრთოლდები (კანკალებს). თქვენი გაფითრებული სახეები, თქვენი პირდაღებული ჭრილობანი ბედის განუწყვეტელი ჯაჭვის რგოლებია, რომელთაც მჭიდრო კავშირი აქვთ ჩემი მშობლების ზნესა და სისხლთან! ჰერილმა ხარად რატომ მაქცია, რომ ჩემს გავარვარებულ გვამში იწვის კაცობრიობა? დროვ და მარადისობავ (კვლავ იმიზნებს დამბაჩას), ერთი წუთით ერთმანეთთან გადახლართულნო, საზარელი გასაღებით ცხოვრების საპყრობილეს რომ მიკეტავთ და ბნელეთის სამეფოს მიღებთ, მითხარით, სად, სად მიმიყვანთ? უცხო, არვისგან ნახულო მხარევ! მოქანცული კაცობრიობა შენს წინ მუხლს იყრის და უცხო აჩრდილნი ელანდებიან. არა, არა, ადამიანი არ უნდა განიცდიდეს რყევას! იყავ, რაც გინდა, ოღონდ შემეძლოს ჩემი მე თან წავიმძღვარო! მე თვით ვარ ჩემი ზეცაც და ჯოჯოხეთიც! ხომ შემძლია სიცოცხლის გადაღმა დართული ძაფი გავწყვიტო ისევე ადვილად, როგორც აქ შენ შეგიძლია გამანადგურო, მაგრამ ამ თავისუფლებას კი ვერ აღმიკვეთავ! ნუთუ გავექცე ტანჯულ სიცოცხლეს? არა! არა! მინდა ვიტანჯო! ვიქონიო მოთმინება! (თანდათან ბნელდება).

ჰერმან: (შემოდის ბალიდან). ჩუ! ჩუ! ბუ როგორ საზარლად გაჰკივის. სოფელში საათმა თორმეტი დარეკა. კარგია, იმ ბოროტს სძინავს. ამ მიგდებულ ადგილზე არა კაცს გაეველება და ვერცა ვინ მოგვისმენს. (უახლოვდება აკლდამას და არახუნებს) გამოდი, ტანჯულო! ამ ციხის ბინადარო! ვახშამი მოგიტანე.

მოორ: (ფეხაკრეფით უკან დაიხია). რას ნიშნავს ეს?

ხმა აკლდამიდან: ვინ არახუნებს? ა! შენ ხარ, ჰერმან, ჩემო ყორანო?

ჰერმან: ეს მე ვარ, ჰერმან, შენი ყორანი! მოდი მოაჯირთან და ჭამე... (ბუ კივის) შენი ღამის ამხანაგები საზარლად კივიან, მოხუცო! გესიამოვნება! გემრიელია?

ხმა: ძალიან მომშივდა. მადლობა მომიხდია, ჩემო ყორანო. როგორ არის ჩემი შვილი, ჰერმან?

ჰერმან: ჩუმად... გესმის, თითქოს ხვრინავენ! შენ არაფერი გესმის?

ხმა: როგორ, განა შენ რამე შემოგესმა?

ჰერმან: ციხის ნაპრალებში ქარი ღმუის. ეს ღამის მუსიკაა, რის გამო... მოიცა, ვგონებ, ვილაც ხვრინავს. შენთან ვინმე ხომ არ არის, მოხუცო! უხ! უხ!

ხმა: ხედავ რამეს?

ჰერმან: მშვიდობით! მშვიდობით! საშინელი ადგილია! შეძვერ შენს ხვრელში. შენი მხსნელი და შენი შურისმაძიებელი მაღლა ზეცაშია. წყეული შვილი! (უნდა გაქცევა) მოორ

შესდექ!

ჰერმან: (შეჰკივლა). ო, ვაგლახ!

მოორ: შესდექ-მეთქი!

ჰერმან: ვაგლახ! ვაგლახ! ახლა კი ყველაფერი დაილუპა!

მოორ: შესდექ! ვინ ხარ შენ? აქ რას აკეთებ? თქვი!

ჰერმან: შემიბრალებთ, ო, შემიბრალებთ, მრისხანეო ბატონო! ჯერ მომისმინეთ, ვიდრე მომკლავდეთ.

მოორ: (ხმაღალ იძრობს) რა მესმის?

ჰერმან: მართალია, თქვენ სიკვდილის დამუქრებით ამიკრძალებთ... მაგრამ მე სხვაფრივ არ შემიძლო... მე არ უნდა მექნა.. ღმერთია ზეცაში... იქ ხომ თქვენი მშობელი მამაა. მებრალებოდა... ახლა გინდ მომკალით.

კარლ მოორი აქ რაღაც ამბავი იმალება. თქვი! თქვი! მე მინდა ვიცოდე ყველაფერი!

ხმა აკლდამიდან: ვაგლახ! ვაგლახ! ეს შენი ხმა მესმის, ჰერმან? ვის ესაუბრები, ჰერმან?

კარლ მოორი აქ ვიღაც არის. რა ხდება აქ? (მიიღებს აკლდამასთან). მანდ ვინა ხარ? პატიმარი, რომელსაც ხალხმა პირი შეაქცია? მე მას განვათავისუფლებ ბორკილისაგან. მისი ხმა! კიდეც! სად აქვს კარი?

ჰერმან: შემიბრალებთ, ბატონო! ღვთის გულისათვის, წადით, ნუ მიეკარებით... (გზას უღობავს).

კარლ მოორი ცხრაკლიტულშია? ჩამოდე! ყველაფერს უნდა ფარდა ჩამოეხსნას. აი, ახლა კი პირველად ჩემს სიცოცხლეში დამეხმარე, ქურდის ხელობავ! (კარებს ამტვრევს. გამოდის მოხუცი, გამხდარი, როგორც ჩონჩხი).

მოხუცი მოორ:

შეიბრალებ მოხუცი, შეიბრალებ!

კარლ მოორი ეს ხმა მამაჩემის ხმა არის.

მოხუცი მოორ:

მადლობა უფალს! დადგა ჟამი ჩემი განთავისუფლებისა.

კარლ მოორი მოხუცი მოორ: ის აჩრდილო! სამარეში რამ შეგაწუხა? იქნებ იმ საიქიოს თან წაგყვა რაიმე მძიმე ცოდვა, რომელიც გიღობავს სამოთხეში შესასვლელ

გზას? მე გავცემ ბრძანებას ილოცონ შენთვის, წადი გადაგიხადონ, რომ შენმა მოხეტიალე სულმა განისვენოს. იქნებ ქვრივ-ობლების ოქრო ჩაფალ მიწაში და იგი გაიძულებს აქ იხეტიალო შუადამისას? მიწაში ჩაფლულ განძეულს გამოვგლეჯ ურჩხულს, თუნდაც მან ცეცხლი გადამაფრქვიოს და კბილებით ჩემი ხმალი ღირღნოს. ან იქნებ იმიტომ გამომეცხადე, რომ ამიხსნა მარადისობის საიდუმლოება? მითხარ! მითხარ! შიში მე ვერ მომეკარება!

მოხუცი მოორ.

მე არც აჩრდილი ვარ, არც სული! აბა, შემახე ხელი. ო, მე ვცოცხლობ უბედური სიცოცხლით.

კარლ მოორ როგორ? მაშ შენ დამარხული არ ხარ?

მოხუცი მოორ.

მე დამარხული... სამი თვეა ვიტანჯები ჯურღმულის ბნელსა და ცივ თალებქვეშ, საცა არც მზე აღწევს, არც ნიავი, არ მნახულობს არც ერთი მეგობარი. აქ მესმის მხოლოდ ყორანთა ყვირილი და მიკიოტების კვილი.

კარლ მოორ ციურნო ძალნო! ვინ გიქნა ეგ?

მოხუცი მოორ.

მას ნუ შეაჩვენებ! ეს მიქნა ფრანცმა, ჩემმა შვილმა!

კარლ მოორ ფრანც! ფრანც! ო, ქაოსო მარადიულო!

მოხუცი მოორ.

თუ ხარ შენ კაცი და თუ შენში ძგერს გული ადამიანისა, მხსნელო, რომელსაც მე ვერც კი გიცნობ, ო, მოისმინე მამის ვაება, რაიც დამმართეს მე ჩემმა შვილებმა. სამი თვე არის შევჩივი ამ ცივ კედლებს, მაგრამ პასუხად ჩემი ჩივილისა მხოლოდ ყრუ გამოძახილია! იმიტომ თუ ხარ შენ კაცი და თუ შენში ძგერს გული ადამიანისა...

*კარლ მოორ*მაგნაირი თხოვნა თვით ნადირსაც კი გამოიყვანდა თავისი ბუნაგიდან.

მოხუცი მოორ.

მე ვიყავ ავად და ის იყო დამეტყო მომჯობინება, მომიყვანეს ვიღაც უცნობი, რომელმაც მითხრა რომ პირმშო შვილი ომში დაიღუპაო. მან თან ხმალიც მოიტანა, სისხლით შესვრილი, და უკანასკნელი გამოსათხოვარი სიტყვა, რომ ჩემს წყევლას იძულებული გაუხდია წასულიყო ომში და იქ სიკვდილს გადაჰყოფდა.

კარლ მოორ(აღელვებული პირს იბრუნებს). ახლა კი ცხადია ყველაფერი!

მოხუცი მოორ.

შემდეგიც მომისმინე! როდესაც ეს ამბავი გავიგე, ცნობა დაგვარგე. ალბათ, მკვდრად ჩამთვალეს და როდესაც ხელახლა გონს მოველ, მე უკვე სუდარაგადაფარებული კუბოში ვიყავ ჩასვენებული. კუბოს სახურავს ფრჩხილებით ვფხოჭნიდი. ახადეს. შუალამე გადასული იყო. ჩემი შვილი ფრანცი თავზე მადგა. "როგორ! - დაიყვირა საშინელი ხმით, - ხომ არ გინდა მარად ცოცხალი იყო", და კუბოს კვლავ სახურავი დააფარეს. ამ საზარელმა სიტყვებმა ცნობა დამიკარგა. როცა კვლავ გონს მოველ, ვიგრძენ კუბო ასწიეს და წამასვენეს. მიდიოდნენ ნახევარ საათს. ბოლოს, აი აქ, ამ აკლდამასთან მომიყვანეს. ჩემ წინ ჩემი შვილი იდგა და ის კაცი, რომელმაც კარლოსის ხმალი მომიტანა. ათჯერ მუხლებზე მოვეხვიე, ვემუდარე, მაგრამ მამის ვედრება გულთან არ მიიკარა. "ჩაუშვით ძირს მოხუცი! - შეჰყვირა მისმა ბაგემ, - ეყო რაც იცოცხლაო". და მე უმოწყალოდ შემეგდეს ამ ჯურღმულში და ჩემმა შვილმა ფრანცმა გამომიკეტა კარი.

*კარლ მოორ*ეგ შეუძლებელია! შეუძლებელია! შეიძლება თქვენ ცდებოდეთ!

მოხუცი მოორ.

ვცდებოდე... შემდეგიც მომისმინე, ხოლო ნუ აღელდები. ასე დავყავ ოცი საათი. არც ერთს არ გაახსენდა ჩემი ტანჯვა. აქ ადამიანის ფეხი არ დადგებულა, რადგან დიდი ხანია ამბად ლაპარაკობენ, თითქოს ჩემი წინაპრების აჩრდილები ამ ნანგრევთა შორის დადიოდნენ, ჯაჭვს აჩხარუნებდნენ და სამგლოვიაროს გალობდნენ. ბოლოს, შემომესმა,

რომ კარი ხელახლა გაიღო. იმ კაცმა მომიტანა პური და წყალი. მან მე შემატყობინა, რომ შიმშილით სიკვდილი მაქვს მისჯილი და ის სიცოცხლეს გამოეთხოვებოდა, უკეთუ შეუტყობდნენ, რომ მე საზრდოს მაწვდიდა. ასე ვატარებდი დროს. მუდმივმა ყინვამ, ჩემი სიბინძურის სიმყრალემ, უსაზღვრო მწუხარებამ ღონე მიმხადეს. მრავალჯერ შევთხოვდი უფალს ჩემს სიკვდილს, მაგრამ, ჩანს, ჩემი სასჯელის საზომი ჯერ აღუვსებელი იყო, ან შეიძლება რაიმე სიხარული უნდა განმეცადნა, ან შეიძლება სასწაულმა გადამარჩინა. მაგრამ მე ამ სასჯელს ვიმსახურებ. ხოლო ჩემი კარლი... ჩემი კარლი... თმაში ჯერ თეთრი არ ჰქონდა გამორეული.

კარლ მორკმარა! აიშაღენით! თქვენ, ლოდადქცეულნო, უფულო კუნძებო, ზარმაცებო, უგრძნობელნო, არ იღვიძებთ? (ისვრის დამბახას).

ყაჩაღები: ჰეი! ადექით! რა ამბავია!

კარლ: კანონი სათამაშო გამხდარა, ბუნების კავშირი დარღვეულა! შუღლი, ქაოსი გამეფებულა, შვილს საკუთარი მამა მოუკლავს!

შვარცგ: რას ამბობს მეთაური?

კარლ: არა, ეს სიტყვა ძლიერ ნაზია, შვილს თავის მამა ათასჯერ ბორბალზე უგლეჯია, უწვავს, უჭრია, უწამებია! არა, ეს სიტყვა ღმობიერია, თვითონ ცოდვა გაწითლდებოდა, კანიბალი შეძრწუნდებოდა, შვილს თავის მამა... აბა შეხედეთ, ერთი შეხედეთ, გრძნობა მიხდია! ამ ჯურღმულში შვილს თავის მამა სიცივით, შიმშილით, წყურვილით... აბა შეხედეთ, ეს ხომ მამაჩემია.

ყველა: მამაშენია, მამაშენი?

შვარცგ: ჩემი მეთაურის მამავ! ვეამბორები ფეხთა შენტა! ჩემი ხანჯალი შენს სამსახურად მომირთმევია.

კარლ: სამაგიერო! სამაგიერო შენ შეურაცხმყოფელს, წამებულო მოხუცო! ასე ვწყვეტ ამიერიდან ძმობის კავშირს უკუნისამდე! (იგლეჯს ტანსაცმელს) ასე შევაჩვენებ ძმის თვითეულ სისხლის წვეთს, დანთხეულს ზეცის წინაშე! მისმინეთ, მთვარევ და ვარსკვლავებო! ისმინე, ცაო შუაღამისავ, მაღლით რომ დასცქერ ამ ბოროტებას! მისმინე, სამგზის, მრისხანე ღმერთო, გამსჯელო და შურისმგებელო! აქ ვიდრეც მუხლს,

აღვაპყრობ სამ თითს და ვდებ ფიცს: დაე ბუნების წიაღიდან ვიქნე გადმონთხეული, როგორც უღირსი, მაგნე ქმნილება, თუ ჩემი ფიცი დავარღვიო, დღის სინათლე ნულარ ვიხილო, თუ არ დავღვარო ამ ქვასთან სისხლი მამისმკვლელისა!

რაცმან: ვფიცავ ვეშაპებს, ასეთ სისადაგლეს ჩვენც ვერ მოვახერხებდით!

კარლ: დიახ, ვფიცავ ყველა მათ საზარელ კვნესას, ვინც თქვენი დანის ქვეშ გათავებულა, ვინც ცეცხლს შთაუნთქავს, ან ჩემგან აფეთქებულ კოშკს გაუსრესია! კაცის კვლას გულში ნუ გაიტარებთ, სანამ თქვენი ტანსაცმელი იმ ბოროტის სისხლით არ გაიჟღინთება! თქვენ, ალბათ არც კი დაგსიზმრებიათ, რომ ოდესმე განგების იარაღი შეიქნებოდით. დღეს თქვენი ხელობა უხილავმა ძალამ გააკეთილშობილა. ქუდები მოიხადეთ, დაემხეთ მიწას და აღსდექით განწმენდილნი!

შვარცგ: გვიბრძანე, რა ვქნათ, მეთაურო?

კარლ: ადექ, შვაიცერ და ამ წმინდა ჭალარას შეეხე. გახსოვს, ერთხელ შენ ბოჰემიელ ცხენოსანს თავი გაუპე, როდესაც ხმალი მომიქნია? მაშინ მე, ძალამიხდილმა და სუნთქვაშეხუთულმა, დაგიჩოქე და მეფურ ჯილდოს დაგპირდი. მაგრამ ეს დაპირება დღემდე ვერ შეგისრულე.

შვარცგ: მართალია, დამპირდი, მაგრამ ნება მიბოძე, მუდამ ჩემს მოვალედ გთვლიდე!

კარლ: არა, მაგიერს ახლა გადაგიხდი, შვაიცერ, ასეთი პატივი არც ერთ მოკვდავს არ ღირსებია! შვაიცერ, მამაჩემის გულისათვის იმიე შური!

შვაიცერ: დიდებულო მეთაურო! პირველად დღეს შემიძლია ვიამაყო. მიბრძანე: სად, როდის და როგორ მოვკლა იგი?

კარლ: ყოველი წუთი ძვირფასია! უნდა ისწრაფო! გუნდიდან ღირსეულნი ამოირჩიე და შეიჭერ გრაფის სასახლეში. ლოგინიდან გამოათრიე, თუ მძინარე ნახო ან თუ ვნებით დამტკბარი! სუფრიდან წამოაგდე, თუ ქეიფობდეს! აჰგლიჯე ჯვარცმას, თუნდაც მუხლმოყრილი ლოცულობდეს! მხოლოდ გაფრთხილებ: ცოცხალი უნდა მომგვარო! ვინც მას კანს დაუკაწრავს, ან თმის ერთ ღერს მოაკლებს, დამნაშავეს ლუკმად ვაგლეჯ და დამშეულ ყორნებს შევაჭმევ! ცოცხალი მინდა იგი, ცოცხალი! და თუ მას

ცოცხალს და უვნებელს მომგვრი, ჯილდოდ მილიონი! თავს დავდებ და იმ მილიონს მეფეს გამოვტაცებ! მაშინ შენ ისე თავისუფალი შეიქნები, როგორც ნიავი გაშლილ მინდორზე! ხომ მიმიხვდი, შვაიცერ! აბა, ისწრაფე!

შვაიცერ: კმარა, მეთაურო! აჰა, ჩემი ხელი! ან მასთან ერთად დავბრუნდები, ან ცოცხალს ველარ მნახავ! აბა, შვაიცერის შავო ანგელოზებო, მომყევით! (გადიან).

კარლ: თქვენ კი ტყეში გაიფანტენით! მსურს მარტო დავრჩე...

მეხუთე მოქმედება

სურათი პირველი

დარბაზი მოორების სასახლეში. შუალამე გადასულია

დანიელ: (შემოდის ფანრით ხელში). მშვიდობით, მშობლიურ სახლო! მე აქ მრავალი კარგი და კეთილი მინახავს, ვიდრე ცოცხალი იყო აწ განსვენებული ბატონი! ცრემლი შენს ნეშტს მოხუცი მსახურისაგან! ეს ბატონი კი... ეს სახლი ერთ დროს ობლების და გაჭირვებულების თავშესაფარი იყო, ხოლო მისმა შვილმა მკვლელობის ბუდედ გადააქცია. მშვიდობით იატაკო, რამდენჯერ დამიგვიხარ, გამიწმენდიხარ. მშვიდობით, ბუხარო, მოხუც დანიელს ეძნელება შენთან განშორება. ღარიბი მოველ, ღარიბი მივდივარ, მაგრამ ჩემს სულს ვიხსნი... (ამ დროს, როცა წასვლას დააპირებს, შემორბის ფრანცი ხალათის ამარა). ღმერთო, შენ მიშველე! (აქრობს ფარანს).

ფრანც: ღალატი! ღალატი! საფლავებიდან სულნი დგებიან! საუკუნო ძილიდან აწყვეტილი მკვდართა სამეფო უკან მომძახის: "მკვლელო, მკვლელო!" ააა! ვინ დგას მანდ? დანიელ!

დანიელ: (შემკრთალი). დედაო ღვთისაო! გრაფ! ეს თქვენ ყვიროდით ასე საზარლად, ბატონო ჩემო, რომ სასახლეში ყველანი დაფეთდნენ და შეშლილივით ნამძინარევი წამოვარდნენ?

ფრანც: ნამძინარევი?... ვინ მოგცათ ძილის ნება? არავინ გაბედოს ძილი ამჟამად! ყველა ფხიზლობდეს! შეიარაღდნენ! თოფები მზად! ვერა ნახე, გალავანთან როგორ მოაქროლებდნენ?..

დანიელ: ვინ, ბატონო ჩემო?

ფრანც: ვინ? უტვინო! ვინ? ასე ცივად, ასე გულგრილად მეკითხები! ვინ? მე თითქმის გული შემიღონდა! აჩრდილები და ეშმაკები! წადი, სანთელი მოიტა.

დანიელ: ბატონო ჩემო!

ფრანც: რაღას აყოვნებ? ეს ღამე, ჩანს მეორედ მოსვლამდე აპირებს გაგრძელებას და მე მესმის ხმაურობა, ბრძოლის ყვირილი, ცხენების თქარა-თქური! ცა, ჯოჯოხეთი, ყველანი ჩემს წინააღმდეგ შეთქმულან, ჩემს წინააღმდეგ!

დანიელ: ბატონო ჩემო!

ფრანც: არა! მე არ მეშინია, არც ვკანკალებ! ეგ მხოლოდ სიზმარი იყო! მკვდრები არ დგებიან! ვინ თქვა, ვკანკალებდე ან გაფითრებული ვიყო? მე ძალიან კარგ გუნებაზე ვარ, სრულიად კარგად!

დანიელ: სიკვდილის ფერი გადევთ! ხმა გიკანკალებთ და ენაც აღარ გემორჩილებათ.

ფრანც: არა, მაციებს... პასტორი რომ მოვა, უთხარ: აციებს თქო.

დანიელ: შაქრით რამდენიმე წვეთ ბალზამს ხომ არ ინებებთ?

ფრანც: დააწვეთე შაქარს. პასტორი გვიან მოვა? ხმა მიკანკალებს, ენა მეზმება... მოიტა წვეთები!

დანიელ: მიბოძეთ გასაღები! დაბლა გიახლებით და მოგართმევთ.

ფრანც: არა, არა, არა! დარჩი, ან მეც შენთან ერთად წამოვალ. ხომ ხედავ, მარტო რომ დავრჩე, შეიძლება გული შემიღონდეს განა ვერ მატყობ? საჭირო არ არის! ისედაც გაივლის! აქ იყავ!

დანიელ: ო, თქვენ მართლა ავად ბრძანდებით!

ფრანც: დიახ, მართლა, მართლა ავად ვარ და ეგ ავადმყოფობა ტვინს ურევს ადამიანს! უაზროს, საშინელს სიზმრებს მაჩვენებს!.. მაგრამ სიზმრები არაფერს ნიშნავენ. ეგრე არ არის, დანიელ? სიზმრები კუჭის ბრალია! სიზმრები არაფერს ნიშნავენ.. აი, ახლა ისეთი უცნაური სიზმარი ვნახე... (გულშეღონებული დაეცემა).

დანიელ: ღმერთო ჩემო, იესო მაცხოვარო! რა ემართება? რაიმე ნიშანს მაინც იძლეოდას, რომ ცოცხალია. ვაი, თუ მე დამბრალდეს...

ფრანც: შორს საზიზღარო ჩონჩხო! რას მანჯღრევ? მკვდრები არ დგებიან!

დანიელ: ო, ღმერთო მოწყალეო! ჭკუიდან შეიშალა! სრულ გონებაზე აღარ არის.

ფრანც: (ძლივს წამოდგება) სად ვარ? ეს შენ ხარ, დანიელ? რას ვამბობდი? ყურადღებას ნუ მიაქცევ, რაც კი რამ ვთქვი. ყველაფერი სიცრუეა, მტკნარი სიცრუე! მოდი, მიშველე! ეს მხოლოდ თავბრუსდასხმა იყო, რადგან... კარგად ვერ გამოვიძინე.

დანიელ: ნეტავ იოჰანი მაინც იყოს აქ... ექიმის მოსაყვანად გავაგზავნიდი...

ფრანც: დარჩი! მომიჯექ გვერდით! ჰო, ასე!.. დანიელ, დანიელ! შენ მიხვედრილი კაცი ხარ, კეთილი ადამიანი! მოდი, გაიმბობ.

დანიელ: ახლა ნუ, სხვა დროს იყოს! საწოლში მოისვენეთ, თქვენთვის სიმშვიდეა საჭირო.

ფრანც: არა, გთხოვ მომისმინო და ჩემზე გულიანად გაიცინო... იცი, მესიზმრა, თითქოს მეფურად დროს ვატარებდი და სიამოვნებით გული მიძგერდა. განცხრომით ვიწეე ბაღში მწვანეზე, რომ უეცრად, ეს თითქოს შუადღისას იყო, უეცრად... გაიცინე მეთქი, გეუბნები, გაიცინე!

დანიელ: უეცრად?

ფრანც: უეცრად საშინელმა ჭექა-ქუხილმა თავზარი დამცა. ათრთოლებული წამოვდექ ზეზე და რას ვხედავ? მთელი არემარე ცეცხლის ალშია გახვეული! მთელი ტყეები, ქალაქები დნებიან ისე, როგორც სანთელი გალხვება ცეცხლზე. გრიგალი

ანდრევს, აფორიაქებს ზღვას, ცას და ხმელეთს. უცებ მაღლიდან მოისმა თითქოს საყვირთა ხმა: "მიწავ, მომეც შენი მკვდრები! ზღვავ, მომეც შენი მკვდრები!" ვხედავ, მთის მწვერვალზე, კვამლის სამ ტახტზე, ზის სამი მოხუცი, რომელთა მზერისგან განილტვის სამი მიწიერი.

დანელ: ეგ ხომ მეორედ მოსვლის ცოცხალი სურათია!

ფრანც: ეს ხომ სრული უაზრობაა! აგერ, წამოდგა ერთი მათგანი, ბნელ დამესავით მოღუშული. აღმოსავლეთ-დასავლეთ შუა სასწორი ეჭირა ხელში და ასე ამბობდა: "ახლოს მოდით, ადამის ძენო! თქვენი გულის ზრახვებს და საქმეებს ჩემი რისხვის შურისგების სასწორზე ვწონიო".

დანელ: ღმერთო, შენ დამიფარე!

ფრანც: თოვლივით გაფითრებულნი ვიდექით ყველანი! შიშით ველოდით განკითხვის წუთებს. უცებ მომეჩვენა, თითქოს პირველად ჩემი სახელი დაიძახეს ჭექა-გრიალის ხმაურობაში. ძვლებში ტვინი გამეყინა და კბილებს ვაკაწკაწებდი! სასწორმა დაიჩხრიალა, კლდემ დაიგრგვინა და რიგრიგობით მომაკვდინებელ ცოდვებს ჰყრიდნენ მარცხენა თასზე.

დანელ: შეგინდოს უფალმა!

ფრანც: არა, არ შემინდო! თასზე ცოდვები იზრდებოდა, და მეორეს, შენდობის თასს სძალავდა. ბოლოს მოვიდა ერთი მოხუცი, მწუხარებისგან წელში მოხრილი. ამ სანახაობამ ყველა შეზარა და მოხუცს თვალი მოარიდეს. მე ვიცან მოხუცი. ვერცხლის თმის ერთი ბლუჯა დააგდო ცოდვების თასზე და უფსკრულამდე მსწრაფლ დაიძირა. შენდობის თასი კი მაღლა ჰაერში ფრიალებდა. მაშინ მომესმა გრგვინვა-ქუხილში მჭექარე ხმა გულშემზარავი: "შენდობა ყველას, ყველა ცოდვილს ქვეყნისასა და ქვესკნელისას, მხოლოდ შენა ხარ განრიდებული!" რაო? რატომ არ იცინი დანიელ?

დანელ: რა დროს სიცილია, ბატონო ჩემო! სიზმარი ღვთისგან არის მოვლენილი!

ფრანც: რაო? მაგას ნუ მეტყვი! მიწოდე სულელი, უგუნური, უაზრო, რეგენი! ღვთის გულისათვის, ძვირფასო დანიელ, გთხოვ, გვედრები გაიცინო! გულიანად გაიცინე ჩემზე!

დანიელ: სიზმრები ღვთით არის. ვილოცებ თქვენთვის... თქვენს მაგიერ შევედრები.

ფრანც: ცრუობ, გეუბნები! ახლავე წადი, სულ ირბინე, მოძებნე პასტორი, უთხარ აჩქარდეს! მაგრამ, გიმეორებ, ცრუობ-მეთქი!

დანიელ: ღმერთმა შეგინდოთ!

ფრანც: ბრბოს სიბრძნე - ბრბოს სილაჩრეა! ჯერ ხომ არ ვიცით, გაქრა წარსული, თუ არსებობს ვარსკვლავებს მაღლა... ჰმ! ჰმ! განა იქ არის ვინმე შურისმაძიებელი? არა! არა!.. მაშ ვინ ჩამჩურჩულებს, არისო? მაშ ამაღამ უნდა წარვდგე მის წინაშე? იქ არაფერია! მაგრამ თუ არის? მე ვბრძანებ, რომ იქ არაფერი არ არის! არაფერი არ უნდა იყოს! მაგრამ მაინც თუ არის? ვაი შენ, თუ ყველაფერს მოგკითხავენ! რატომ მივლის შიშის ჟრუანტელი ძვალსა და რბილში? სიკვდილი! მაშ უნდა მოვკვდე?.. ეს სიტყვა რატომ მცემს თავზარს! ანგარიშს მომთხოვს შურისმაძიებელი, იქ, მაღლა... და თუ ის სამართლიანია... ქვრივ-ობლები, ჩაგრულები, წამებულები მასთან ჩივიან, მას შელადადებენ... და თუ ის სამართლიანია, რატომ იტანჯებოდნენ, მე რატომ ვზეიმობდი მათზე? (შემოდის პასტორი მოზერი).

მოზერ: თქვენ დამიბარეთ, გრაფ! გაკვირვებული ვარ; პირველი შემთხვევაა! იქნებ აზრად გაქვთ რელიგია მასხრად აიგდოთ! ან იქნებ ცახცახებთ მის წინაშე?

ფრანც: მასხრად ავიგდებ, თუ შიშით განვიმსჭვალე, დამოკიდებულია შენს პასუხზე! გამიგონე, მოზერ! მე მტკიცებას დავიწყებ, რომ ან თვითონ შენ ხარ სულელი, ანდა ხალხს ასულელებ! უნდა გამცე პასუხი! უარჰყავ ჩემი მტკიცება, გესმის? სიცოცხლის ფასად დაგიჯდება, თუ არ მიპასუხებ!

მოზერ: ნუთუ უზენაეს არსებას იწვევ შენს სამსჯავროზე? იგი ჩვენ ოდესმე გვიპასუხებს.

ფრანც: შენთვის ხშირად ბურგუნდიის ჭიქა ღვინოზე ხუმრობით მითქვამს: "არ არის ღმერთი!" ახლა ხუმრობის გარეშე გეუბნები და გიმეორებ: "არ არის ღმერთი!" მოიხმარე ყოველნაირი იარაღი, რაც კი შენს ხელთ არის და მე მათ ერთი შებერვით გავაცამტვერებ!

მოზერ: მაშინ შენ შეძლებდი მეხის უკუგდებასაც, რომელიც ათიათასი ფუთის სიმძიმით გასრისავს შენს ზვიად სულს! ის ყოვლის მხილველი ღმერთი, რომლის განადგურებაც თავისსავე შემოქმედების წიაღში შენ გწადია, შენ, რეგვენს და ბოროტს. არ საჭიროებს მომაკვდავ ბაგეთაგან დაცვას, ან თავის მართლებას, რამდენადაც ღმობიერი სათნოებასთან.

ფრანც: დიდებულია, ხუცესო! საუცხოოა!

მოზერ: აქ მე მოვსულვარ უმაღლესი ბატონის ბრძანებით და ვესაუბრები ისეთსავე ჭიას, როგორც ვარ მე თვითონ და რომელსაც არ მინდა მე მოვწონდე რასაკვირველია, მე უნდა შემეძლოს მოვახდინო სასწაულთმოქმედება, რათა მით თქვენც გამოგტეხოთ თქვენს ბოროტმოქმედებაში, მაგრამ თუ თქვენი რწმენა ესოდენ მტკიცეა, რა საჭირო იყო ჩემი აქ მოწვევა? მითხარით რატომ მომიწვიეთ შუალამისას?

ფრანც: იმიტომ, რომ მომეწყინა და ჭადრაკის თამაში აღარ მესიამოვნება. და აი, აზრად მომივიდა, მხოლოდ უგუნებოდ ყოფნის გამო, ხუცესს წავეკინკლაო. უბრალო დაშინებით ჩემგან ბევრს ვერაფერს გახდები. კარგად ვიცი, ვინც აქ უდღეურია, ის უკვდავებას ებღაუჭება, მაგრამ სცდება სასტიკად! ფილოსოფოსნი და მეცნიერნი ამტკიცებენ, რომ ჩვენი ყოფნა სისხლის თრთოლვაა და სხვა არაფერი, და სისხლის უკანასკნელი წვეთის შეჩერებასთან ქრება სულიც და აზრიც. სული ინაწილებს სხეულის ყოველგვარ უძლურებას. მაშასადამე, სული ისპობა სხეულის გახრწნასთან ერთად!

მოზერ: ეგ არის თქვენი განწირულების და სასოწარკვეთის ფილოსოფია. მაგრამ თქვენი დამფრთხალი გული თვითონვე გამხელთ და გამტყუნებთ! ყველა მაგ სისტემათა ქსელს დასწყვეტს ორიოდ სიტყვა: "შენ უნდა მოკვდე". და თუ სიკვდილის ჟამსაც ასევე შეურყეველი იქმნებით, თქვენ გაიმარჯვებთ, ხოლო თუ წუთით მაინც შიშმა შეგიპყროთ, ვაი თქვენ მაშინ დაშთებით გაცრუებული!

ფრანც: (შემკრთალი). თუ სიკვდილის ჟამს შიშმა შემიპყრო?

მოზერ: მე მინახავს მრავალი ისეთი უბედური, რომლებიც თავის სიცოცხლეში არაჩვეულებრივი სიჯიუტით სიმართლეს ეწინააღმდეგებოდნენ. მაგრამ სიკვდილის ჟამს ყოველი ცთომილება ქრება. მე მინდა თქვენს საწოლთან ვიმყოფებოდე, როდესაც თქვენ ის ის არის უნდა მოკვდეთ. ძალიან მინდა ვნახო როგორ კვდება მტარვალი. მე იქ გავჩერდები და დაგიწყებთ ცქერას, როდესაც ექიმი თქვენს გაციებულ ხელს შეეხება, როცა ძნელადღა შეგატყობს მაჯისცემას, დაგხედავს და იტყვის მხრების აწევით: "შველა ადამიანის მიერ შეუძლებელი და ამაოა!" მაშინ გმართებთ სიფრთხილე, რომ არ გარდაიქცეთ რიჩარდად ან ნერონად!

ფრანც: არა! არა!

მოზერ: და ეგ "არა" მაშინ მლაღადებელ "ჰოდ" გარდაგექცევათ. შინაგან მსაჯულს ვერ მოისყიდით ვერავითარ სკეპტიკური მსჯელობით, მაშინ იგი გაიღვიძებს და გაგასამართლებს. ეს დაემართება ისეთ ხალხს, ვინც დამარხა სამარეში ცოცხალი ადამიანი, ეს იქნება სასოწარკვეთა თვითმკვლელისა, როდესაც თავის თავს სასიკვდილო ჭრილობა მიაყენა და იგრძნო სინანული. ეს იქნება გაელვება. რომელიც გაანათებს ჩვენი ცხოვრების წყვილიადს. ეს იქნება წამით შეხედვა, და თუ მაშინაც მტკიცე და ურყევი გამოდებით, მაშასადამე, თქვენ მართალი იქნებით!

ფრანც: (აღელვებული გაივლ-გამოივლის). ხუცესის ზღაპრები! ხუცესის აბდაუბდა!

მოზერ: და აი, მაშინ პირველად თქვენს სულს დაგლეჯს მარადიულობის მახვილი, მაგრამ უკვე გვიან იქნება. აზრი ღმერთზე გააღვიძებს საშინელ მეზობელს, რომლის სახელი არის - მსაჯული! განსაჯეთ, მორ, თქვენი ხელის ნიშნებაზე დამოკიდებულია სიცოცხლე ათასი ადამიანისა. აქედან თქვენ უბედურ ჰყავით ცხრაას ოთხმოცდაცამეტი! თქვენ ღირსი არ გახდით რომის იმპერიისა, თორემ ნერონი იქნებოდით, არ გეკუთვნით პერუ, თორემ პისარო იქნებოდით. ნუთუ თქვენ გგონიათ ღმერთი თანახმა იყოს, რომ თქვენ, ერთადერთმა ადამიანმა იპარპაშოთ, იბატონოთ მისგან შექმნილ ქვეყანაში, როგორც მტარვალმა და ეს ქვეყანა თავდაყირა დააყენოთ? ამას ნუ იფიქრებთ! ყოველი წუთი, რომელიც თქვენ მათ მოუკალით, ყოველი

სიხარული, რომელიც თქვენ მათ მოუწამლეთ, ყოველი სრულყოფა, რომელიც მათ ჩაუხშეთ, ოდესმე მოგეთხოვებათ და, თუ თქვენ ამაზე პასუხი გაეცით, მაშასადამე, თქვენ მართალი იქნებით!

ფრანც: (გამწარებული მივარდება). სიცრუის გულა! ბაგე შენი მეხმა ჩაღწეოს! მაგ ენას პირიდან ამოგგლეჯ!..

მოზერ: განა უკვე იგრძენით სიმართლის მთელი სიმძიმე? მე ხომ ჯერ არ მიხსენებია არც ერთი დამამტკიცებელი საბუთი! ნება მიბოძე შევუდგე დამტკიცებას!

ფრანც: გაჩუმდი! ქაჯებს წაუღიხარ შენი საბუთებით! გეუბნები სული ჩვენი ისპობა-მეთქი და არ მსურს შენი მტკიცება მოვისმინო.

მოზერ: მაგრამ თქვენი უკვდავი სული ებრძვის მხოლოდ სიტყვებს და ამარცხებს უვიც აზროვნებას.

ფრანც: მაგრამ მე არ მინდა უკვდავი ვიყო. მე მას ვაიძულე განადგურებას, გავახელებ, რომ გახელებულმა მომსპოს. აბა ყველაზე უდიდესი ცოდვა დამისახელე, რომ იმ ცოდვამ შესძლოს მისი განრისხება.

მოზერ: მე ვიცი მხოლოდ ორი ცოდვა, მაგრამ ისინი ადამიანის ხელიდან არ გამოვა და არც ფიქრად მოუვა ვისმეს.

ფრანც: რა ცოდვებია ამისთანა?

მოზერ: ერთს ეწოდება მამისმკვლელობა და მეორეს ძმისმკვლელობა.

ფრანც: მოზერ! ჯოჯოხეთთან ხარ თუ ზეცასთან შეთქმული?

მოზერ: ვაი იმას, ვისაც ორივე სულს უმძიმებს! ერჩივნა სულ არ დაბადებულიყო.

ფრანც: (სავარძელში ჩაეცემა). მოსპობა, განადგურება!

მოზერ: იხარებდე! მამისმკვლელთან შედარებით თქვენ წმინდანი ხართ. წყევლა, რომელიც თქვენ შეგაჩვენებთ, სიყვარულის სიმღერაა იმასთან შედარებით, რაც მამისმკვლელს მოელის. შურისძიება!

ფრანც: (წამოხტება). გასკდეს დედამიწა და თან ჩაგიტანოს, ყარყუმო! დამეკარგე! ვინ გიხმო აქ? დამეკარგე, თორემ თავპირს ჩაგიმტვრევ!

მოზერ: ნუთუ ხუცესის ყბედობამ ასეთ ფილოსოფოსს თავზარი დაგცა? შესძელით მისი განქარვება! (გადის).

ფრანც (აქეთ-იქით ეხლება. მოუსვენრად არის. სიჩუმის შემდეგ შემოდის მსახური) მსახური

ამალია გაიქცა! გრაფიც მოულოდნელად გაქრა! (შემოდის დანიელ).

დანიელ: ბატონო ჩემო, მხედრების მთელი ჯარი სასახლისაკენ მოჰქრის და ყვირის: სიკვდილი, სიკვდილიო! ფეხზე დამდგარა სოფელი!

ფრანც: წადი, უბრძანე, უბრძანე ზარები დარეკონ! დაე საყდრისკენ გასწიოს ყველამ. მუხლი მოიდრიკონ და ჩემთვის ილოცონ! ყოველი პატიმარი ანთავისუფლონ! ღარიბ-ღატაკებს ერთიორად, ერთისამად დავასაჩუქრებ... მე... წადი, უხმე სულიერ მამას, დაე, განმტვირთოს ცოდვებისაგან... ისევ აქა ხარ?

დანიელ: ღმერთო, შემინდე მე ცოდვილსა! გონს ვერ მოვსულვარ. თქვენ ხომ არასოდეს არ გწამდათ ღმერთი!

ფრანც: სიტყვა არ დასძრა! სიკვდილი მოდის! გესმის, სიკვდილი! აჩქარდი, თორემ დაგვიანდება! ილოცე, ილოცე-მეთქი!

დანიელ: არ გეუბნებოდით: "აი, თქვენ ლოცვებს აგინებთ, მაგრამ დადგება საშინელი წამი და"...

ფრანც: მაპატიე, ჩემო ძვირფასო, ჩემო კეთილო დანიელ, მაპატიე! შეგმოსავ თავით ფეხებამდე! ილოცე-მეთქი! მუხლმოდრეკილი გვედრები, გაფიცებ ეშმაკის სახელს, ილოცე! ილოცე-მეთქი!

შვაიცერ: (გარეთ). დაჰკარ! მოჰკალ! შეამტვრიე! სინათლე მოჩანს, უთუოდ იქ არის! მიდით იერიშით!

გრიმ: მოანათეთ! ცეცხლი სასახლეს!..

ფრანც: ისმინე ლოცვა ჩემი, მეუფეო ზეცათაო! ეს პირველია და ვგონებ სხვა დროს არც განმეორდეს! გამიგონე, ცათა მპყრობელო...

დანიელ: ღმერთო ჩემო! ეგრე ღმერთს განა ვინ ევედრება! ეგ უფრო გმობაა, ვიდრე ლოცვა. (ცვივა ქვები, იმსხვრევა ფანჯრები. ცეცხლი ედება სასახლეს).

ფრანც: დამბადებელო! მე არ ვყოფილვარ უბრალო მკვლელი, მცირედი არასოდეს შემიცოდავს, ყოვლის შემქმნელო!

დანიელ: შეუხდე, ზეციერო! მისი ლოცვაც ცოდვად იფრქვევა!

ფრანც: არ ძალმიძს ლოცვა. აჟ, აჟ ცარიელია, ბნელით მოცული! არა, არა! არ მსურს ვილოცო! ზეცას არ ერგოს ეს გამარჯვება! ნურც ჯოჯოხეთმა იხაროს ჩემზე!

დანიელ: ღმერთო მოწყალეო! გვიშველეთ, გვიშველეთ, გვიშველეთ, ცეცხლი გაუჩნდა მთელს სასახლეს!

ფრანც: ჩქარა დაშნა ხელში დაიჭი და ჩამეც მუცელში, რომ იმ უჯიშო ძაღლების საგინებელი არ გავხდე!

დანიელ: ღმერთმა დამიფაროს, მაგას რას მიბრძანებთ! მე ჩემს სიცოცხლეში ვერავინ დამითანხმებს, რომ ვინმე უდროოდ ზეცას გავაგზავნო, არა თუ...

ფრანც: ჯოჯოხეთში, გინდოდა გეთქვა. შენ მართალი ხარ, მე უკვე ვგრძნობ რაღაც მაგდაგვარს. (შერყეულივით) ეგ სიმღერა იმათი ისმის... სისინი იმათი არის! ქვესკნელის გველნო, აქეთ მორბიან, კარებს მოწყდნენ! რად მეშინია მომაკვდინებელი მახვილისა? კარი ჭახჭახებს, ჩამოვარდა! ხსნა აღარ არის! შენ მაინც მექმენ შემბრალებლად!.. (თავს იხრჩობს. შემორბის შვაიცერ. უკან რაზმი).

შვაიცერ: არამზადავ, მეჩვენე სად ხარ? ხედავთ, როგორ შემოეფანტნენ. ცოტა მოკვთე ჰყოლია. ის ძაღლი სადღა მიიმალა?

გრიშ: ეს ვინლა არის?

შვაიცერ: ჩვენთვის დაუსწრია! ხმლები ჩააგეთ! შეხედეთ, დამხრჩვალ კატასავით ჰკიდია!

რაცმან: ნუ წუხარ, გათავებულა!

შვაიცერ: მკვდარია? როგორ, უჩემოდ მომკვდარა? დიახ, სიხარულს გამოსალმებია. მკვდარია, მკვდარი... წადით და მეთაურს უთხარით: მოკვდა-თქო და მეც ვერასოდეს ვეღარ მიხილავს. (დამბაჩას დაიცემს).

სურათი მეორე

სცენა აკლდამასთან

მოხუცი მოორ: , მის წინ კარლი

კარლ: იგი არ ბრუნდება! (ხანჯალს კლდეს დაარტყამს ისე, რომ ნაპერწკლები სცვივა).

მოხუცი მოორ: იყოს მისთვის პატიება სასჯელად, ჩემი შურისძიება - გაორკეცებულ სიყვარულად!

კარლ: არა, ვფიცავ ჩემს აღშფოთებულ სულს, ეგ არ იქნება, ეგ მე არ მინდა!

მოხუცი მოორ: ო, შვილო ჩემო, შვილო ჩემო!

კარლ: როგორ, შენ მისთვის ცრემლს აფრქვევ ამ აკლდამასთან?

მოხუცი მოორ: შემიბრალე, გემუდარები, შემიბრალე! დიახ, მე ჩემი შვილი ვაწამე და ახლა იგი მე მაწამებს. ეს ღვთის განგებაა. ო, კარლ, თუ დამფრენ თავზე მყუდროების სამყოფელიდან! შემინდე მე! ო, მაპატიე!

კარლ: თქვენ ასე გიყვარდათ თქვენი მეორე შვილი?

მოხუცი მოორ: ღმერთია ამის მოწმე! ო, რად გაუგონე უმადურ ფრანცს, მის ცბიერ რჩევას? მე ვიქნებოდი უბედნიერესი მამა მთელ კაცობრიობის მამათა შორის! ვაგლახ, მე ვაგლახ! სიკვდილი მელის სხვის ხელში უშვილოდ, რომელსაც შეეძლო ჩემთვის თვალეხი დაეხუჭა.

კარლ: შენ მართალი ხარ, მოხუცო! შენი შვილი დაღუპულია შენთვის სამუდამოდ.

მოხუცი მოორ: სამუდამოდ? შენ ამბობ მაგას?

კარლ: მეტს ნულარ მკითხავ! დიახ, სამუდამოდ!

მოხუცი მოორ: უცნობო, რად განმათავისუფლე ამ ციხიდან? რად განმათავისუფლე, რად?

კარლ: არ იქნება, რომ ქურდულად დალოცვა გამოვტყუო და შემდეგ გადავიკარგო ღვთაებრივი ნადავლით? ამბობენ მამის კურთხევა სამარადისოდ დაურღვეველია. მე დავუმსხვრიე შენს ციხეს კარები! დამლოცე!

მოხუცი მოორ: ო, რატომ არ დაინდე ფრანცი, მამის მხსნელო? ღვთაება გულუხვია თავისი ღმობიერებით.

კარლ: დამლოცე, მოხუცო! დამლოცე!

მოხუცი მოორ: იყავ ბედნიერი, როგორათაც იყავ შემზრალეხელი!

კარლ: ო, სად გაქრა ჩემი ვაჟკაცობა?

მოხუცი მოორ: სიბრძნე შენი იყოს სიბრძნე ჭადაროსანთა და გული შენი იყოს უმანკო ბავშვისა!

კარლ: მეამბორე, ღვთაებრივო მოხუცო!

მოხუცი მოორ: წარმოიდგინე, ვითომც მამის ამბორია. მე კი წარმოვიდგენ, რომ ჩემს შვილს ვეამბორები!

კარლ: წარმომიდგენია, რომ ეს მამის ამბორია! ვაგლახ! ცაო, მისმინე! მამავ, მამავ, ნულარას მკითხავ! შენი მხსნელი ავაზაკები და კაცისმკვლელები არიან და მათი ბელადი შენი კარლი!

მოხუცი მოორ: კარლ! კარლ!

კარლ: მამავ, მამათა შორის უბედურზე უბედურო, შენ მოკვდი ჩემგან... მამა! მამა! (შემოდის გუნდი ყაჩარებისა).

გრიმ: მეთაურო!

რაცმან: ჩვენ დამნაშავენი არა ვართ, მეთაურო!

კარლ: ვინ თქვენ? ვინ ხართ?

შვარცგ: შენ არც კი გინდა შეხედო შენს ერთგულებს!..

კარლ: ვაი თქვენ, თუ ამჟამადაც ერთგულება გამიწიეთ...

რაცმან: მიიღე შენი ერთგული შვაიცერის უკანასკნელი გამოთხოვება! აღარ დაბრუნდება შენი ერთგული შვაიცერი!

კარლ: მაშ თქვენ იგი ვერ ნახეთ?

შვარცგ: ვნახეთ მკვდარი.

კარლ: გმადლობ, შენ, ზეციერო გამგებელო! გადამეხვეით, ჩემო ძმებო, ჩემო ბავშვებო! დღეის შემდეგ ჩვენი მიზანია ლმობიერება და თუ ამის დროც გასულა, ჩანს ყველაფერი ამაოა. (მეორე რაზმი და ამალია).

ყაჩადი: მეთაურო, მეთაურო ნადავლი, საპატო ნადავლი!

ამალია: (თმაჩამოშლილი) აქ არის ტყეში? ცოცხალია? სად არის იგი? კარლ, კარლ! ესენი ყვირიან, რომ მკვდრები აღდგნენ შენს ხმაზე... რომ ბიძა ცოცხალია! სად არის იგი? კარლ! ბიძაჩემო! (მოხუცთან დაემხოზა).

კარლ: ვინ მოიხმო ჩემთან ეგ სახე?

ამალია: კვლავ ჩემთან არის! ო, ზეცის ძალნო, კვლავ ჩემთან არის!

კარლ: გავეშუროთ! თვითონ სატანამ მიღალატა.

ამალია: დანიშნულო, აღთქმულო ჩემო, შენ ჰბორგავ! ჰო, უთუოდ სიხარულისგან! ო, მარტო მე რად ვარ ასე უგრძნობი, ასე ცივი ამ სიხარულის ქარიშხალში?

კარლ: მკერდიდან მომაცილეთ! მოჰკალით იგი! მომკალით მე! დე დაიღუპოს მთელი ქვეყანა!

ამალია: საით? სიყვარული მარადისობაა, სიხარული - უსაზღვროება, და შენ გარბიხარ?

კარლ: შორს, შორს ჩემგან სასძლოთა შორის უბედურზე უბედურო!

ამალია: ღვთის გულისათვის, მომეცით ხელი! თვალთ მიბნელდება! იგი გამირბის!

კარლ: ჯოჯოხეთის კერძო, აქ რომელმა თქვენგანმა შემომიტყუა? სულნო ჩემგან განწირულნო სიყვარულის ჩანასახშივე, გასრესილნო საღვთო ძილის ჟამს!..

ამალია: მაშ მართალია, ღმერთო ზეციერო, მაშ მართალია? რით შეგცოდე მე უბედურმა? იგი მიყვარდა!

კარლ: ეს კაცის ღონეს აღემატება. ჩემს ირგვლივ სიკვდილი ათას ლულიდან ბევრჯერ წიოდა, მაგრამ არც ერთხელ არ შევმდრკალვარ იმის წინაშე. და ნუთუ ახლა დედაკაცივით ავცახცახდე ქალის წინაშე? არა, დედაკაცი ვერ შეარყევს ჩემს ვაჟკაცობას. (სურს გავარდეს).

ამალია: მკვლელი! ბოროტო! უშენოდ ყოფნა არ შემიძლია.

კარლ: შორს ჩემგან ცბიერო გველო! შენ გინდა აბუჩად აიგდო ჩემი სიშმაგე, მაგრამ მე დავძლევ ჩემს მტარვალ ბედს. რად ტირი? ო, ურცხვო, ღვარძლიანო ბედო! სახეს მაჩვენებ, თითქოს ტიროდე, თითქოს მყავდეს ვინმე კიდევ დამტირებელი!

ამალია: კარლ, კარლ!

კარლ: ამას რას ვხედავ? ხელი არ მკრა, არ მიცილებს. ამალია, იქნებ შენ დაგავიწყდა, ვის ეხვევი, ამალია?!

ამალია: ერთადერთს ჩემთვის განუყრელს, განუშორებელს!

კარლ: მან მაპატია. მას მე ვუყვარვარ, წმინდა ვარ, როგორც ზეცის ეთერი! ო, უცქირე, სინათლის შვილნი ცრემლებს აფრქვევენ, ატირებულნი ბოროტ სულებთან! მაშ თქვენც იტირეთ, იტირეთ! თქვენც ხომ ბედნიერნი ხართ. ო, ამალია, ამალია! (კოცნის).

რაცმან: სდექ, მოღალატევ! განმშორდი, თორემ სიტყვას გეტყვი, ყურში აწივლდეს და კბილებმა ელდისგან ღრჭენა დაგიწყოს.

პირველი: ბოჰემიის ტყე გაიხსენე, გესმის, ბოჰემიის ტყე!

მეორე: რად ყოყმანობ! გაიხსენე ბოჰემიის ტყე!

პირველი: უპიროვ, სად გაქრა შენი ფიცი? განა ჭრილობებს ასე მალე ივიწყებენ? როცა ჩვენს ბედნიერებას, სახელს და სიცოცხლეს შენთვის ვწირავდით, როდესაც ჩვენ შენი სიცოცხლის დასაცავად მტკიცედ ვიდექით, როგორც კედელი, როგორც ფარი, განა შენ მაშინ არ აღაპყარ ხელი ზეცისაკენ და არ შემოგვფიცე, რომ არასოდეს დაგვტოვებდი, ისე როგორც ჩვენ განუყრელი ვიყავით შენთან?.. ფიცის გამტეხო! ვისი გულისთვის გინდა დაგვტოვო? ამ გომბიოს წრიპინის გამო?

შვარცე: ნუთუ არ გრცხვენის ფიცის დარღვევა? როლერის სულიც გაწითლდებოდა შენ სილაჩრეზე და შეჭურვილი საფლავიდან აღსდგებოდა შენს დასასჯელად.

გრიმ: აჰა, უცქირე... ამ ჭრილობებს! აჰა, უცქირე!

პირველი: აჰა, უცქირე!

ყველა: აჰა, უცქირე!

რაცმან: არ გეცნობა შენ ეს ჭრილობები? ჩვენი სისხლით ნაყიდი ხარ! სულით და ხორციტ ჩვენი ხარ, ჩვენი! თუნდაც ამისთვის თვით მოლოხი შეებრძოლოს მიქელ გაბრიელს. წამოდი ჩვენთან! მსხვერპლისთვის მსხვერპლი! ამალია რაზმს შეეწიროს.

კარლ: მორჩა ყოველი. მონანიება მოვინდომე, მაგრამ ზეცამ სხვარიგ განსაჯა. ბეცო, უგუნურო! დიდ ცოდვილს განა შეუძლია უკუმოიქცეს? არა! არასოდეს!

ამალია: შესდექ, შესდექ! დამეც მახვილი! კვლავ მარტო დავრჩი. დამეც მახვილი და მით შემიბრალე!

კარლ: მებრალება, დათვებს ხვდა წილად, მე შენ ვერ მოგკლავ.

ამალია: ო, ღვთის გულისათვის! გემუდარები! სიყვარული ჩვენთვის საჭირო აღარ არის. დიახ, კარგად ვიცი, ჩვენი ვარსკვლავნი გადამტერებულან და ერთმანეთს გაურბიან. მხოლოდ სიკვდილს გემუდარები... მიტოვებული, მიტოვებული! გესმის შენ ამ სიტყვის საზარი ხმები? მიტოვებული! არ ძალმიძს ამის გადატანა. შენ თვითონ ხედავ, ქალს არ შეუძლია ამის გადატანა! სიკვდილს გთხოვ მხოლოდ! ხედავ, ხელი მიკანკალებს, ძალა არ მყოფნის თავი მოვიკლა. ბასრი მახვილის მე მეშინია... შენთვის კი იგი რა ადვილია - შენ ხომ მკვლელობის ოსტატი ხარ. დამეც ლახვარი და გამაბედნიერე!

კარლ: მაშ მხოლოდ ერთს გსურს ბედნიერება? გამშორდი, მე დედაკაცის მკვლეელი არა ვარ.

ამალია: მაშ, თქვენ მაინც შემიბრალებთ, თქვენ, ალქაჯის შეგირდებო! თქვენს თვალეში ისეთი სისხლიანი თანაგრძნობა გამოკრთის, რომ უბედურს უნებლიეთ ამხნევებს. არც ერთი მეგობარი, არც ერთი მეგობარი თვით ამათ შორის! დიდონა, შენ მაინც მასწავლე, სიცოცხლეს როგორ გამოვესალმო! (ერთი ყაჩაღი უმიზნებს).

კარლ: სდექ! გაბედე მხოლოდ!.. მოორის სატრფო მოორის ხელითვე უნდა მოკვდეს!

პირველი: მეთაურო!

მეორე: მეთაურო!

გრიმ: რას სჩადი?

რაცმან: ხომ არ გაგიჟდი?

კარლ: შიგ გულში! ერთი შერხევა და მორჩა ყველაფერი! (კლავს ამალიას). აბა უცქირეთ, სხვა რაღა გინდათ? ჩემთვის თქვენ სიცოცხლეს სწირავდით, სიცოცხლეს, რომელიც თქვენ აღარ გეკუთვნოდათ, მე კი ანგელოზი მოვკალ თქვენი გულისთვის!

შვარცე: დამშვიდდი, მეთაურო! წამოდი ჩვენთან! ამგვარი სანახაობა შენ არ შეგფერის. კვლავაც გაგვიძეხ!

კარლ: მოიცა, ერთი სიტყვაც უკანასკნელად! თქვენს მეთაურად ამიერიდან ნულარ მიგულებთ! საითაც გასურდეთ იქითკენ წადით!

რაცმან: მხდალო, სად არის შენი მაღალფარდოვანი გეგმები? საპნის ბუმტები იყო განა, რომ გაქრენ ქალის სულის ერთი შებერვით?!

შვარცე: წაართვით მახვილი, მას შეუძლია თავი მოიკლას!

კარლ: უგუნურნო, სამუდამოდ დაბრმავებულნო! ნუთუ გგონიათ, სიკვდილს შეეძლოს მომაკვდინებელი ცოდვების გამოსყიდვა? ამალია! აქეთ რომ მოვდიოდი, ერთ საწყალ დღიურ მუშას ველაპარაკე, რომელსაც თერთმეტი ბავშვი ჰყავს შესანახი. ათას ოქროს დაჰპირდნენ მას, ვინც განთქმულ ყაჩაღს კარლ მოორს ცოცხლად შეიპყრობს. ღარიბისათვის ეს ურიგო დახმარება არ იქნება!

რაცმან: დეე დარჩეს! განა ვერ ხედავთ, დიდების მანიით შეპყრობილა, სიცოცხლეს სწირავს ფუყე პატივმოყვარეობას! მოღალატევ, ასე ვწყვეტთ ძმობის კავშირს ამიერიდან უკუნისამდე! ძმებო, მომყევით!

ელექტრონულ ვერსიად მომზადდა <http://www.qwelly.com/>-სთვის